

OBITELJSKI ZAKON

Prvi dio	UVODNE ODREDBE	4
Drugi dio	BRAK	5
	I. SKLAPANJE BRAKA	5
	1. Sklapanje braka u građanskom obliku	6
	2. Sklapanje braka u vjerskom obliku s građanskopravnim učincima	7
	II. PRETPOSTAVKE ZA SKLAPANJE BRAKA	8
	1. Pretpostavke za postojanje braka	8
	2. Pretpostavke za valjanost braka	8
	III. OSOBNA PRAVA I DUŽNOSTI BRAČNIH DRUGOVA	9
	IV. IMOVINSKI ODNOSI BRAČNIH DRUGOVA	9
	1. Zakonsko uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova	9
	2. Ugovorno uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova	10
	3. Odgovornost bračnih drugova za obveze trećim osobama	11
	4. Uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova nakon prestanka braka ili bračne zajednice	11
	V. PRESTANAK BRAKA	12
	1. Poništaj braka	12
	2. Razvod braka	12
Treći dio	PRAVNI ODNOSI RODITELJA I DJECE I MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJECE	14
	I. MAJČINSTVO I OČINSTVO	14
	1. Utvrđivanje majčinstva	14
	2. Utvrđivanje očinstva	14
	3. Oспорavanje majčinstva	17
	4. Oспорavanje očinstva	18
	II. PRAVA DJETETA I PRAVNI ODNOS RODITELJA I DJETETA	19
	1. Prava i dužnosti djeteta te stjecanje poslovne sposobnosti	19
	2. Roditeljska skrb	20
	3. Ostvarivanje roditeljske skrbi	22
	4. Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi, smrt roditelja i prestanak roditeljske skrbi	25
	5. Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom	26
	III. MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJETETA	28
	1. Opće odredbe	28
	2. Mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u nadležnosti centra za socijalnu skrb	29
	3. Mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u nadležnosti suda	32
	4. Mjere za zaštitu imovinskih prava djeteta	39

Četvrti dio POSVOJENJE	39
I. PRETPOSTAVKE ZA ZASNIVANJE POSVOJENJA	39
1. Pretpostavke za posvojenje na strani djeteta	39
2. Pretpostavke za posvojenje na strani posvojitelja	40
3. Pristanci za posvojenje i postupak davanja pristanka	40
II. PRAVNI UČINCI POSVOJENJA	42
III. PROCJENA PODOBNOSTI I PRIKLADNOSTI ZA POSVOJENJE I POSTUPAK ZASNIVANJA POSVOJENJA	43
1. Opće odredbe	43
2. Postupak procjene podobnosti i prikladnosti za posvojenje	43
3. Postupak zasnivanja posvojenja	44
Peti dio SKRBNIŠTVO	46
I. OPĆE ODREDBE	46
II. SKRBNIŠTVO ZA DJECU	47
III. SKRBNIŠTVO ZA PUNOLJETNE OSOBE	48
IV. POSEBNO SKRBNIŠTVO	50
V. SKRBNIK	52
VI. NADLEŽNOST I POSTUPAK U POSLOVIMA SKRBNIŠTVA	57
Šesti dio UZDRŽAVANJE	59
I. OPĆE ODREDBE	59
II. UZDRŽAVANJE DJECE, RODITELJA I DRUGIH SRODNICA	60
III. UZDRŽAVANJE BRAČNOG DRUGA	61
IV. UZDRŽAVANJE IZVANBRAČNOG DRUGA I RODITELJA IZVANBRAČNOG DJETETA	62
V. ODREĐIVANJE UZDRŽAVANJA	63
1. Opće odredbe	63
2. Posebna pravila određivanja uzdržavanja za djecu	63
3. Ovlasti i dužnosti Centra za socijalnu skrb	65
Sedmi dio OBVEZNO SAVJETOVANJE I OBITELJSKA MEDIJACIJA	65
I. OBVEZNO SAVJETOVANJE	65
1. Opće odredbe	65
2. Obvezno savjetovanje prije razvoda braka	66
II. OBITELJSKA MEDIJACIJA	68
Osmi dio POSTUPAK PRED SUDOM	70
I. OPĆE ODREDBE	70
1. Načela postupka	70
2. Suci	71
3. Suradnja suda i centra za socijalnu skrb	71
4. Sudjelovanje djeteta, roditelja i drugih osoba u postupku	72
5. Sudjelovanje osoba lišenih poslovne sposobnosti u postupku	73
7. Troškovi postupka	74
8. Objava sudskih odluka	74

II. POSEBNI PARNIČNI POSTUPCI _____	74
1. Opće odredbe u bračnim sporovima _____	74
2. Postupak radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva _____	76
4. Postupak u sporovima radi uzdržavanja _____	82
III. POSEBNI IZVANPARNIČNI POSTUPCI _____	84
1. Opće odredbe _____	84
2. Postupak radi davanja dopuštenja za sklapanje braka _____	87
3. Postupak radi sporazumnog razvoda braka _____	88
4. Postupak radi odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi _____	89
5. Postupak radi odobravanja sporazuma o uzdržavanju _____	90
6. Pojednostavnjeni postupak u stvarima uzdržavanja djeteta _____	90
8. Postupak radi određivanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta _____	93
9. Postupak radi zaštite obiteljskog doma _____	94
10. Postupak radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta _____	94
12. Postupak radi donošenja rješenja o zdravlju štićenika _____	96
IV. POSEBNI POSTUPCI OVRHE _____	97
1. Opće odredbe _____	97
2. Ovrha radi predaje djeteta _____	97
3. Ovrha radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom _____	99
4. Ovrha radi uzdržavanja djeteta _____	100
V. POSEBNI POSTUPCI OSIGURANJA _____	100
1. Opće odredbe _____	100
2. Privremena mjera s kojim će roditeljem dijete stanovati, o prebivalištu djeteta i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom _____	101
3. Privremena mjera radi uzdržavanja djeteta _____	102
Deveti dio CENTAR ZA POSEBNO SKRBNIŠTVO _____	103
Deseti dio PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE _____	105
PODZAKONSKI PROPISI _____	107

OBITELJSKI ZAKON

Prvi dio UVODNE ODREDBE

Sadržaj Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuju brak, izvanbračna zajednica žene i muškarca, odnosi roditelja i djece, mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, posvojenje, skrbništvo, uzdržavanje, obvezno savjetovanje i obiteljska medijacija te postupci u vezi s obiteljskim odnosima i skrbništvom.

(2) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

Članak 2.

Ovaj Zakon sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Europske unije: Direktivom Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljanina treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite (SL L 304, 30. 9. 2004.) i Direktivom 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP (SL L 335, 17. 12. 2011.).

Temeljna načela

Načelo ravnopravnosti žene i muškarca

Članak 3.

Žena i muškarac imaju međusobno jednaka prava i dužnosti u svim obiteljsko-pravnim odnosima, a posebno u odnosu na roditeljsku skrb.

Načelo solidarnosti, uzajamnoga poštovanja i pomaganja svih članova obitelji

Članak 4.

(1) Solidarnost je temeljno načelo obiteljskog života. Svi članovi obitelji moraju se uzajamno poštovati i jedan drugom pomagati.

(2) Nasilje u obitelji predstavlja posebno tešku povredu načela iz stavka 1. ovoga članka. Prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji uređuje se posebnim zakonom.

Načelo prvenstvene zaštite dobrobiti i prava djeteta

Članak 5.

(1) Sudovi i javnopravna tijela koja vode postupke u kojima se izravno ili neizravno odlučuje o pravima djeteta moraju ponajprije štiti prava djeteta i njegovu dobrobit.

(2) Dijete ima pravo ostvarivati osobne odnose s oba roditelja ako to nije u suprotnosti s djetetovom dobrobiti.

Načelo prvenstvenoga prava roditelja da skrbe o djetetu te dužnosti tijela da im pruža pomoć

Članak 6.

Roditelji prije svih imaju pravo, dužnost i odgovornost živjeti sa svojim djetetom i skrbiti se o djetetu, a pomoć im se pruža i intervenira samo u slučaju potrebe.

Načelo razmjerne i najblaže intervencije u obiteljski život

Članak 7.

Mjere kojima se zadire u obiteljski život prihvatljive su samo ako se zaštita ne može osigurati poduzimanjem blažih mjera te pružanjem preventivne pomoći i potpore obitelji.

Načelo skrbničke zaštite djeteta bez roditeljske skrbi te odrasle osobe koja nije sposobna brinuti se o sebi

Članak 8.

Skrbnička zaštita djeteta bez roditeljske skrbi, odrasle osobe s invaliditetom i odrasle osobe koja se iz drugih razloga nije sposobna sama brinuti o sebi i o svojim pravima i interesima mora biti primjerena uz obvezu poštivanja temeljnih ljudskih prava, kao i prava djeteta te dobrobiti osobe pod skrbništvom.

Načelo sporazumnog rješavanja obiteljskih odnosa

Članak 9.

Poticanje sporazumnog rješavanja obiteljskih odnosa zadaća je svih koji obitelji pružaju stručnu pomoć ili odlučuju o obiteljskim odnosima.

Načelo žurnosti u rješavanju obiteljsko-pravnih stvari u vezi s djetetom

Članak 10.

U svim postupcima u obiteljsko-pravnim stvarima u vezi s djetetom nadležna tijela moraju postupati žurno uz istodobnu zaštitu djetetove dobrobiti.

Izvanbračna zajednica

Članak 11.

(1) Odredbe ovoga Zakona o učincima izvanbračne zajednice primjenjuju se na životnu zajednicu neudane žene i neoženjenoga muškarca koja traje najmanje tri godine, a kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete ili ako je nastavljena sklapanjem braka.

(2) Izvanbračna zajednica koja ispunjava pretpostavke iz stavka 1. ovoga članka stvara osobne i imovinske učinke kao bračna zajednica te se na nju na odgovarajući način primjenjuju odredbe ovoga Zakona o osobnim i imovinskim odnosima bračnih drugova odnosno odredbe drugih zakona kojima se uređuju osobni, imovinski i drugi odnosi bračnih drugova.

(3) Nepovoljno postupanje prema izvanbračnim drugovima u pogledu pristupa koristima, povlasticama, ali i obvezama zajamčenim bračnim drugovima koje ne može biti opravdano objektivnim razlozima te koje nije nužno za ostvarenje istih predstavlja diskriminaciju temeljem obiteljskog statusa.

(4) Različito postupanje propisano člankom 30. ovoga Zakona ne predstavlja nepovoljno postupanje iz stavka 3. ovoga članka.

Drugi dio BRAK

Brak

Članak 12.

Brak je zakonom uređena životna zajednica žene i muškarca.

I. SKLAPANJE BRAKA

Oblici sklapanja braka

Članak 13.

(1) Brak se sklapa suglasnom izjavom žene i muškarca u građanskom ili vjerskom obliku.

(2) Brak u građanskom obliku sklapa se pred matičarom.

(3) Brak se u vjerskom obliku s učincima građanskoga braka sklapa pred službenikom vjerske zajednice koja s Republikom Hrvatskom o tome ima uređene pravne odnose.

1. Sklapanje braka u građanskom obliku

Prijava namjere sklapanja braka

Članak 14.

- (1) Nevjesta i ženik svoju namjeru sklapanja braka u građanskom obliku osobno prijavljuju matičaru nadležnom za mjesto u kojem žele sklopiti brak.
- (2) Nevjesta i ženik dužni su dostaviti odgovarajuće isprave ako to matičar zahtijeva.
- (3) Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom prijavi iz stavka 1. ovoga članka prilažu potvrdu nadležnog tijela o odobrenju azila odnosno supsidijarne zaštite te odgovarajući dokaz o nepostojanju drugog braka.
- (4) Odgovarajućim dokazom o nepostojanju drugog braka smatra se izjava dana kod javnog bilježnika.

Dužnosti matičara prije sklapanja braka

Članak 15.

- (1) Matičar će na temelju izjava nevjeste i ženika i na drugi način provjeriti jesu li ispunjene pretpostavke za sklapanje braka.
- (2) Ako je za sklapanje braka potrebna sudska odluka, matičar će nevjestu i ženika uputiti da je pribave.
- (3) Ako matičar utvrdi da nije ispunjena koja od pretpostavki za sklapanje braka, usmeno će priopćiti nevjesti i ženiku da nije dopušteno sklopiti brak i o tome sastaviti bilješku u prijavi namjere sklapanja braka.
- (4) Kad utvrdi da su ispunjene pretpostavke za sklapanje braka, matičar će uzeti izjave koje sadrže sporazum nevjeste i ženika o izboru prezimena.
- (5) Nevjesta i ženik svojim će potpisom potvrditi da su upoznati s osobnim pravima i dužnostima u braku te mogućnošću uređenja imovinskih odnosa prema odredbama ovoga Zakona.

Utvrđivanje dopustivosti sklapanja braka po zahtjevu nevjeste i ženika

Članak 16.

- (1) Nevjesta i ženik mogu u roku od osam dana od dana priopćenja o nedopustivosti sklapanja braka nadležnom uredu za poslove opće uprave podnijeti zahtjev za utvrđivanje ispunjavaju li pretpostavke za sklapanje braka.
- (2) Nadležni ured obavezan je odlučiti o zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka u roku od petnaest dana od dana primitka zahtjeva.

Određivanje dana sklapanja braka

Članak 17.

- (1) Matičar će u dogovoru s nevjestom i ženikom koji žele sklopiti brak u građanskom obliku dan za sklapanje braka odrediti u pravilu u razdoblju od tridesetoga do četrdeset petoga dana od dana prijave namjere sklapanja braka.
- (2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako za to postoje opravdani razlozi, matičar može odobriti sklapanje braka prije tridesetoga te najkasnije do devedesetoga dana od dana prijave namjere sklapanja braka.
- (3) Matičar će nevjesti i ženiku preporučiti da do dana sklapanja braka posjete savjetovalište za brak i obitelj.

Mjesto i dan sklapanja braka

Članak 18.

- (1) Brak se sklapa na svečan način u službenoj prostoriji, a iznimno na drugom prikladnom mjestu prema odluci matičara i uz plaćanje posebne naknade za sklapanje braka izvan službene prostorije.
- (2) Brak se sklapa u nazočnosti nevjeste i ženika, matičara i dvaju svjedoka koji moraju biti punoljetni i poslovno sposobni.
- (3) Ako na dan određen za sklapanje braka ne pristupe nevjesta, ženik ili oboje, a izostanak ne opravdaju, smatrat će se da je prijava namjere sklapanja braka povučena.
- (4) Ministar nadležan za poslove uprave pravilnikom će propisati mjerila za određivanje iznosa naknade iz stavka 1. ovoga članka te namjenu prihoda ostvarenih od posebne naknade.

Dužnosti matičara na dan sklapanja braka i trenutak sklapanja braka

Članak 19.

- (1) Na dan i u vrijeme određeno za sklapanje braka matičar će objaviti da su osobno nazočni nevjesta, ženik i svjedoci te da nema zapreka za sklapanje braka.

- (2) Matičar će prigodnim govorom upoznati nevjestu i ženika s odredbama ovoga Zakona o njihovim pravima i dužnostima i istaknuti značenje braka, a posebice da je skladan brak od najveće važnosti za obiteljski život.
- (3) Nevjestu i ženika matičar će poimence upitati pristaju li međusobno sklopiti brak.
- (4) Brak je sklopljen kad nevjesta i ženik izjave svoj pristanak.
- (5) Nakon pristanka matičar će objaviti da je među ženom i muškarcem, navedenim njihovim osobnim imenima, sklopljen brak.
- (6) Sklopljeni brak matičar će upisati u maticu vjenčanih.
- (7) Odmah nakon upisa sklopljenog braka u maticu vjenčanih matičar će bračnim drugovima uručiti izvadak iz matice vjenčanih.

2. Sklapanje braka u vjerskom obliku s građanskopravnim učincima

Dužnosti matičara pri sastavljanju potvrde o ispunjenju pretpostavki za sklapanje braka

Članak 20.

- (1) Nevjesta i ženik koji žele sklopiti brak u vjerskom obliku pribavit će od matičara nadležnog za mjesto u kojemu žele sklopiti brak potvrdu o ispunjenju pretpostavaka za sklapanje braka propisanih ovim Zakonom.
- (2) U postupku izdavanja potvrde iz stavka 1. ovoga članka matičar će na odgovarajući način primijeniti odredbe članka 15. i 16. ovoga Zakona.
- (3) U potvrdi iz stavka 1. ovoga članka matičar će navesti da je nevjestu i ženika upoznao s osobnim pravima i dužnostima u braku, s mogućnošću uređenja imovinskih odnosa prema odredbama ovoga Zakona te njihove sporazumne izjave o izboru prezimena.
- (4) Potvrda iz stavka 1. ovoga članka vrijedi tri mjeseca od dana izdavanja.
- (5) Matičar će upozoriti nevjestu i ženika da upisom u državnu maticu vjenčanih njihov brak sklopljen u vjerskom obliku ima učinke građanskoga braka.
- (6) Ministar nadležan za poslove uprave pravilnikom će propisati sadržaj i oblik potvrde iz stavka 1. ovoga članka.

Dužnosti službenika vjerske zajednice i matičara nakon sklapanja braka

Članak 21.

- (1) Službenik vjerske zajednice pred kojim je sklopljen brak u vjerskom obliku dostavit će matičaru iz članka 20. stavka 1. ovoga Zakona ispravu koju su potpisali žena, muž, svjedoci i službenik vjerske zajednice kojom potvrđuje da je brak sklopljen.
- (2) Isprava iz stavka 1. ovoga članka dostavlja se matičaru u roku od pet dana od dana sklapanja braka.
- (3) Brak sklopljen u vjerskom obliku matičar je dužan upisati u maticu vjenčanih u roku od tri dana od dana primitka isprave iz stavka 1. ovoga članka.
- (4) Odmah nakon upisa sklopljenog braka u maticu vjenčanih matičar će bračnim drugovima dostaviti izvadak iz matice vjenčanih.

Građanskopravni učinci braka sklopljenoga u vjerskom obliku

Članak 22.

Brak sklopljen u vjerskom obliku, sukladno odredbama članka 13. stavka 3. i članka 20. stavaka 1. i 4. ovoga Zakona, ima od dana sklapanja sve učinke građanskoga braka propisane ovim Zakonom.

II. PRETPOSTAVKE ZA SKLAPANJE BRAKA

1. Pretpostavke za postojanje braka

Različito spolova, izjava i postupak sklapanja braka

Članak 23.

(1) Za postojanje braka potrebno je:

1. da su nevjesta i ženik osobe različita spola
2. da su nevjesta i ženik izjavili svoj pristanak za sklapanje braka
3. da je brak u građanskom obliku sklopljen pred matičarom ili da je brak u vjerskom obliku sklopljen prema odredbama članka 13. stavka 3. i članka 20. stavaka 1. i 4. ovoga Zakona.

(2) Ako u vrijeme sklapanja braka nije bila ispunjena koja od pretpostavaka iz stavka 1. ovoga članka, ne nastaju pravni učinci braka.

Utvrđivanje postojanja braka

Članak 24.

Pravo na tužbu radi utvrđivanja postoji li brak ili ne postoji ima svaka osoba koja za to ima pravni interes te centar za socijalnu skrb.

2. Pretpostavke za valjanost braka

Punoljetnost

Članak 25.

(1) Brak ne može sklopiti osoba koja nije navršila osamnaest godina života.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, sud može u izvanparničnom postupku dopustiti sklapanje braka osobi koja je navršila šesnaest godina života ako utvrdi da je mentalno i tjelesno zrela za brak te da je sklapanje braka u skladu s dobrobiti te osobe.

Poslovna sposobnost i sposobnost za rasuđivanje

Članak 26.

(1) Brak ne može sklopiti osoba nesposobna za rasuđivanje.

(2) Brak može sklopiti osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na strogo osobna stanja, uz odobrenje skrbnika.

(3) Ako skrbnik iz stavka 2. ovoga članka odbije dati odobrenje za sklapanje braka, osoba lišena poslovne sposobnosti u davanju izjava koje se odnose na strogo osobna stanja može podnijeti prijedlog sudu u izvanparničnom postupku sukladno članku 450. stavku 1. ovoga Zakona.

Nepostojanje srodstva

Članak 27.

(1) Brak ne mogu međusobno sklopiti krvni srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi sestra i brat, polusestra i polubrat, dijete sa sestrom ili polusestrom, ili bratom, ili polubratom svojega roditelja, djeca sestara i braće te polusestara i polubraće.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se i na odnose nastale posvojenjem.

Nepostojanje drugog braka

Članak 28.

Brak ne može sklopiti osoba koja je u braku ili u registriranom životnom partnerstvu.

Mogućnost poništaja braka koji nije valjan

Članak 29.

Brak sklopljen protivno odredbama članaka 25. do 28. ovoga Zakona nije valjan i na njega će se primijeniti odredbe o poništaju braka.

III. OSOBNA PRAVA I DUŽNOSTI BRAČNIH DRUGOVA

Izbor prezimena

Članak 30.

(1) Prigodom sklapanja braka nevjesta i ženik mogu se sporazumjeti:

1. da svatko zadrži svoje prezime
2. da kao zajedničko prezime uzmu prezime jednoga od njih
3. da kao zajedničko uzmu oba prezimena
4. da jedan ili oboje uz svoje prezime uzmu i prezime bračnog druga.

(2) U slučaju sporazuma o prezimenu iz stavka 1. točaka 3. i 4. ovoga članka nevjesta i ženik odlučit će koje će prezime upotrebljavati na prvom, a koje na drugom mjestu.

(3) Izjave koje sadrže sporazum o izboru prezimena moraju biti u skladu s odredbama posebnog zakona.

Ravnopravnost, solidarnost i sporazumijevanje

Članak 31.

(1) U braku su bračni drugovi ravnopravni.

(2) Bračni drugovi dužni su jedan drugomu biti vjerni, uzajamno se pomagati i uzdržavati, međusobno se poštovati te održavati skladne bračne i obiteljske odnose.

(3) Bračni drugovi sporazumno odlučuju o rađanju i podizanju djece te o obavljanju poslova u obiteljskoj zajednici.

Obiteljski dom i zaštita prava na stanovanje

Članak 32.

(1) Bračni drugovi sporazumno određuju mjesto stanovanja i obiteljsku kuću ili stan u kojem će stanovati s djecom nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb i koji predstavlja obiteljski dom za njih i djecu.

(2) Bračni drug ne smije za trajanja braka otuđiti ili opteretiti obiteljsku kuću ili stan koji predstavlja bračnu stečevinu i obiteljski dom u kojem stanuje drugi bračni drug i njihova djeca nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb, bez pisane suglasnosti drugoga bračnog druga s ovjerom potpisa kod javnog bilježnika.

(3) Ako je jedan bračni drug najmoprimac stana u kojem bračni drugovi stanuju zajedno s djecom nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb, on ne može otkazati ugovor o najmu stana bez pisane suglasnosti drugog bračnog druga, osim ako se radi o službenom stanu sukladno posebnim propisima.

(4) Ako jedan bračni drug bez opravdanog razloga odbije dati drugom bračnom drugu suglasnost iz stavaka 2. i 3. ovoga članka, sud može na prijedlog bračnog druga u izvanparničnom postupku donijeti odluku koja zamjenjuje suglasnost drugog bračnog druga. Sud je pritom dužan voditi računa o stambenim potrebama obaju bračnih drugova i djece koja s njima stanuju te o drugim okolnostima slučaja.

Izbor rada i zanimanja

Članak 33.

Svaki bračni drug samostalno odlučuje o izboru svojega rada i zanimanja.

IV. IMOVINSKI ODNOSI BRAČNIH DRUGOVA

1. Zakonsko uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova

Zakonsko uređenje imovinskih odnosa

Članak 34.

Na imovinske odnose bračnih drugova primjenjuju se odredbe ovoga Zakona o uređenju imovinskih odnosa bračnih drugova ako bračni drugovi nisu imovinske odnose uredili bračnim ugovorom.

Bračna stečevina i vlastita imovina

Članak 35.

Sukladno odredbama ovoga Zakona, bračni drugovi mogu imati bračnu stečevinu i vlastitu imovinu.

Bračna stečevina

Članak 36.

- (1) Bračna stečevina je imovina koju su bračni drugovi stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice ili potječe iz te imovine.
- (2) Dobitak od igara na sreću i imovinska korist od autorskoga prava i autorskom pravu srodnih prava ostvarena tijekom bračne zajednice, bračna je stečevina.
- (3) Bračni drugovi su u jednakim dijelovima suvlasnici bračne stečevine, ako nisu drukčije ugovorili.
- (4) Uknjižba prava vlasništva na bračnoj stečevini koja je u naravi nekretnina provodi se na temelju prijedloga obaju bračnih drugova koji sadrži izričitu, pisanu i bezuvjetnu izjavu kojom jedan bračni drug pristaje na uknjižbu prava vlasništva drugoga bračnog druga u jednakim dijelovima ili drukčije ako su tako ugovorili.

Upravljanje bračnom stečevinom

Članak 37.

- (1) Ako se ne dokaže suprotno, smatra se da je drugi bračni drug dao svoj pristanak za poslove redovite uprave na nekretninama i pokretninama poput redovitoga održavanja, iskorištavanja i upotrebe stvari za njezinu redovitu svrhu, ako ne izazivaju izvanredno velike troškove, a u interesu su obaju bračnih drugova.
- (2) Za izvanredne poslove na nekretninama ili pokretninama koje se upisuju u javne upisnike poput promjena namjene stvari, većih popravaka, dogradnje, nadogradnje, preuređenja, otuđenja cijele stvari, davanja cijele stvari u zakup ili najam na dulje od jedne godine, osnivanja hipoteke na cijeloj stvari, davanja pokretne stvari u zalog, osnivanja stvarnih i osobnih služnosti, stvarnoga tereta ili prava građenja na cijeloj stvari potrebno je zajedničko poduzimanje posla ili pisani pristanak drugoga bračnog druga ovjeren od strane javnog bilježnika.
- (3) Nepostojanje suglasnosti za poslove iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne utječe na prava i obveze poštene treće osobe. Bračni drug bez čije suglasnosti je izvanredni posao iz stavka 2. ovoga članka poduzet ima pravo na naknadu štete koja mu je time uzrokovana od strane drugog bračnog druga.

Primjena stvarnopravnih i obveznopravnih propisa

Članak 38.

Na bračnu stečevinu primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuju stvarnopravni i obveznopravni odnosi, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Vlastita imovina

Članak 39.

- (1) Imovina koju bračni drug ima u trenutku sklapanja braka, ostaje njegova vlastita imovina.
- (2) Vlastita imovina je i imovina koju je bračni drug stekao tijekom bračne zajednice na pravnom temelju različitom od navedenog u članku 36. ovoga Zakona.
- (3) Autorsko djelo je vlastita imovina onoga bračnog druga koji ga je stvorio.

2. Ugovorno uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova

Bračni ugovor

Članak 40.

- (1) Bračnim ugovorom mogu se urediti imovinskopravni odnosi na postojećoj ili budućoj imovini.
- (2) Prema trećim osobama uglavci o upravljanju ili raspolaganju imovinom imaju pravni učinak ako su upisani u zemljišne knjige, odnosno u javne upisnike kod kojih je upis nužan za stjecanje prava ili stvar ne može biti u upotrebi bez takvoga upisa.
- (3) Bračni ugovor sklapa se u pisanom obliku, a potpisi bračnih drugova moraju biti ovjereni.

Bračni ugovor osobe lišene poslovne sposobnosti

Članak 41.

- (1) U ime bračnog druga koji je lišen poslovne sposobnosti za sklapanje izvanrednih imovinskih pravnih poslova bračni ugovor može sklopiti njegov skrbnik s prethodnim odobrenjem centra za socijalnu skrb.
- (2) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka sklapa se u obliku javnobilježničke isprave.

Ograničenje pri sklapanju bračnog ugovora

Članak 42.

Nije dopušteno bračnim ugovorom ugovoriti primjenu stranoga prava na imovinskopravne odnose.

3. Odgovornost bračnih drugova za obveze trećim osobama

Pojedinačne obveze bračnih drugova

Članak 43.

- (1) Za obveze koje je jedan bračni drug imao prije sklapanja braka, kao i za obveze koje je samostalno preuzeo nakon sklapanja braka, a koje se ne odnose na tekuće potrebe bračne i obiteljske zajednice, ne odgovara drugi bračni drug.
- (2) Za obveze iz stavka 1. ovoga članka bračni drug koji je obveze preuzeo odgovara svojom vlastitom imovinom i svojim dijelom bračne stečevine.

Solidarne obveze bračnih drugova

Članak 44.

- (1) Za obveze koje je jedan bračni drug preuzeo radi namirenja tekućih potreba bračne i obiteljske zajednice, kao i za obveze koje su bračni drugovi preuzeli zajednički u vezi s bračnom stečevinom, odgovaraju oba bračna druga solidarno bračnom stečevinom i vlastitom imovinom.
- (2) Ako je radi namirenja zajedničkih obveza iz suvlasničkoga dijela bračne stečevine ili iz vlastite imovine jednoga bračnog druga naplaćeno više nego što iznosi njegov dio duga, taj bračni drug ima prema drugom bračnom drugu pravo na naknadu toga iznosa iz njegova dijela bračne stečevine, odnosno iz njegove vlastite imovine.
- (3) Smatra se da su bračni drugovi za obveze iz stavka 1. ovoga članka odgovorni u jednakim dijelovima ako nisu drukčije ugovorili.

4. Uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova nakon prestanka braka ili bračne zajednice

Načini uređenja imovinskih odnosa

Članak 45.

- (1) Ako bračni drugovi imovinske odnose nakon prestanka braka razvodom ili poništajem, odnosno nakon prestanka bračne zajednice nisu uredili sporazumno, imovinski odnosi uređuju se sudskom odlukom.
- (2) Kad nije sklopljen bračni ugovor, na uređenje imovinskih odnosa bračnih drugova nakon prestanka braka ili bračne zajednice primjenjuju se odredbe ovoga Zakona, a ako nisu uređeni ovim Zakonom, primjenjuju se odredbe propisa kojima se uređuju obveznopravni, stvarnopravni i drugi imovinskopravni odnosi.
- (3) Sudskom odlukom iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se obveze bračnih drugova, kako međusobne tako i one prema trećima, utvrđuje se suvlasništvo na bračnoj stečevini, a s obzirom na okolnosti slučaja uzimaju se u obzir i druga imovinska prava i obveze.

Posebne odredbe o zaštiti dobrobiti djece i obiteljskog doma

Članak 46.

- (1) Pokretne stvari koje pretežito koriste maloljetna djeca ne uzimaju se u obzir prigodom razvrgnuća bračne stečevine, već ostaju u posjedu djece, odnosno onog roditelja s kojim će djeca stanovati.
- (2) Sud može na zahtjev bračnog druga odrediti da pravo stanovanja u obiteljskom domu koji predstavlja bračnu stečevinu iz članka 32. ovoga Zakona ostvaruje samo jedan roditelj sa zajedničkom maloljetnom djecom nad kojom roditelji ostvaruju roditeljsku skrb.
- (3) Pravo stanovanja iz stavka 2. ovoga članka može trajati najdulje do razvrgnuća suvlasništva na nekretnini koja predstavlja obiteljski dom.
- (4) Kad odlučuje o pravu stanovanja iz stavka 2. ovoga članka, sud može, s obzirom na okolnosti slučaja, odrediti roditelju koji s djecom ostaje stanovati u obiteljskom domu obvezu plaćanja paušalnog iznosa najamnine drugom roditelju i plaćanje režijskih troškova nekretnine koja predstavlja obiteljski dom.
- (5) Kad odlučuje o pravu stanovanja iz stavka 2. ovoga članka i najamnini iz stavka 4. ovoga članka, sud mora voditi računa o načelu razmjernosti, štiti pravo djece na stanovanje u obiteljskom domu i istodobno postupati pravedno prema onom roditelju na čiji teret će se ostvarivati pravo stanovanja.

(6) Sud može, s obzirom na okolnosti slučaja, odbiti zahtjev za stanovanje iz stavka 2. ovoga članka u obiteljskom domu ako ukupni prihodi bračnih drugova ne bi mogli osigurati troškove odvojenoga stanovanja i života bračnih drugova i djece.

(7) Roditelji mogu tražiti izmjenu odluke iz stavka 2. i 4. ovoga članka ako se promijene okolnosti na temelju kojih je odluka bila donesena.

V. PRESTANAK BRAKA

Prestanak i vrijeme prestanka braka

Članak 47.

(1) Bez obzira na oblik u kojemu je sklopljen, brak prestaje smrću bračnog druga, proglašenjem nestala bračnog druga umrlim, poništajem ili razvodom.

(2) Brak prestaje poništajem ili razvodom kad presuda suda o poništaju ili razvodu braka postane pravomoćna.

(3) Ako je nestali bračni drug proglašen umrlim, brak prestaje danom koji je pravomoćnom odlukom suda utvrđen kao dan smrti nestalog bračnog druga.

(4) Ako brak sklopljen u vjerskom obliku prestane prema odredbi stavka 2. ovoga članka, prestanak braka ne utječe na obveze bračnih drugova koje proizlaze iz propisa vjerske zajednice pred kojom je brak sklopljen.

Pravo na zadržavanje prezimena

Članak 48.

U slučaju poništaja ili razvoda braka svaki od prijašnjih bračnih drugova može zadržati prezime koje je imao u trenutku prestanka braka.

1. Poništaj braka

Pravo na tužbu za poništaj braka

Članak 49.

(1) Tužbu za poništaj braka može podnijeti:

1. bračni drug
2. centar za socijalnu skrb i
3. osoba koja ima pravni interes.

(2) Pravo na tužbu za poništaj braka imaju roditelji maloljetnika ako je brak sklopilo dijete starije od šesnaest godina, ali bez odobrenja suda.

(3) Pravo na tužbu za poništaj braka ne prelazi na nasljednike, ali nasljednici umrloga bračnog druga koji je podnio tužbu za poništaj braka mogu nastaviti postupak poništaja.

(4) Rokovi za podnošenje tužbe za poništaj braka i za nastavak postupka propisani su odredbama članka 374. do 377. ovoga Zakona.

2. Razvod braka

Pokretanje postupka radi razvoda braka

Članak 50.

(1) Razvod braka može tužbom zahtijevati jedan bračni drug, a oba bračna druga prijedlogom za sporazumni razvod braka.

(2) Pravo na podnošenje tužbe radi razvoda braka ima i osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja, a sud je dužan u povodu tužbe te osobe postupiti u skladu s člankom 364. ovoga Zakona.

(3) Muž nema pravo na tužbu radi razvoda braka za vrijeme trudnoće žene te sve dok njihovo dijete ne navrší godinu dana života.

Pravna osnova razvoda braka

Članak 51.

Sud će razvesti brak:

1. ako oba bračna druga predlažu razvod braka na temelju sporazuma
2. ako utvrdi da su bračni odnosi teško i trajno poremećeni ili
3. ako je od prestanka bračne zajednice protekla godina dana.

Sporazum bračnih drugova o pravnim posljedicama razvoda braka

Članak 52.

(1) Bračni drugovi se mogu sporazumjeti o sljedećim pravnim posljedicama razvoda braka:

1. mjestu stanovanja djeteta, obiteljskoj kući ili stanu koji će predstavljati obiteljski dom, načinu ostvarivanja roditeljske skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom
2. uzdržavanju djeteta
3. uređenju imovinskih odnosa bračnih drugova i
4. uzdržavanju bračnog druga.

(2) Sporazum bračnih drugova o pravnim posljedicama razvoda braka iz stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga članka sastavni je dio plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

(3) Sporazum bračnih drugova o pravnim posljedicama razvoda braka iz stavka 1. točaka 3. i 4. ovoga članka mora biti u pisanom obliku. Sporazum o uzdržavanju bračnog druga mora biti odobren u sudskom postupku sukladno odredbama ovoga Zakona.

Uređivanje pravnih posljedica razvoda braka

Članak 53.

(1) Ako bračni drugovi ne sastave plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi u vezi s pravnim posljedicama razvoda braka iz članka 52. stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga Zakona, odluku o tim pitanjima sud će donijeti u postupku radi razvoda braka pokrenutog tužbom.

(2) Ako bračni drugovi ne postignu sporazum o pravnim posljedicama razvoda braka iz članka 52. stavka 1. točaka 3. i 4. ovoga Zakona, odluku o tome donijet će sud na zahtjev bračnih drugova.

Razvod braka kad bračni drugovi imaju maloljetnu djecu

Članak 54.

(1) Bračni drugovi koji imaju zajedničku maloljetnu djecu dužni su prije pokretanja sudskog postupka radi razvoda braka sudjelovati u obveznom savjetovanju sukladno odredbama članaka 321. do 328. ovoga Zakona.

(2) Ako se bračni drugovi namjeravaju razvesti na temelju sporazuma, dužni su sastaviti plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

(3) Ako ne sastave plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi do okončanja obveznog savjetovanja, bračni drugovi su dužni pristupiti prvom sastanku obiteljske medijacije, osim u slučajevima iz članka 332. ovoga Zakona.

(4) Bračni drug koji ne pristupi prvom sastanku obiteljske medijacije sukladno odredbi stavka 3. ovoga članka ne može podnijeti tužbu radi razvoda braka.

(5) Iznimno od stavka 4. ovoga članka, bračni drugovi imaju pravo na tužbu radi razvoda braka u slučaju okolnosti iz članka 332. ovoga Zakona.

Prilozi uz prijedlog za sporazumni razvod braka kad bračni drugovi imaju maloljetnu djecu

Članak 55.

(1) Bračni drugovi koji imaju zajedničku maloljetnu djecu prijedlogu za sporazumni razvod braka dužni su priložiti:

1. izvješće o provedenom obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona i
2. plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

(2) Izvješće o obveznom savjetovanju iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka ne smije biti starije od šest mjeseci od dana kad je okončano obvezno savjetovanje.

Sadržaj tužbe radi razvoda braka kad bračni drugovi imaju maloljetnu djecu

Članak 56.

Tužba radi razvoda braka kad bračni drugovi imaju zajedničku maloljetnu djecu mora sadržavati prijedlog:

1. s kojim će roditeljem dijete stanovati i o načinu ostvarivanja roditeljske skrbi
2. o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta i roditelja s kojim dijete neće stanovati i
3. o uzdržavanju djeteta.

Obvezni prilozi uz tužbu radi razvoda braka kad bračni drugovi imaju maloljetnu djecu

Članak 57.

- (1) Uz tužbu radi razvoda braka kad bračni drugovi imaju maloljetnu djecu tužitelj je dužan priložiti izvješće o provedenu obveznom savjetovanju prije razvoda braka, sukladno odredbi članka 324. ovoga Zakona.
- (2) Ako su bračni drugovi iz stavka 1. ovoga članka pokušali postići sporazum o zajedničkoj roditeljskoj skrbi u postupku obiteljske medijacije, uz tužbu za razvod braka dužni su priložiti i potvrdu obiteljskog medijatora o pokušaju postizanja sporazuma.
- (3) Izvješće o obveznom savjetovanju iz stavka 1. ovoga članka ne smije biti starije od šest mjeseci od dana kad je okončano obvezno savjetovanje.

Treći dio PRAVNI ODNOSI RODITELJA I DJECE I MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJECE

I. MAJČINSTVO I OČINSTVO

1. Utvrđivanje majčinstva

Presumpcija majčinstva

Članak 58.

Djetetovom majkom smatra se žena koja ga je rodila.

Utvrđivanje majčinstva sudskom odlukom

Članak 59.

Majčinstvo žene koja nije upisana u maticu rođenih utvrđuje se sudskom odlukom samo u sudskim postupcima u kojima se ujedno osporava majčinstvo žene koja je upisana u maticu rođenih kao majka djeteta.

2. Utvrđivanje očinstva

Načini utvrđivanja očinstva

Članak 60.

Očinstvo se može utvrditi:

- a. presumpcijom bračnog očinstva
- b. priznanjem
- c. u sudskom postupku.

a. Presumpcija bračnog očinstva

Presumpcija bračnog očinstva i iznimke

Članak 61.

(1) Djetetovim ocem smatra se majčin muž ako je dijete rođeno za vrijeme trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka.

(2) Ako je majka djeteta u razdoblju do tristo dana od prestanka braka smrću, sklopila kasniji brak, muž majke iz posljednjega sklopljenog braka smatra se ocem djeteta.

(3) U slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga članka, muškarac koji sebe smatra ocem djeteta može, uz pristanak majke i majčina muža, priznati dijete.

(4) Na priznanje očinstva iz stavka 3. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o priznanju očinstva.

b. Priznanje očinstva i postupak priznanja

Priznanje očinstva

Članak 62.

(1) Očinstvo se može priznati na zapisnik pred matičarom, centrom za socijalnu skrb ili sudom. Navedena tijela dužna su bez odgode dostaviti primjerak zapisnika matičaru nadležnom za upis djeteta u maticu rođenih.

(2) Ako priznanje očinstva ili pristanak na priznanje daje dijete ili osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja, tada se izjava daje pred centrom za socijalnu skrb nadležnim prema prebivalištu, odnosno boravištu djeteta ili osobe koja je lišena poslovne sposobnosti.

(3) Očinstvo se može priznati i u oporuci.

(4) Očinstvo se može priznati i na zapisnik u konzularnom uredu ili diplomatskom predstavništvu Republike Hrvatske koje obavlja konzularne poslove.

Odredbe o muškarcu koji priznaje očinstvo

Članak 63.

(1) Očinstvo može priznati:

1. punoljetna osoba neovisno o svojoj poslovnoj sposobnosti
2. maloljetna osoba koje je navršila šesnaest godina ako je sposobna shvatiti značenje i posljedice priznanja
3. dijete mlađe od šesnaest godina, uz odobrenje njegovog zakonskog zastupnika.

(2) Za priznanje očinstva djeteta iz stavka 1. točke 3. ovoga članka potrebno je odobrenje roditelja koji imaju pravo zajednički zastupati dijete sukladno članku 100. ovoga Zakona.

Pristanci i odobrenja na priznanje očinstva

Članak 64.

(1) Za upis priznanja očinstva ovisno o okolnostima slučaja potrebni su sljedeći pristanci i odobrenja:

1. pristanak punoljetne majke neovisno o njezinoj poslovnoj sposobnosti
2. pristanak majke koja je navršila šesnaest godina ako je sposobna shvatiti značenje i posljedice pristanka
3. pristanak maloljetne majke mlađe od šesnaest godina, uz odobrenje njezina zakonskog zastupnika
4. pristanak djeteta koje je navršilo četrnaest godina, a kojemu se priznaje očinstvo
5. pristanak majke i njezina muža ako očinstvo priznaje muškarac koji sebe smatra ocem djeteta rođenog za trajanja parnice radi razvoda ili poništaja braka prema članku 61. stavku 3. ovoga Zakona.

(2) Za pristanak na priznanje očinstva iz stavka 1. točke 3. ovoga članka potrebno je odobrenje roditelja koji imaju pravo zajednički zastupati dijete sukladno članku 100. ovoga Zakona.

(3) Ako majka nije živa ili joj je nepoznato prebivalište, odnosno boravište, dulje od dva mjeseca, za upis priznanja očinstva potrebni su:

1. pristanak djetetova skrbnika uz odobrenje centra za socijalnu skrb i
2. pristanak djeteta koje je navršilo četrnaest godina, a kojemu se priznaje očinstvo.

Posebne odredbe o priznanju očinstva

Članak 65.

(1) Priznanje očinstva je neopozivo.

(2) Priznanje očinstva začetog, a još nerođenog djeteta proizvodi pravni učinak ako se dijete rodi živo.

(3) Očinstvo se ne može priznati nakon djetetove smrti, osim ako to dijete ima potomstvo.

(4) Iznimno se može priznati očinstvo mrtvorodenu djetetu ili djetetu koje je umrlo pri rođenju, uz vlastoručno napisan i potpisan pristanak majke, a u slučaju da majka zbog zdravstvenog stanja nije u mogućnosti vlastoručno napisati i potpisati pristanak, pristanak majke će biti valjan ako je izjavljen usmeno u nazočnosti dvaju svjedoka.

Postupanje matičara kad primi izjavu o priznanju očinstva

Članak 66.

- (1) Kad primi izjavu ili zapisnik o priznanju očinstva odnosno oporuku bez pristanaka i odobrenja propisanih člancima 63. i 64. ovoga Zakona, matičar nadležan za upis djeteta u maticu rođenih dužan je zatražiti pristanke i odobrenja koji su potrebni s obzirom na okolnosti pojedinog slučaja.
- (2) Pozive kojima se traže pristanci i odobrenja punoljetnih i poslovno sposobnih osoba matičar dostavlja sukladno pravilima o osobnoj dostavi. Rok za davanje pristanaka i odobrenja je petnaest dana od dana dostave poziva.
- (3) Pristanke i odobrenja koji se traže od djeteta ili osobe lišene poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnose na strogo osobna stanja matičar traži posredstvom centra za socijalnu skrb nadležnog prema prebivalištu, odnosno boravištu osoba od kojih se pristanci i odobrenja traže.
- (4) Rok za davanje pristanaka i odobrenja iz stavka 3. ovoga članka je petnaest dana od dana dostave poziva osobama od kojih se pristanak ili odobrenje traži.
- (5) Matičar će u roku od trideset dana od dana priznanja očinstva osobu koja je priznala očinstvo i njezine zakonske zastupnike obavijestiti jesu li pribavljeni propisani pristanci, odnosno odobrenja.
- (6) Matičar će roditelje koji trajno ne žive zajedno upoznati s dužnošću uređivanja ostvarivanja roditeljske skrbi o djetetu planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno članku 104. ovoga Zakona, odlukom suda sukladno članku 105. ovoga Zakona, odnosno privremenom mjerom sukladno članku 536. ovoga Zakona.

Postupanje matičara kad nema podatka o ocu

Članak 67.

- (1) Ako prigodom upisa djeteta u maticu rođenih nema podataka o djetetovu ocu, matičar će upoznati majku s pravom djeteta da zna tko mu je otac i s postupcima koji se mogu poduzeti radi ostvarivanja toga prava.
- (2) Majka može matičaru izjaviti na zapisnik koga smatra djetetovim ocem. Ova se izjava smatra pristankom na priznanje očinstva.
- (3) Ako je matičar upisao dijete u maticu rođenih bez podataka o djetetovu ocu, o tome će odmah obavijestiti centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu majke i dostaviti primjerak zapisnika o majčinoj izjavi iz stavka 2. ovoga članka.

Postupanje centra za socijalnu skrb kad nema podatka o ocu

Članak 68.

- (1) Centar za socijalnu skrb će u roku od petnaest dana od primitka obavijesti iz članka 67. stavka 3. ovoga Zakona pozvati majku da izjavi koga smatra djetetovim ocem, osim ako je to učinila pred matičarom.
- (2) Majka će se upozoriti da bi radi dobrobiti djeteta trebala imenovati osobu koju smatra ocem te će joj se ponuditi pomoć u ostvarivanju djetetovih prava. Ako majka djeteta da pisanu suglasnost, centar za socijalnu skrb će kao zastupnik djeteta pokrenuti postupak radi utvrđivanja očinstva.
- (3) Majčina izjava pred centrom za socijalnu skrb o tome koga smatra djetetovim ocem ima značenje njezina pristanka na priznanje očinstva.

Postupanje centra za socijalnu skrb kad ima podatak o ocu

Članak 69.

- (1) Kad primi majčinu izjavu o ocu djeteta, centar za socijalnu skrb će u roku od petnaest dana, sukladno pravilima o osobnoj dostavi, pozvati imenovanu osobu.
- (2) Ako se pozvani odazove, centar za socijalnu skrb predočit će mu izjavu majke da njega smatra djetetovim ocem i upoznati ga sa zakonskim odredbama o utvrđivanju očinstva.
- (3) Ako pozvani prizna očinstvo, centar za socijalnu skrb odmah će primjerak zapisnika o majčinoj izjavi koga smatra djetetovim ocem i primjerak zapisnika o priznanju očinstva dostaviti matičaru radi upisa očinstva u maticu rođenih.
- (4) Kad su za utvrđivanje očinstva priznanjem potrebni pristanci, odnosno odobrenja zakonskih zastupnika iz članaka 63. i 64. ovoga Zakona, centar za socijalnu skrb je dužan zakonskim zastupnicima uputiti poziv sukladno stavku 1. ovoga članka i tražiti propisane pristanke odnosno odobrenja.
- (5) Ako se očinstvo djeteta ne utvrdi priznanjem, centar za socijalnu skrb o tome obavješćuje majku, a ako je majka maloljetna ili lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja, tada nju i njezine zakonske zastupnike upoznaje s mogućnošću utvrđivanja očinstva sudskom odlukom.
- (6) Ako se očinstvo djeteta, čiji su majka ili mogući otac osobe lišene poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja, nije uspjelo utvrditi priznanjem, skrbnik majke ili oca, ovisno o okolnostima slučaja, dužan je

pokrenuti postupak radi utvrđivanja očinstva sudskom odlukom u roku od trideset dana od dana primitka obavijesti da nije pribavljen pristanak odnosno od dana uskrate odobrenja iz članka 63. i 64. ovoga Zakona.

c. Utvrđivanje očinstva sudskom odlukom

Članak 70.

Ako očinstvo nije utvrđeno presumpcijom bračnog očinstva ili priznanjem, utvrđuje se u sudskom postupku.

Pravo na tužbu radi utvrđivanja očinstva

Članak 71.

Tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti:

1. dijete
2. majka djeteta
3. muškarac koji sebe smatra ocem djeteta i
4. centar za socijalnu skrb.

Pravo na tužbu nakon smrti muškarca za kojega se tvrdi da je otac

Članak 72.

U slučaju smrti muškarca za kojeg se tvrdi da je otac djeteta, tužba radi utvrđivanja očinstva podnosi se protiv njegovih nasljednika.

Rokovi za pokretanje sudskog postupka

Članak 73.

Rokovi za podnošenje tužbe radi utvrđivanja očinstva propisani su odredbama članka 383. do 387. ovoga Zakona.

Troškovi trudnoće i poroda izvanbračnog djeteta

Članak 74.

Troškove nastale trudnoćom i porodom izvanbračnog djeteta namiruju majka i otac u skladu sa svojim imovinskim mogućnostima.

3. Oспорavanje majčinstva

Pravo na tužbu radi osporavanja majčinstva

Članak 75.

(1) Tužbu radi osporavanja majčinstva ženi upisanoj u maticu rođenih može podnijeti:

1. dijete
2. žena koja je upisana u maticu rođenih kao djetetova majka i
3. žena koja sebe smatra majkom djeteta, ako istodobno traži da se utvrdi njezino majčinstvo.

(2) Osoba koja ima pravni interes može nastaviti postupak osporavanja majčinstva.

Rokovi za pokretanje sudskog postupka

Članak 76.

Rokovi za podnošenje tužbe radi osporavanja majčinstva propisani su odredbama članka 393. do 396. ovoga Zakona.

Nedopuštenost osporavanja majčinstva

Članak 77.

(1) Ako je majčinstvo utvrđeno odlukom suda, osporavanje nije dopušteno.

(2) Oспорavanje majčinstva nije dopušteno nakon djetetove smrti.

Djelovanje presude o osporavanju majčinstva

Članak 78.

Pravomoćnom odlukom o osporavanju majčinstva smatra se osporenim i očinstvo majčina muža, odnosno muškarca čije je očinstvo utvrđeno priznanjem.

4. Oспорavanje očinstva

Pravo na tužbu radi osporavanja očinstva

Članak 79.

(1) Tužbu radi osporavanja bračnog očinstva može podnijeti:

1. dijete
2. majčin muž i
3. majka djeteta.

(2) Tužbu radi osporavanja očinstva utvrđenog priznanjem može podnijeti:

1. dijete
2. muškarac koji je upisan u maticu rođenih kao otac djeteta i
3. muškarac koji sebe smatra ocem djeteta.

(3) Osoba koja ima pravni interes može nastaviti postupak osporavanja očinstva.

Rokovi za pokretanje sudskog postupka

Članak 80.

Rokovi za podnošenje tužbe radi osporavanja očinstva propisani su odredbama članka 400. do 405. ovoga Zakona.

Nedopuštenost osporavanja očinstva

Članak 81.

(1) Ako je očinstvo utvrđeno odlukom suda, osporavanje nije dopušteno.

(2) Oспорavanje očinstva nije dopušteno nakon djetetove smrti.

5. Majčinstvo i očinstvo djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom

Majčinstvo djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom

Članak 82.

(1) Majka djeteta začetog darovanom jajnom stanicom ili darovanim zametkom u postupku medicinski pomognute oplodnje jest žena koja ga je rodila.

(2) Nije dopušteno osporavati majčinstvo djeteta začetog u postupku medicinski pomognutom oplodnjom ako su dani pristanci za tu vrstu oplodnje prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja.

(3) Ako je dijete začeto u postupku medicinski pomognutom oplodnjom bez pristanaka koji se traže prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja, žena koja je upisana u maticu rođenih kao majka djeteta i žena koja sebe smatra majkom djeteta mogu osporavati majčinstvo sukladno odredbama članka 394. i 395. ovoga Zakona.

Očinstvo djeteta začetog medicinski pomognutom oplodnjom

Članak 83.

(1) Ocem djeteta začetog darovanim sjemenom ili darovanim zametkom u postupku medicinski pomognutom oplodnjom smatra se muž majke, ako je dijete rođeno za trajanja braka ili u razdoblju do tristo dana od prestanka braka i ako je dao pristanak za tu vrstu oplodnje prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja.

(2) Ocem djeteta začetog darovanim sjemenom ili darovanim zametkom u postupku medicinski pomognutom oplodnjom smatra se izvanbračni drug majke koji je dao pisani pristanak za tu vrstu oplodnje i izjavu o priznanju djeteta prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja.

(3) Nije dopušteno osporavati očinstvo djeteta utvrđeno prema stavicima 1. i 2. ovoga članka.

(4) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, ako je dijete začeto u postupku medicinski pomognutom oplodnjom bez pristanaka koji se traže za tu vrstu oplodnje prema odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja, očinstvo se može osporavati uz odgovarajuću primjenu odredbi članka 401., 402. i 403. ovoga Zakona.

(5) Ako drugi muškarac osporava očinstvo muškarcu koji je upisan kao otac djeteta, tužba se može podnijeti u roku od šest mjeseci od dana saznanja da je do oplodnje došlo bez njegova pristanaka sukladno odredbama propisa kojima se uređuje medicinski pomognuta oplodnja, a najkasnije do sedme godine života djeteta.

II. PRAVA DJETETA I PRAVNI ODNOS RODITELJA I DJETETA

1. Prava i dužnosti djeteta te stjecanje poslovne sposobnosti

Osobna prava djeteta

Članak 84.

- (1) Dijete ima pravo na skrb za život i zdravlje.
- (2) Dijete ima pravo na sigurnost i odgoj u obitelji primjeren svojim tjelesnim, psihološkim i drugim razvojnim potrebama.
- (3) Dijete ima pravo živjeti sa svojim roditeljima, a ako roditelji žive razdvojeno, dijete ima pravo na roditeljsku skrb obaju roditelja.
- (4) Dijete ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljima i drugim bliskim osobama s kojima ne stanuje, kao i pravo na informaciju o važnim okolnostima u vezi s roditeljima i drugim bliskim osobama, sukladno odredbama ovoga Zakona.
- (5) Dijete ima pravo na izbor obrazovanja i zanimanja i pravo na zapošljavanje u skladu sa svojim sposobnostima i svojom dobrobiti.

Pravo djeteta na poduzimanje pravnih radnji

Članak 85.

- (1) Dijete od navršениh petnaest godina života koje zarađuje može samostalno poduzimati pravne radnje, odnosno sklapati pravne poslove i preuzimati obveze u visini iznosa koji zarađuje te raspolagati svojom zaradom pod uvjetom da ne ugrožava svoje uzdržavanje.
- (2) Ako pravne radnje i pravni poslovi djeteta iz stavka 1. ovoga članka bitno utječu na njegova osobna i imovinska prava, za njihovo poduzimanje potrebno je odobrenje roditelja ili drugog zakonskog zastupnika djeteta.

Pravo djeteta na izražavanje mišljenja i pokretanje postupaka

Članak 86.

- (1) Roditelji i druge osobe koje skrbe o djetetu dužni su poštovati mišljenje djeteta u skladu s njegovom dobi i zrelošću.
- (2) U svim postupcima u kojima se odlučuje o nekom djetetovu pravu ili interesu dijete ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti slučaja, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama poštivanja njegova mišljenja. Mišljenje djeteta se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelošću.
- (3) Dijete koje je navršilo četrnaest godina ima pravo samostalno i osobno pokrenuti postupke pred nadležnim tijelima u vezi s ostvarivanjem svojih prava i interesa sukladno članku 359. ovoga Zakona.
- (4) Dijete ima pravo na posebnog skrbnika sukladno članku 240. ovoga Zakona.

Pravo djeteta na izbor u vezi s vjerskom pripadnošću

Članak 87.

Dijete koje je navršilo četrnaest godina može samostalno odlučiti o izboru ili promjeni vjerske pripadnosti.

Informirani pristanak djeteta na medicinske zahvate

Članak 88.

- (1) Dijete koje je navršilo šesnaest godina i koje je prema ocjeni doktora medicine dovoljno zrelo za donošenje odluke o preventivnom, dijagnostičkom ili terapijskom postupku u vezi sa svojim zdravljem ili liječenjem, može samostalno dati pristanak na pregled, pretragu ili medicinski zahvat (u daljnjem tekstu: informirani pristanak).
- (2) Ako se radi o medicinskom zahvatu koji je povezan s rizicima teških posljedica za fizičko ili psihičko zdravlje djeteta pacijenta, uz pristanak djeteta iz stavka 1. ovoga članka potrebno je i odobrenje djetetovih roditelja ili drugog zakonskog zastupnika.
- (3) U slučaju spora između djeteta i roditelja o poduzimanju medicinskog zahvata iz stavka 2. ovoga članka odluku donosi sud u izvanparničnom postupku.

Dužnost djeteta u obitelji

Članak 89.

Dijete je dužno poštovati svoje roditelje i pomagati im u obavljanju poslova u obiteljskoj zajednici u skladu sa svojom dobi i zrelošću te biti obzirno prema članovima obitelji.

Dužnost djeteta pridonositi uzdržavanju

Članak 90.

Dijete koje je navršilo petnaest godina i stječe imovinu radom dužno je pridonositi svojem uzdržavanju i školovanju.

2. Roditeljska skrb

Pojam roditeljske skrbi

Članak 91.

- (1) Roditeljsku skrb čine odgovornosti, dužnosti i prava roditelja, u svrhu zaštite i promicanja djetetovih osobnih i imovinskih prava te dobrobiti. Roditeljsku skrb roditelji su dužni ostvarivati u skladu s djetetovim razvojnim potrebama i mogućnostima.
- (2) Roditelj se ne može odreći prava na roditeljsku skrb.
- (3) Roditelji su dužni o pojedinačnim sadržajima roditeljske skrbi razgovarati i sporazumijevati se s djetetom u skladu s njegovom dobi i zrelošću.

Temeljni sadržaj roditeljske skrbi

Članak 92.

- (1) U sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost zaštite osobnih prava djeteta na:
  1. zdravlje, razvoj, njegu i zaštitu
  2. odgoj, obrazovanje i školovanje
  3. ostvarivanje osobnih odnosa te
  4. određivanje mjesta stanovanja.
- (2) U sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost upravljanja djetetovom imovinom.
- (3) U sadržaj roditeljske skrbi ulazi pravo i dužnost na zastupanje djetetovih interesa glede njegovih osobnih i imovinskih prava.

Zdravlje, razvoj, njega i zaštita djeteta

Članak 93.

- (1) Roditelji su dužni i odgovorni skrbiti se o zdravlju djeteta te mu omogućiti korištenje mjera za čuvanje, unapređenje i vraćanje zdravlja, sukladno propisima kojima se uređuje zdravstvo i zahtjevima medicinske znanosti.
- (2) Roditelji su dužni i odgovorni čuvati i njegovati dijete te se skrbiti o njegovim potrebama.
- (3) Roditelji su dužni štiti dijete od ponižavajućih postupaka i tjelesnoga kažnjavanja drugih osoba.
- (4) Roditelji ne smiju dijete predškolske dobi ostaviti bez nadzora osobe starije od šesnaest godina.
- (5) Roditelji su dužni i odgovorni djetetu mlađem od šesnaest godina zabraniti noćne izlaske bez svoje pratnje ili pratnje druge odrasle osobe u koju imaju povjerenje.
- (6) Noćnim izlaskom iz stavka 5. ovoga članka smatra se vrijeme od 23 do 5 sati.

Odgoj, obrazovanje i školovanje djeteta

Članak 94.

- (1) Odgoj djeteta mora biti u skladu s njegovom dobi i zrelošću te s pravom djeteta na slobodu savjesti, vjerskog i drugog uvjerenja.
- (2) Roditelji ne smiju tjelesno kažnjavati dijete, postupati ponižavajuće prema njemu niti primjenjivati psihičku prisilu te su ga dužni štiti od takvog postupanja drugih osoba.
- (3) Roditelji imaju dužnost brinuti se o svestranom, redovitom, a prema svojim mogućnostima i daljnjem obrazovanju svojeg djeteta i poticati njegove umjetničke, tehničke, sportske i druge interese.
- (4) Roditelji su dužni i odgovorni odzivati se sastancima ili pozivu odgojno-obrazovne ustanove u vezi s odgojem i obrazovanjem djeteta.
- (5) Roditelji ne smiju prisiljavati dijete na školovanje koje nije u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima.
- (6) U slučaju spora između djeteta i roditelja vezanog za školovanje djeteta rješenje donosi sud u izvanparničnom postupku.
- (7) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način sudjelovanja djece u umjetničkim, audiovizualnim, promidžbenim, sportskim i sličnim aktivnostima.

Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom

Članak 95.

- (1) Roditelj koji ne stanuje s djetetom ima pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom, osim ako mu je to zabranjeno ili ograničeno sudskom odlukom.
- (2) Roditelj koji stanuje s djetetom ima dužnost i odgovornost omogućivati i poticati ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s drugim roditeljem.
- (3) Roditelji su dužni omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa s osobama koje su mu osobito bliske.
- (4) Roditelji imaju pravo, dužnost i odgovornost nadzirati dijete u njegovu druženju s drugim osobama, kao i komunikaciju na društvenim mrežama, odnosno drugim oblicima elektroničke komunikacije te mu zabraniti druženja i komunikaciju koja nisu u skladu s djetetovom dobrobiti.

Određivanje mjesta stanovanja djeteta

Članak 96.

- (1) Djetetovo mjesto stanovanja jest prebivalište, odnosno boravište njegovih roditelja.
- (2) Roditelji su dužni sporazumno odrediti mjesto djetetova stanovanja, a ako roditelji ne stanuju zajedno, dijete može imati mjesto stanovanja samo kod jednog roditelja.
- (3) Pravo roditelja da određuju djetetovo mjesto stanovanja može biti ograničeno samo odlukom suda.
- (4) Dijete ne može stanovati kod roditelja koji ne ostvaruje roditeljsku skrb o osobnim pravima djeteta ili je lišen prava na roditeljsku skrb.

Upravljanje imovinom djeteta

Članak 97.

- (1) Roditelji imaju dužnost, pravo i odgovornost upravljati imovinom i imovinskim pravima djeteta s pažnjom odgovornog roditelja na način da je očuvaju i po mogućnosti uvećaju.
- (2) Troškovi upravljanja imovinom djeteta padaju na teret te imovine.
- (3) Prihodi od imovine djeteta mogu se koristiti samo za uzdržavanje djeteta. Imovina djeteta se može otuđiti samo ako roditelji nemaju dovoljno vlastitih sredstava za djetetovo uzdržavanje, liječenje ili školovanje, a sredstva za to ne mogu se osigurati na drugi način.
- (4) Prihodi od imovine djeteta mogu se u iznimnim slučajevima koristiti za potrebe liječenja roditelja ili braće i sestara djeteta ako se ne koriste za uzdržavanje, liječenje i školovanje djeteta, za što je potrebno i odobrenje suda u izvanparničnom postupku.
- (5) Roditelji zastupaju dijete glede imovinskih prava u skladu s odredbama članka 99. i 101. ovoga Zakona.

Ograničavanje prava na upravljanje imovinom djeteta

Članak 98.

- (1) Roditelji ne smiju upravljati imovinom djeteta koju je dijete naslijedilo ili mu je darovana ako je ostavitelj ili darovatelj svojom voljom tako odredio.
- (2) Roditelji ne smiju upravljati sredstvima koja su stečena djetetovim radom.
- (3) Za raspolaganje vrijednijom imovinom odnosno imovinskim pravima djeteta roditelji moraju zatražiti odobrenje suda u izvanparničnom postupku sukladno članku 101. ovoga Zakona.

Zastupanje djeteta

Članak 99.

- (1) Roditelji koji ostvaruju roditeljsku skrb imaju dužnost i pravo sporazumno zastupati svoje dijete u odnosu prema trećima u osobnim i imovinskim pravima.
- (2) Ako roditelji žive zajedno s djetetom, smatra se da je jedan roditelj dao svoj pristanak drugom roditelju da može zastupati dijete bez njegove izričite suglasnosti, osim kad se traži izričita pisana suglasnost drugog roditelja sukladno odredbama članka 100. i 101. ovoga Zakona.
- (3) Jedan roditelj samostalno zastupa dijete u onim područjima roditeljske skrbi u kojima je drugi roditelj prema odredbama ovoga Zakona ili na temelju odluke suda u tome ograničen.
- (4) U žurnim slučajevima, kad prijeti opasnost za dijete, svaki od roditelja ima pravo poduzeti nužne pravne radnje u skladu s dobrobiti djeteta i o tome odmah obavijestiti drugog roditelja.
- (5) Roditelji ne zastupaju dijete prigodom poduzimanja pravnih radnji, odnosno sklapanja pravnih poslova prema članku 85. ovoga Zakona.

(6) Roditelji ne zastupaju dijete u slučajevima u kojima se djetetu imenuje posebni skrbnik po službenoj dužnosti.

Zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta

Članak 100.

(1) Bitna osobna prava djeteta odnose se na:

1. promjenu djetetova imena
2. promjenu mjesta stanovanja djeteta
3. izbor ili promjenu vjerske pripadnosti
4. davanje izjave (priznanja i pristanci) u vezi s priznavanjem očinstva djeteta koje nije rođeno u braku.

(2) Zastupanje u vezi s djetetovim pravima iz stavka 1. ovoga članka valjano je ako roditelj koji zastupa dijete u tim stvarima ima pisanu suglasnost drugog roditelja koji također ima pravo zastupati dijete.

(3) Suglasnost iz stavka 2. ovoga članka u vezi s promjenom mjesta stanovanja djeteta nije potrebna ako preseljenje bitno ne utječe na ostvarivanje postojećih osobnih odnosa s drugim roditeljem, pod uvjetom da je roditelj pribavio suglasnost centra za socijalnu skrb.

(4) Ako roditelj, koji zastupa dijete u stvarima iz stavka 1. ovoga članka, ne može pribaviti suglasnost drugog roditelja, sud će u izvanparničnom postupku odlučiti koji će od roditelja u toj stvari zastupati dijete.

Zastupanje djeteta u vezi s vrjednijom imovinom odnosno imovinskim pravima

Članak 101.

(1) Zastupanje djeteta u vezi s njegovom vrjednijom imovinom odnosno imovinskim pravima valjano je ako roditelj koji zastupa dijete dobije:

1. pisanu suglasnost drugog roditelja koji ostvaruje roditeljsku skrb i
2. odobrenje suda u izvanparničnom postupku.

(2) Zastupanjem iz stavka 1. ovoga članka smatraju se zastupanja prigodom otuđenja i opterećenja nekretnina, pokretnina koje se upisuju u javne upisnike ili pokretnina veće vrijednosti, raspolaganja dionicama i poslovnim udjelima, raspolaganja nasljedstvom, prihvaćanja darova s teretom ili odbijanja ponuđenih darova te raspolaganja drugim vrjednijim imovinskim pravima, ovisno o okolnostima pojedinoga slučaja.

(3) Za sklapanje ugovora između djeteta i fizičkih ili pravnih osoba kojima je predmet raspolaganje budućim imovinskim pravima djeteta u vezi s njegovim sportskim, umjetničkim ili sličnim aktivnostima, za dijete mlađe od četrnaest godina potrebna je suglasnost obaju roditelja koji imaju pravo zastupati dijete. Za dijete koje je navršilo četrnaest godina oba roditelja koji imaju pravo zastupati dijete moraju dati odobrenje sukladno članku 85. stavku 2. ovoga Zakona.

(4) Za sklapanje ugovora iz stavka 3. ovoga članka potrebno je i prethodno odobrenje suda radi posebne zaštite djetetovih imovinskih prava i interesa.

(5) Ugovorene obveze iz stavka 3. ovoga članka mogu trajati najdulje do punoljetnosti djeteta.

3. Ostvarivanje roditeljske skrbi

Osobe koje ostvaruju roditeljsku skrb o djetetu

Članak 102.

(1) Osobe koje imaju pravo ostvarivati roditeljsku skrb o djetetu odnosno sadržaje roditeljske skrbi su:

1. roditelji djeteta
2. druge fizičke ili pravne osobe zajedno s roditeljima ili umjesto roditelja na temelju odluke suda i
3. druge osobe kojima su roditelji privremeno povjerali ostvarivanje roditeljske skrbi nad djetetom sukladno odredbama ovoga Zakona.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka koje imaju pravo ostvarivati roditeljsku skrb o djetetu dužne su je ostvarivati u skladu s odredbama ovoga Zakona kojima se uređuje roditeljska skrb i ostvarivanje roditeljske skrbi.

Privremeno povjeravanje skrbi o djetetu drugim osobama

Članak 103.

(1) Oba roditelja suglasno ili roditelj koji sam ostvaruje skrb o djetetu mogu ostvarivanje roditeljske skrbi o djetetu djelomice ili u cijelosti privremeno povjeriti osobi koja ispunjava pretpostavke koje su odredbama ovoga Zakona propisane za skrbnika.

(2) Ako se roditeljska skrb o djetetu povjerava na vrijeme dulje od trideset dana, izjava roditelja mora biti ovjerena od strane javnog bilježnika.

(3) Roditelji iz stavka 1. ovoga članka mogu svakodnevnu skrb o djetetu, uključujući smještaj djeteta, povjeriti ustanovi socijalne skrbi, drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, odnosno udomiteljskoj obitelji u skladu s propisima kojima se uređuje socijalna skrb.

(4) Ako smještaj djeteta iz stavka 3. ovoga članka traje dulje od šest mjeseci od kada je roditelj dao suglasnost za njegov smještaj, centar za socijalnu skrb će u daljnjem roku od trideset dana učiniti procjenu opravdanosti produljenja ove vrste smještaja ili podnijeti sudu prijedlog za izricanje odgovarajuće sudske mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta zajedno s individualnim planom i stručnom obiteljskom procjenom.

Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi

Članak 104.

(1) Roditelji imaju pravo i dužnost ravnopravno, zajednički i sporazumno ostvarivati roditeljsku skrb.

(2) Kad roditelji trajno ne žive zajedno, dužni su ostvarivanje roditeljske skrbi sporazumno urediti planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

(3) Zajedničko ostvarivanje roditeljske skrbi može biti uređeno i odlukom suda koja se temelji na sporazumu roditelja o svim bitnim pitanjima iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.

(4) Roditelji su dužni u slučaju različitih mišljenja prilikom ostvarivanja roditeljske skrbi pokušati sporna pitanja riješiti sporazumno.

Samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi

Članak 105.

(1) Jedan roditelj nastavlja samostalno ostvarivati roditeljsku skrb bez sudske odluke u cijelosti ako je drugi roditelj umro ili je proglašen umrlim, a roditelji su prije smrti jednoga od njih roditeljsku skrb ostvarivali zajednički, ili kad je drugi roditelj odsutan i nepoznatog boravišta.

(2) Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb potpuno, djelomice ili u odnosu na odlučivanje o određenom bitnom pitanju u vezi s djetetom uz istodobno ograničavanje drugog roditelja na ostvarivanje roditeljske skrbi u tom dijelu samo na temelju sudske odluke.

(3) Jedan roditelj samostalno ostvaruje roditeljsku skrb na temelju sudske odluke ako roditelji nisu postigli plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sporazum tijekom sudskog postupka, pri čemu je sud dužan posebno voditi računa koji je od roditelja spreman na suradnju i sporazum o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno članku 416. stavcima 2. i 3. ovoga Zakona.

(4) Roditelj koji se protivi zajedničkom ostvarivanju roditeljske skrbi, odnosno sklapanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sporazumu dužan je dokazati da zajednička roditeljska skrb nije za dobrobit djeteta.

(5) Samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi mora biti u skladu s djetetovom dobrobiti.

(6) Kad sud donosi odluku o samostalnoj roditeljskoj skrbi, odredit će hoće li roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb zastupati dijete u bitnim osobnim pravima sam ili uz suglasnost drugog roditelja sukladno članku 100. ovoga Zakona.

Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi

Članak 106.

(1) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi je pisani sporazum roditelja o načinu ostvarivanja zajedničke roditeljske skrbi u okolnostima u kojima roditelji djeteta trajno ne žive u obiteljskoj zajednici.

(2) Planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi mora se detaljno urediti:

1. mjesto i adresa djetetova stanovanja

2. vrijeme koje će dijete provoditi sa svakim od roditelja

3. način razmjene informacija u vezi s davanjem suglasnosti i pristanaka pri donošenju odluka bitnih za dijete, sukladno odredbama članaka 100. i 101. ovoga Zakona, te razmjene važnih informacija u vezi s djetetom iz članka 111. ovoga Zakona

4. visinu uzdržavanja kao obvezu roditelja kod kojega dijete ne stanuje i

5. način na koji će se rješavati buduća sporna pitanja.

(3) Planom o zajedničkoj roditeljskoj skrbi mogu se urediti i druga pitanja ostvarivanja roditeljske skrbi za koja roditelji smatraju da su bitna sukladno članku 108. stavku 3. ovoga Zakona.

(4) Roditelji su dužni upoznati dijete sa sadržajem plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i omogućiti mu da izrazi svoje mišljenje u skladu s njegovom dobi i zrelošću te ga poštovati u skladu s djetetovom dobrobiti.

(5) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi roditelji mogu sastaviti samostalno, u postupku obveznog savjetovanja, kao i u postupku obiteljske medijacije.

Provjera plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i promjena plana

Članak 107.

(1) Kako bi stekao svojstvo ovršne isprave, plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se podnijeti sudu u izvanparničnom postupku radi provjere sadržaja te odobravanja sukladno odredbama članka 461. do 467. i članka 469. ovoga Zakona.

(2) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi može se mijenjati u skladu s dobi i zrelošću djeteta ili ako to zahtijevaju bitno promijenjene okolnosti.

(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati obvezan sadržaj obrasca plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.

Sporazumno donošenje odluka bitnih za dijete

Članak 108.

(1) Kad roditelji ostvaruju zajedničku roditeljsku skrb, odluke koje su bitne za dijete, kao i pristanke dužni su donijeti sporazumno.

(2) Odluke koje su bitne za dijete odnose se na zastupanje u vezi s bitnim osobnim pravima djeteta prema članku 100. ovoga Zakona i zastupanje u vezi s vrjednijom imovinom i imovinskim pravima djeteta prema članku 101. ovoga Zakona.

(3) Odluke koje su bitne za dijete mogu biti i druge odluke koje mogu znatno utjecati na život djeteta kao što je ostvarivanje osobnih odnosa s djetetu bliskim osobama, izvanredni medicinski zahvati ili liječenje te izbor škole, za koje se smatra da je drugi roditelj dao svoju suglasnost.

Neslaganje roditelja o odlukama koje su bitne za dijete

Članak 109.

(1) Kada se roditelji koji imaju pravo zastupati dijete ne mogu sporazumjeti u vezi s odlukama koje su bitne za dijete iz članka 108. ovoga Zakona, sud može u izvanparničnom postupku jednomu od roditelja povjeriti pravo i dužnost za donošenje pojedine odluke bitne za dijete.

(2) Prije pokretanja postupka iz stavka 1. ovoga članka roditelji su dužni sudjelovati u postupku obveznog savjetovanja sukladno članku 329. ovoga Zakona.

(3) Ako roditelji postupke iz stavka 1. ovoga članka pokreću učestalo, sud može na zahtjev roditelja povjeriti ostvarivanje roditeljske skrbi djelomice ili u potpunosti samo jednom roditelju.

Samostalnost roditelja pri donošenju odluka u vezi s djetetom

Članak 110.

(1) Roditelji, bez obzira na to ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, imaju pravo svakodnevne odluke u vezi s djetetom za vrijeme kad se dijete nalazi kod jednoga od njih donositi samostalno.

(2) Roditelji iz stavka 1. ovoga članka dužni su međusobno poštovati roditeljsku samostalnost u donošenju odluka iz stavka 1. ovoga članka i roditeljski autoritet u vrijeme kad se dijete nalazi kod drugog roditelja.

(3) U hitnim slučajevima, kad prijeti neposredna opasnost za dijete, svaki od roditelja ima pravo donijeti hitne odluke o poduzimanju nužnih radnji u skladu s djetetovom dobrobiti i o tome odmah obavijestiti drugog roditelja.

(4) Svakodnevne odluke iz stavka 1. ovoga članka može donositi i drugi član obitelji koji stanuje s djetetom uz pristanak roditelja.

(5) Hitne odluke iz stavka 3. ovoga članka može donijeti i drugi član obitelji koji stanuje s djetetom.

Dužnost roditelja na razmjenu informacija u vezi s djetetom

Članak 111.

(1) Roditelji su dužni, bez obzira na to ostvaruju li roditeljsku skrb zajednički ili samostalno, međusobno razmjenjivati informacije o očuvanju djetetova zdravlja i dosljednosti u odgoju te informacije u vezi sa školskim i izvanškolskim obvezama djeteta. Razmjena informacija mora biti jasna, brza i usmjerena isključivo na dijete.

(2) Roditelji ne smiju dužnost suradnje iz stavka 1. ovoga članka koristiti s ciljem kontrole drugog roditelja.

Prava roditelja kojem je ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi

Članak 112.

(1) Roditelj kojemu je ograničeno pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi potpuno ili djelomice ima:

1. pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom te u vezi s tim pravo na donošenje svakodnevnih odluka u vezi s djetetom iz članka 110. stavka 1. ovoga Zakona i hitnih odluka u slučaju neposredne opasnosti iz članka 110. stavka 3. ovoga Zakona za dijete i

2. pravo na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta.

(2) Prava roditelja iz stavka 1. ovoga članka mogu biti ograničena ili oduzeta samo odlukom suda ako je to nužno radi zaštite djetetove dobrobiti.

(3) Roditelj koji ne ostvaruje roditeljsku skrb nad djetetom ima pravo zahtijevati od drugog roditelja ili druge osobe koja se skrbi o djetetu informacije iz stavka 1. točke 2. ovoga članka ako za to ima opravdani pravni interes i u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti s djetetovom dobrobiti.

(4) U slučaju spora u vezi s ostvarivanjem prava iz stavka 1. ovoga članka rješenje donosi sud u izvanparničnom postupku.

Vraćanje prava na ostvarivanje roditeljske skrbi

Članak 113.

Sud može u izvanparničnom postupku donijeti rješenje kojim se roditelju djelomično ili u potpunosti vraća pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi ako okolnosti na temelju kojih je odluka o oduzimanju prava na ostvarivanje roditeljske skrbi bila donesena prestanu postojati, a ponovno povjeravanje ostvarivanja roditeljske skrbi je za dobrobit djeteta.

4. Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi, smrt roditelja i prestanak roditeljske skrbi

Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka

Članak 114.

(1) Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka nastupa u slučajevima kad je roditelj djeteta maloljetna osoba ili osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu u kojem nije u stanju ostvarivati roditeljsku skrb.

(2) Roditelj iz stavka 1. ovoga članka ne može zastupati dijete, a ako je lišen poslovne sposobnosti, ne može ga zastupati u dijelu u kojem je lišen poslovne sposobnosti. Dijete zastupa zakonski zastupnik koji je dužan poštovati mišljenje djetetova roditelja.

(3) U slučaju neslaganja roditelja i zakonskog zastupnika djeteta oko zastupanja djeteta u vezi s odlukama koje su bitne za dijete iz članka 108. ovoga Zakona odluku o tome donosi sud u izvanparničnom postupku na zahtjev djeteta, roditelja i zakonskog zastupnika djeteta.

(4) Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi iz stavka 1. ovoga članka, skrb o osobnim pravima djeteta samostalno ili zajedno s roditeljem iz stavka 1. ovoga članka ostvaruje drugi roditelj ili druga osoba kojoj sud ili centar za socijalnu skrb povjeri ostvarivanje roditeljske skrbi, odnosno skrbništvo nad djetetom.

(5) Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka prestaje kad prestanu postojati razlozi zbog kojih ostvarivanje roditeljske skrbi miruje.

(6) Iznimno od odredbi ovoga članka, maloljetni roditelj može odrediti osobno ime djetetu.

Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka

Članak 115.

(1) Sud može u izvanparničnom postupku donijeti rješenje o mirovanju ostvarivanja roditeljske skrbi ako je roditelj spriječen iz objektivnih razloga dulje vrijeme ostvarivati roditeljsku skrb.

(2) Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi iz stavka 1. ovoga članka, roditelj nema pravo na njezino ostvarivanje.

(3) Dok traje mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi iz stavka 1. ovoga članka, roditeljsku skrb ostvaruje drugi roditelj samostalno ili druga osoba kojoj sud povjerava ostvarivanje roditeljske skrbi o djetetu.

(4) Mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi iz stavka 1. ovoga članka zbog stvarnih zapreka prestaje rješenjem suda kad prestanu postojati razlozi zbog kojih je rješenje o mirovanju roditeljske skrbi doneseno.

Roditeljska skrb u slučaju smrti roditelja

Članak 116.

- (1) Ako roditelji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb i jedan od njih umre, preživjeli roditelj nastavlja samostalno ostvarivati roditeljsku skrb.
- (2) Ako roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb umre, ostvarivanje roditeljske skrbi se rješenjem suda u izvanparničnom postupku povjerava drugom roditelju ili drugoj osobi, po mogućnosti srodniku, odnosno onoj osobi s kojom je dijete najviše blisko, ako je to u skladu s dobrobiti djeteta.
- (3) Do donošenja rješenja iz stavka 2. ovoga članka sud će na prijedlog centra za socijalnu skrb ili druge osobe koja je bliska s djetetom, ako je to potrebno, žurno odlučiti koja osoba će privremeno ostvarivati roditeljsku skrb o djetetu.
- (4) U slučaju smrti oba roditelja centar za socijalnu skrb će dijete staviti pod skrbništvo.
- (5) Roditelj koji ostvaruje roditeljsku skrb može za života u oporuci ili u obliku javnobilježničke isprave (anticipirana naredba) imenovati osobu za koju smatra da bi se u slučaju njegove smrti najbolje skrbila o djetetu.
- (6) Kad se u slučaju smrti roditelja ostvarivanje roditeljske skrbi povjerava drugoj osobi ili se djetetu imenuje skrbnik, prije svega se uzima u obzir volja roditelja iz stavka 5. ovoga članka i mišljenje djeteta, osim ako se procijeni da to ne bi bilo u skladu s djetetovom dobrobiti.

Prestanak roditeljske skrbi

Članak 117.

- (1) Roditeljska skrb prestaje kad dijete stekne potpunu poslovnu sposobnost, posvojenjem djeteta i smrću roditelja.
- (2) Potpunu poslovnu sposobnost dijete stječe s navršениh osamnaest godina života ili sklapanjem braka.

Dužnost osoba koje su ostvarivale roditeljsku skrb o djetetu

Članak 118.

Nakon što dijete stekne potpunu poslovnu sposobnost, osobe koje su ostvarivale roditeljsku skrb o djetetu dužne su mu predati sve osobne i druge isprave koje se odnose na dijete te mu prepustiti upravljanje njegovom imovinom.

5. Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom

Ostvarivanje osobnih odnosa djeteta i roditelja

Članak 119.

- (1) Dijete ima pravo ostvarivati osobne odnose s roditeljem s kojim ne stanuje, a roditelj koji ne stanuje s djetetom ima pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom, neovisno o njegovu pravu na ostvarivanje roditeljske skrbi.
- (2) Roditelji i druge osobe koje stanuju s djetetom i ostvaruju skrb o djetetu dužne su omogućiti djetetu ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljem iz stavka 1. ovoga članka te se suzdržavati od svakog ponašanja koje bi otežavalo ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.
- (3) Roditelj iz stavka 1. ovoga članka nema pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom jedino ako mu je to odlukom suda zabranjeno.

Ostvarivanje osobnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim osobama

Članak 120.

- (1) Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa imaju obostrano: dijete, (polu)braća i (polu)sestre te bake i djedovi.
- (2) Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa imaju obostrano dijete i druge osobe ako su dulje vrijeme živjele u obitelji s djetetom, kroz to se vrijeme brinule o djetetu i s njim imaju razvijen emocionalni odnos.
- (3) Roditelji i druge osobe koje stanuju s djetetom i ostvaruju skrb o djetetu dužne su djetetu omogućiti ostvarivanje osobnih odnosa sa srodnicima i drugim osobama koje imaju na to pravo te se suzdržavati od svakog ponašanja koje bi otežavalo ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.
- (4) Osobe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka nemaju pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom ako bi to bilo u suprotnosti s djetetovom dobrobiti.

Oblici ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom

Članak 121.

- (1) Osobni odnosi s djetetom mogu se ostvarivati izravno u kraćim ili duljim razdobljima u obliku susreta i druženja ili boravkom djeteta kod osobe koja ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom.

- (2) Osobni odnosi s djetetom mogu se ostvarivati neizravno korištenjem različitih komunikacijskih sredstava, slanjem pisama, darova i slično.
- (3) Osobni odnosi s djetetom mogu se ostvarivati davanjem informacija u vezi s osobnim pravima djeteta, osobi koja na to ima pravo i djetetu.
- (4) Informacija se može zahtijevati od svake osobe koja ostvaruje skrb o djetetu, ako za to postoji pravni interes i ako to ne bi bilo na štetu djetetove dobrobiti.
- (5) U slučaju spora između osobe koja ima pravo na informaciju i osobe koja je dužna dati informaciju odluku donosi sud u izvanparničnom postupku.

Sporazum, provjera sporazuma i potvrda ovršnosti

Članak 122.

- (1) Roditelji, srodnici i druge osobe iz članka 120. ovoga Zakona mogu sklopiti sporazum o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom.
- (2) Sporazum iz stavka 1. ovoga članka može biti sastavni dio plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.
- (3) Sporazum iz stavka 1. ovoga članka mora biti sastavljen u pisanoj formi, sadržati detaljne podatke o načinu, vremenu i mjestu preuzimanja, odnosno povratka djeteta, kao i eventualnu nazočnost drugoga roditelja ili treće osobe, te podjelu troškova u vezi s ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom, ako je to s obzirom na okolnosti slučaja potrebno.
- (4) Na sporazum o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom na odgovarajući način se primjenjuje članak 107. stavci 1. i 2. ovoga Zakona.

Ograničenje ili zabrana ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom

Članak 123.

- (1) Sud može iznimno ograničiti ili zabraniti pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom ako bi to bilo nužno radi zaštite dobrobiti djeteta.
- (2) Kad donosi odluku iz stavka 1. ovoga članka, sud je dužan:
1. ispitati postoji li mogućnost poduzimanja blažih mjera zaštite dobrobiti djeteta
  2. voditi računa da ograničenje ili zabrana budu razmjerni potrebi da se zaštiti dobrobit djeteta i
  3. obrazložiti nužnost ograničenja ili zabrane.
- (3) Odlukom iz stavka 1. ovoga članka ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom može se ograničiti ili zabraniti na određeno ili na neodređeno vrijeme.

Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom pod nadzorom

Članak 124.

- (1) Sud može odrediti da se osobni odnosi s djetetom ostvaruju pod nadzorom stručne osobe koju imenuje centar za socijalnu skrb.
- (2) U odluci kojom određuje mjeru iz stavka 1. ovoga članka sud određuje vrijeme te mjesto ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom koje mora biti prikladno za dijete, ali i neutralno ako to zahtijevaju okolnosti slučaja, a može se odrediti i nazočnost drugog roditelja ili djetetu bliske osobe.
- (3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može se odrediti samo privremeno, u trajanju do šest mjeseci te najmanje po dva sata tjedno računajući od dana kada centar za socijalnu skrb imenuje osobu koja će obavljati nadzor nad ostvarivanjem osobnih odnosa.
- (4) U iznimno opravdanim okolnostima mjera nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom iz stavka 3. ovoga članka može se produžiti za idućih šest mjeseci.

Dužnosti stručne osobe koja obavlja nadzor

Članak 125.

- (1) Ako je nadzor nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom određen jer se osobni odnosi s djetetom nisu ostvarivali dulje vrijeme, stručna osoba iz članka 124. stavka 1. ovoga Zakona dužna je prethodno pripremiti dijete za ostvarivanje osobnih odnosa pod nadzorom te djetetu i roditelju savjetovanjem pomagati kako bi se ostvarivanje osobnih odnosa uspostavilo.
- (2) Stručna osoba iz članka 124. stavka 1. ovoga Zakona dužna je pratiti napredak i razvoj osobnog odnosa s djetetom te jednom mjesečno dostavljati centru za socijalnu skrb izvješća o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom.

(3) Centar za socijalnu skrb je dužan izvješća iz stavka 2. ovoga članka zajedno sa stručnom procjenom dostaviti sudu u roku od petnaest dana prije isteka roka na koji je nadzor određen te predložiti sudu donošenje rješenja o prestanku nadzora, izmjenu odluke o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ili zabranu ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom.

(4) Ako stručna osoba koja obavlja nadzor ustanovi da ostvarivanje osobnih odnosa predstavlja za dijete intenzivan psihološki stres ili da su ugroženi djetetov tjelesni ili mentalni razvoj, dužna je bez odgode o tome izvijestiti centar za socijalnu skrb. Centar za socijalnu skrb dužan je bez odgode predložiti sudu u izvanparničnom postupku izmjenu odluke o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ili zabranu ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom i prije isteka roka na koji je nadzor određen.

(5) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati stručnu osposobljenost osobe koja obavlja nadzor nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom, dužnosti stručne osobe, mjesto i prostor održavanja osobnih odnosa pod nadzorom, naknadu troškova u vezi s nadzorom ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom te visinu iznosa i način isplate naknade za provođenje nadzora.

Pravo na naknadu štete

Članak 126.

Osoba koja je obvezna roditelju ili drugoj osobi omogućiti ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom dužna je roditelju ili drugoj osobi koje imaju pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom nadoknaditi štetu uzrokovanu nepoštivanjem sudske odluke, odobrenoga plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili odobrenoga sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa iz neopravdanih razloga prema propisima obveznoga prava.

III. MJERE ZA ZAŠTITU PRAVA I DOBROBITI DJETETA

1. Opće odredbe

Prvenstvena dužnost roditelja i podredna dužnost nadležnih tijela štiti dijete

Članak 127.

(1) Roditelji su dužni i odgovorni štiti prava i dobrobit djeteta, a u određenim slučajevima i drugi članovi bliže obitelji.

(2) Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta određuju se roditeljima i drugim osobama kojima je djelomice ili u cijelosti povjereno pravo na ostvarivanje skrbi o djetetu.

Obveza određivanja najblaže mjere

Članak 128.

Tijelo koje provodi postupak prilikom izbora mjere prikladne za zaštitu prava i dobrobiti djeteta dužno je voditi računa da se odredi ona mjera kojom se najmanje ograničava pravo roditelja na ostvarivanje skrbi o djetetu, ako je takvom mjerom moguće zaštititi prava i dobrobit djeteta.

Izdvajanje djeteta iz obitelji

Članak 129.

(1) Izdvajanje djeteta iz obitelji određuje se samo ako niti jednom blažom mjerom nije moguće zaštititi prava i dobrobit djeteta.

(2) Pod izdvajanjem djeteta iz obitelji podrazumijeva se svaka mjera na temelju koje se dijete izdvaja iz obitelji i smješta u ustanovu socijalne skrbi, kod druge fizičke ili pravne osobe koja obavlja djelatnost socijalne skrbi ili u udomiteljsku obitelj.

(3) Svrha izdvajanja djeteta iz obitelji mora biti zaštita djetetova života, zdravlja i razvoja, osiguravanje primjerene skrbi o djetetu izvan obitelji i stvaranje uvjeta za djetetov povratak obitelji, odnosno priprema drugog trajnog oblika skrbi o djetetu.

(4) Izdvajanje djeteta iz obitelji ne smije trajati dulje negoli je to nužno da bi se zaštitila prava i dobrobit djeteta.

(5) Mjera izdvajanja djeteta iz obitelji mora biti redovito preispitivana, a roditelji imaju pravo na pomoć i potporu da bi se uklonili uzroci izdvajanja i dijete vratilo u obitelj u skladu s njegovom dobrobiti.

Pravo na sudjelovanje u postupcima određivanja mjera za zaštitu djeteta

Članak 130.

(1) Dijete ima pravo sudjelovati u svim postupcima procjenjivanja i odlučivanja o mjerama kojima se štite njegova prava i dobrobit.

(2) Tijela koja izriču mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta dužna su djetetu koje je navršilo četrnaest godina omogućiti sudjelovanje u postupku, a sudjelovanje djeteta mlađega od četrnaest godina procjenjuje se i ostvaruje u skladu s djetetovom dobi i razvojnim mogućnostima.

(3) U postupcima u kojima se izriču mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta tijela koja izriču mjere rješenjem će dopustiti djetetu koje je navršilo četrnaest godina da iznosi činjenice, predlaže dokaze, podnosi pravne lijekove i poduzima druge radnje u postupku ako je sposobno shvatiti značenje i pravne posljedice tih radnji.

(4) U postupak odlučivanja o mjerama za zaštitu djeteta mogu se uključiti i druge osobe koje su važne u djetetovu životu na zahtjev djeteta, roditelja ili druge osobe koja zastupa dijete.

Opće pretpostavke za određivanje mjera za zaštitu djeteta

Članak 131.

(1) Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta određuju se na temelju stručne procjene ako se utvrdi da je došlo do povrede djetetovih prava i dobrobiti ili da su prava, dobrobit i razvoj djeteta ugroženi.

(2) Prava djeteta smatraju se ugroženima ako je skrb o djetetu neodgovarajuća ili ako dijete ima psihosocijalne poteškoće koje se očituju kroz ponašanje, emocionalne, školske i druge probleme u djetetovu odrastanju ili ako postoji vjerojatnost da će do toga doći.

(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati uvjete stručne osposobljenosti radnika, edukaciju radnika za provođenje mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, način provođenja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta, kriterije za stručnu procjenu i provedbu mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta, kao i visinu iznosa i način isplate naknade za provedbu mjera stručne pomoći i potpore obitelji u ostvarivanju skrbi o djetetu te intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu.

Dužnost prijave i suradnje radi zaštite djeteta

Članak 132.

(1) Svatko je dužan prijaviti centru za socijalnu skrb povredu djetetovih osobnih i imovinskih prava. Povreda osobnih prava podrazumijeva osobito: tjelesno ili mentalno nasilje, spolne zloporabe, zanemarivanje ili nehajno postupanje, zlostavljanje ili izrabljivanje djeteta.

(2) Centar za socijalnu skrb dužan je odmah po primitku prijave iz stavka 1. ovoga članka ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava te o tome obavijestiti podnositelja prijave.

(3) Sud i centar za socijalnu skrb, roditelji i druge osobe ili ustanove socijalne skrbi kojima je povjereno ostvarivanje skrbi o djetetu dužni su međusobno surađivati i obavještavati se o radnjama poduzetima na temelju prijave iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Sud pred kojim se vodi prekršajni postupak ili kazneni postupak, državni odvjetnik, kao i policija dužni su o pokretanju postupka u vezi s povredom nekoga djetetova prava ili o noćnim izlascima djeteta mlađeg od šesnaest godina u roku od dvadeset i četiri sata obavijestiti centar za socijalnu skrb koji je nadležan prema djetetovu prebivalištu, odnosno boravištu.

(5) Centar za socijalnu skrb dužan je odmah po primitku obavijesti iz stavka 4. ovoga članka ispitati slučaj i poduzeti mjere za zaštitu djetetovih prava te o tome obavijestiti podnositelja obavijesti.

Dužnost suradnje roditelja

Članak 133.

(1) Roditelji i druge osobe koje se skrbe o djetetu dužne su u postupcima radi zaštite prava i dobrobiti djeteta surađivati te omogućiti centru za socijalnu skrb uvid u stambene prilike, davati istinite osobne i obiteljske podatke, kao i podatke o prihodima i imovini.

(2) Roditelji i druge osobe koje ostvaruju skrb o djetetu dužne su u vezi s postupcima radi zaštite prava i dobrobiti djeteta obavještavati nadležni centar za socijalnu skrb o svakoj promjeni adrese stanovanja.

2. Mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u nadležnosti centra za socijalnu skrb

Vrste mjera u nadležnosti centra za socijalnu skrb

Članak 134.

Centar za socijalnu skrb može odrediti:

- a. žurnu mjeru izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji
- b. upozorenje na pogreške i propuste u ostvarivanju skrbi o djetetu
- c. mjeru stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu

d. mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu.

a. Žurna mjera izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji

Pretpostavke za izricanje mjere

Članak 135.

(1) Ako postoji opasnost za život, zdravlje ili dobrobit djeteta koji se mogu zaštititi samo izdvajanjem djeteta iz neposrednoga okruženja, centar za socijalnu skrb će odlučiti o žurnom izdvajanju djeteta od roditelja ili druge osobe kod koje se dijete nalazi.

(2) U rješenju iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će odlučiti i o privremenom smještaju djeteta kod druge osobe koja zadovoljava pretpostavke za skrbnika, kod ustanove socijalne skrbi, druge fizičke ili pravne osobe koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, odnosno udomiteljske obitelji.

Podnošenje prijedloga

Članak 136.

Rješenje o žurnom izdvajanju djeteta centar za socijalnu skrb donosi po službenoj dužnosti, na prijedlog djeteta koje je navršilo četrnaest godina, roditelja ili druge osobe koja ostvaruje skrb o djetetu.

Odlučivanje o mjeri

Članak 137.

(1) Rješenje o žurnom izdvajanju djeteta centar za socijalnu skrb donosi u upravnom postupku, a prigodom izvršenja rješenja može zatražiti pomoć policije.

(2) Kad centar za socijalnu skrb o žurnom izdvajanju djeteta odluči usmenim rješenjem, tada je dužan roditelju ili drugoj osobi koja se skrbi o djetetu u roku od sedamdeset i dva sata računajući od trenutka izricanja usmenog rješenja otproviti rješenje u pisanom obliku. Protiv rješenja o žurnom izdvajanju djeteta žalba nije dopuštena.

(3) Centar za socijalnu skrb je dužan u roku od sedamdeset i dva sata od oduzimanja djeteta dostaviti sudu neposredno ili elektroničkim putem prijedlog da u izvanparničnom postupku donese rješenje o privremenom povjeravanju skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi, drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi, odnosno udomiteljskoj obitelji, sukladno članku 150. stavku 1. točki 1. ovoga Zakona ili koju drugu mjeru, ako je to potrebno.

Trajanje mjere i daljnje postupanje suda

Članak 138.

(1) Mjera žurnog izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji može trajati najdulje petnaest dana od dana oduzimanja djeteta.

(2) O prijedlogu centra za socijalnu skrb iz članka 137. stavka 3. ovoga Zakona sud mora odlučiti u roku od deset dana od dana dostave prijedloga.

(3) Mjera žurnog izdvajanja i smještaja djeteta izvan obitelji prestaje važiti ako centar za socijalnu skrb u roku od sedamdeset i dva sata, od trenutka oduzimanja djeteta, ne podnese sudu prijedlog iz članka 137. stavka 3. ovoga Zakona ili ako sud u roku iz stavka 2. ovoga članka ne odluči o prijedlogu centra za socijalnu skrb.

(4) O prijedlogu centra za socijalnu skrb iz članka 137. stavka 3. ovoga Zakona sud će odlučiti u roku iz stavka 2. ovoga članka neovisno o tome je li strankama dostava poziva na ročište bila uredna.

(5) Iznimno od stavka 3. ovoga članka, ako sud ne donese odluku u propisanom roku, a i dalje postoji opasnost za život, zdravlje i dobrobit djeteta, centar za socijalnu skrb će produžiti trajanje žurne mjere izdvajanja djeteta od roditelja ili druge osobe kod koje se dijete nalazi, a najdulje za dodatnih osam dana od dana isteka trajanja mjere.

(6) U slučaju iz stavka 5. ovoga članka centar za socijalnu skrb dužan je u roku od sedamdeset i dva sata obavijestiti predsjednika suda o propuštanju suca da donese odluku u propisanom roku te ponovno podnijeti prijedlog iz članka 137. stavka 3. ovoga Zakona.

b. Upozorenje na pogreške i propuste u ostvarivanju skrbi o djetetu

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 139.

(1) Centar za socijalnu skrb će pisanim putem upozoriti roditelje na nedostatke u skrbi o djetetu koji su se dogodili jednom ili se događaju rijetko, a posljedice za dijete su blažega karaktera. Pritom centar može roditelje uputiti na zdravstvene, edukativne i druge stručne programe i usluge za potporu roditeljstva i razvoja djeteta.

(2) O upozorenju iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će u pravilu prethodno provesti neposredno savjetovanje te o tome sastaviti zapisnik.

c. Stručna pomoć i potpora u ostvarivanju skrbi o djetetu

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 140.

- (1) Centar za socijalnu skrb će roditeljima odrediti mjeru stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu ako se utvrdi da roditelji nisu u stanju samostalno ostvarivati roditeljsku skrb u cijelosti ili djelomice zbog okolnosti na strani roditelja ili na strani djeteta, pri čemu je ugrožen razvoj djeteta.
- (2) Mjeru iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb odredit će samo ako život i zdravlje djeteta u obitelji nisu ugroženi.

Odlučivanje o mjeri

Članak 141.

- (1) Rješenje o mjeri stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu mora sadržati svrhu izricanja mjere, vrijeme trajanja mjere, ime voditelja mjere te upozorenje o pravnim posljedicama nesuradnje pri provođenju mjere.
- (2) Na temelju rješenja iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će u roku od trideset dana od donošenja rješenja izraditi individualni plan i program provođenja mjere.
- (3) Centar za socijalnu skrb, roditelji i dijete koje je navršilo četrnaest godina međusobno surađuju u postizanju dogovora o načinu rada i sadržaju mjere.
- (4) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka može sadržavati uputu roditeljima i djetetu da zatraže psihijatrijsko liječenje, liječenje ovisnosti o alkoholu ili narkoticima, kao i da se uključe u druge zdravstvene, obrazovne ili psihosocijalne programe.
- (5) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka može sadržavati upućivanje djeteta u dom za djecu ili udomiteljsku obitelj vikendom, u poludnevni ili cjelodnevni boravak.
- (6) O žalbi protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka odlučuje ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.
- (7) Žalba iz stavka 6. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Trajanje mjere

Članak 142.

- (1) Mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu određuje se u neprekidnom trajanju od šest mjeseci do godine dana, a može se odrediti uvijek kad je to potrebno, bez obzira na vrstu prethodno određene mjere.
- (2) Mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu može se produljivati ako za to postoje opravdani razlozi.

Dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb te predlaganje drugih mjera

Članak 143.

- (1) Voditelj mjere iz članka 140. stavka 1. ovoga Zakona dužan je posjećivati obitelj i pružati potporu roditeljima i djetetu u skladu s rješenjem o određivanju mjere odnosno individualnim planom te jednom mjesečno dostavljati centru za socijalnu skrb izvješće o provedbi mjere. Voditelj mjere će u roku od petnaest dana prije isteka roka na koji je mjera određena izraditi i dostaviti centru za socijalnu skrb završno izvješće o provedbi mjere.
- (2) Ako roditelji nisu pokazali spremnost na suradnju ili ako završno izvješće pokazuje da nema napretka nakon provedene mjere, centar za socijalnu skrb predložiti će sudu određivanje druge mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u roku od petnaest dana od isteka vremena na koje je mjera određena, odnosno odmah nakon što se pokaže da roditelji nisu spremni prihvatiti pruženu pomoć i potporu.
- (3) Centar za socijalnu skrb dužan je uz prijedlog za određivanje druge mjere sudu dostaviti rješenje o određivanju mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu, završno izvješće o provedenoj mjeri, odnosno o nesuradnji roditelja.
- (4) Centar za socijalnu skrb je dužan roditelje i dijete koje je navršilo četrnaest godina upoznati sa završnim izvješćem, stručnom procjenom, kao i eventualnom potrebom poduzimanja drugih odgovarajućih mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

Praćenje obiteljskih prilika nakon prestanka mjere

Članak 144.

Centar za socijalnu skrb dužan je prije isteka godine dana od dana prestanka provođenja mjere stručne pomoći i potpore u ostvarivanju roditeljske skrbi o djetetu procijeniti obiteljske prilike te o tome sastaviti izvješće.

d. Intenzivna stručna pomoć i nadzor nad ostvarivanjem skrbi o djetetu

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 145.

(1) Centar za socijalnu skrb će roditeljima odrediti mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu ako je utvrđeno da je djetetov razvoj ozbiljno ugrožen, a roditelji su:

1. spremni i sposobni u kraćem vremenu promijeniti svoje ponašanje kako bi se spriječilo izdvajanje djeteta iz obitelji i
2. spremni poštovati jasne upute i omogućiti nesmetan nadzor nad skrbi o djetetu.

(2) Mjeru iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb odredit će samo ako život i zdravlje djeteta u obitelji nisu ugroženi.

Odlučivanje o mjeri, dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb te predlaganje drugih mjera

Članak 146.

(1) Na odlučivanje o mjeri intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu, sadržaj rješenja o izricanju mjere, dužnosti voditelja mjere i centra za socijalnu skrb te predlaganje drugih mjera na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članaka 141. i 143. ovoga Zakona.

(2) Rješenjem o mjeri intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu roditeljima se moraju odrediti učestaliji posjeti i pojačana pomoć voditelja mjere stručne pomoći te jasne upute i posljedice koje mogu uslijediti zbog nepoštivanja uputa i neprihvatanja pomoći.

(3) Mjeru intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu provode stručne osobe zaposlene u centru za socijalnu skrb ili drugi stručnjaci koje centar za socijalnu skrb ovlasti kao voditelje mjere.

Trajanje mjere

Članak 147.

(1) Mjera stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu određuje se u trajanju od tri do šest mjeseci, ovisno o razlozima zbog kojih se mjera određuje.

(2) Mjera stručne pomoći i nadzora može se odrediti višekratno ako se pokažu pozitivne promjene na strani roditelja te napredak na strani djeteta, ali najdulje u uzastopnom trajanju do godine dana.

Praćenje obiteljskih prilika nakon prestanka mjere

Članak 148.

Centar za socijalnu skrb je dužan prije isteka godine dana od dana prestanka mjere stručne pomoći i nadzora procijeniti obiteljske prilike i o tome sastaviti izvješće.

3. Mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta u nadležnosti suda

Vrste mjera u nadležnosti suda

Članak 149.

Sud može radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta donijeti odluku o:

- a) privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji
- b) zabrani približavanja djetetu
- c) oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji
- d) povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji i
- e) lišenju prava na roditeljsku skrb.

a) Privremeno povjeravanje djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 150.

Sud će donijeti odluku o privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji, kao i o smještaju djeteta izvan obitelji:

1. na prijedlog centra za socijalnu skrb kad je dijete prethodno bilo žurno izdvojeno sukladno odredbama članaka 135. do 138. ovoga Zakona i

2. u drugim slučajevima ako se utvrdi da postoji opasnost za život i zdravlje djeteta, a u tijeku je obiteljska procjena i planiranje druge mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

Podnošenje prijedloga i prilozi

Članak 151.

(1) Odluku o privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji sud donosi na prijedlog centra za socijalnu skrb, djeteta koje je navršilo četrnaest godina, roditelja ili druge osobe koja ostvaruje skrb o djetetu.

(2) Kad centar za socijalnu skrb podnosi sudu prijedlog iz stavka 1. ovoga članka, dužan je uz prijedlog priložiti procjenu ugroženosti djeteta i predložiti mjesto smještaja djeteta.

(3) Kad su predlagatelji mjere druge osobe iz stavka 1. ovoga članka, procjenu ugroženosti djeteta i prijedlog o smještaju djeteta centar za socijalnu skrb dužan je dostaviti sudu u roku od osam dana od dana od kad sud to od njega zahtijeva.

(4) Centar za socijalnu skrb u prijedlogu iz stavka 1. ovoga članka nije dužan navesti adresu na kojoj će dijete biti smješteno ako istodobno predlaže sudu da donese odluku o zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom.

Odlučivanje i trajanje mjere

Članak 152.

(1) Sud će odlukom o privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji odlučiti i o:

1. smještaju djeteta

2. ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, odnosno nadzoru ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom ako je to s obzirom na okolnosti slučajja potrebno.

(2) Kad donosi odluku o zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom, sud može u odluci o privremenom povjeravanju i smještaju djeteta radi zaštite djetetove sigurnosti izostaviti adresu na kojoj će dijete biti smješteno.

(3) Mjera privremenog povjeravanja djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji i smještaja djeteta može trajati najdulje trideset dana računajući od dana kad je mjera određena, a u posebno opravdanim okolnostima može se produljiti za daljnjih trideset dana.

(4) Centar za socijalnu skrb dužan je najkasnije pet dana prije isteka roka iz stavka 3. ovoga članka izraditi obiteljsku procjenu i dostaviti je sudu neposredno ili elektroničkim putem zajedno s prijedlogom za ukidanje odluke o privremenom povjeravanju i smještaju djeteta ili prijedlogom za donošenje druge mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

(5) Sud može mjeru privremenog povjeravanja i smještaja djeteta ukinuti i prije isteka roka od trideset dana računajući od dana kad je mjera određena, ako prestanu postojati razlozi zbog kojih je mjera određena, na zahtjev centra za socijalnu skrb, roditelja ili druge osobe koja je u trenutku donošenja odluke ostvarivala skrb o djetetu ili djeteta koje je navršilo četrnaest godina.

Prava i dužnosti roditelja i drugih osoba

Članak 153.

(1) Roditelji imaju sva prava i dužnosti u vezi s ostvarivanjem roditeljske skrbi o djetetu, osim prava na stanovanje s djetetom i s tim u vezi na svakodnevnu skrb o djetetu dok traje mjera privremenog povjeravanja i smještaja djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji.

(2) Dok traje mjera privremenog povjeravanja djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji roditelji imaju pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom.

(3) Za vrijeme trajanja mjere privremenog povjeravanja djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom imaju i druge osobe u skladu s člankom 120. ovoga Zakona na temelju odluke suda.

b) Zabrana približavanja djetetu

Članak 154.

(1) Sud može zabraniti roditelju, baki ili djedu, sestri ili bratu, odnosno polusestri ili polubratu, drugom članu obitelji koji ne stanuje s djetetom i drugim osobama iz članka 120. ovoga Zakona da se neovlašteno približava djetetu na određenim mjestima ili na određenu udaljenost i da ga uznemiruje na drugi način, primjerice neovlaštenim uspostavljanjem veze s djetetom ili uhođenjem.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka može pokrenuti centar za socijalnu skrb, roditelj ili druga osoba koja ostvaruje skrb o djetetu, ili dijete koje je navršilo četrnaest godina.

(3) Sud će o pokretanju postupka iz stavka 1. ovoga članka obavijestiti centar za socijalnu skrb odnosno druge osobe iz stavka 2. ovoga članka. Odluku o zabrani približavanja i uznemirivanja djeteta sud će dostaviti centru za socijalnu skrb i policiji.

(4) Sud će donijeti odluku u postupku iz stavka 1. ovoga članka bez odgode, a najkasnije u roku od petnaest dana od dana podnošenja prijedloga.

(5) Sud će donijeti odluku u roku iz stavka 4. ovoga članka, neovisno o tome je li dostava poziva za ročište strankama bila uredna.

(6) Provjeru izvršavanja mjere zabrane približavanja djetetu iz stavka 1. ovoga članka provode policijski službenici za mladež policijske postaje nadležne prema mjestu na kojem se nalazi dijete sukladno propisu kojim se uređuju policijski poslovi i ovlasti.

c) Oduzimanje prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 155.

(1) Sud će roditelju oduzeti pravo na stanovanje s djetetom te će svakodnevnu skrb o djetetu povjeriti drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji:

1. na temelju obiteljske procjene centra za socijalnu skrb da djetetu ostankom ili povratkom u obitelj prijeti opasnost za život, zdravlje i razvoj ili

2. kad se nisu dogodile planirane promjene u obitelji iz prethodno izrečenih mjera za zaštitu djeteta.

(2) Oduzimanjem prava na stanovanje s djetetom roditelj se lišava i prava na svakodnevnu skrb o djetetu.

Podnošenje prijedloga i prilozi

Članak 156.

(1) Odluku o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji, sud donosi na prijedlog centra za socijalnu skrb, djeteta koje je navršilo četrnaest godina, roditelja ili druge osobe koja se skrbi o djetetu.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka imaju pravo predložiti produljenje, ukidanje i promjenu sudske odluke o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji.

(3) Kad centar za socijalnu skrb podnosi prijedlog za donošenje odluke iz stavka 1. ovoga članka, dužan je predložiti i smještaj djeteta te uz prijedlog dostaviti obiteljsku procjenu, individualne planove i završna izvješća iz prethodno izrečenih mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.

(4) Kad postupak pred sudom pokreću ostale osobe iz stavka 1. ovoga članka, priloge iz stavka 3. ovoga članka i prijedlog o smještaju djeteta centar za socijalnu skrb podnosi u roku od osam dana od dana primitka zahtjeva suda za dostavu priloga.

Odlučivanje o mjeri

Članak 157.

(1) Sud će odlukom o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji ujedno odlučiti o smještaju djeteta, ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, nadzoru nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom, odnosno zabrani ostvarivanja osobnih odnosa kad je to potrebno.

(2) Sud će odlukom iz stavka 1. ovoga članka obvezati roditelja da obavještava nadležni centar za socijalnu skrb o svakoj promjeni adrese stanovanja.

(3) Sud može, s obzirom na okolnosti slučaja, odlukom iz stavka 1. ovoga članka roditelju ograničiti pravo na ostvarivanje pojedinih dijelova roditeljske skrbi o djetetu i ostvarivanje toga dijela skrbi o djetetu povjeriti drugoj osobi.

(4) Odluka iz stavka 1. ovoga članka može sadržavati uputu roditeljima i djetetu da zatraže psihijatrijsko liječenje, liječenje ovisnosti o alkoholu ili narkoticima, kao i da se uključe u druge zdravstvene, obrazovne ili psihosocijalne programe kako bi nakon završetka liječenja ili terapije mogli iznova samostalno preuzeti skrb o djetetu.

(5) Ako se obiteljskom procjenom utvrdi da je slaba vjerojatnost povratka djeteta u obitelj, centar za socijalnu skrb i sud će voditi računa da povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu i smještaj djeteta budu trajnije naravi.

Trajanje mjere

Članak 158.

- (1) Mjera oduzimanja prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji određuje se u trajanju do godine dana.
- (2) Sud može produljiti trajanje ove mjere za najviše još jednu godinu, a nakon toga mjera iznimno može trajati do pravomoćnog okončanja sudskog postupka pokrenutog radi nadomještanja pristanka na posvojenje, lišenja roditeljske skrbi odnosno postupka imenovanja skrbnika.
- (3) Centar za socijalnu skrb će najkasnije 30 dana prije isteka vremena iz stavaka 1. i 2. ovoga članka podnijeti sudu završno izvješće o djetetu i roditelju kojemu je oduzeto pravo na stanovanje s djetetom.
- (4) Sud može ukinuti mjeru oduzimanja prava na stanovanje s djetetom i povjeravanja svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji i prije isteka vremena iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, ako prema izvješću centra za socijalnu skrb prestanu postojati razlozi zbog kojih je mjera izrečena.

Promjena odluke

Članak 159.

- (1) Sud može promijeniti odluku o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji ako za to postoje opravdane okolnosti.
- (2) U iznimnim slučajevima, kad je potrebna žurna promjena djetetova smještaja ili promjena osobe kojoj je povjerena svakodnevna skrb o djetetu, centar za socijalnu skrb može o tome donijeti rješenje. Centar za socijalnu skrb je dužan u roku od sedamdeset i dva sata od donošenja rješenja o promjeni djetetova smještaja ili promjeni osobe kojoj je povjerena svakodnevna skrb o djetetu dostaviti sudu to rješenje neposredno ili elektroničkim putem, zajedno s prijedlogom za izmjenu sudske odluke o djetetovu smještaju odnosno sudske odluke u dijelu u kojem se svakodnevna skrb o djetetu povjerava drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji.

Dužnosti i prava osoba kojima je povjerena skrb o osobnim pravima djeteta

Članak 160.

- (1) Dužnosti osobe, ustanove socijalne skrbi ili udomiteljske obitelji kojima je povjerena svakodnevna skrb o djetetu uređene su posebnim propisima.
- (2) Sud može u izvanparničnom postupku na zahtjev udomitelja, roditelja ili drugih osoba koje ostvaruju skrb o djetetu ili djeteta koje je navršilo četrnaest godina ostvarivanje roditeljske skrbi djelomice ili u cijelosti povjeriti udomiteljima ako dijete dulje vrijeme živi u udomiteljskoj obitelji.
- (3) Rješenje iz stavka 2. ovoga članka donosi se uz pristanak roditelja i djeteta koje je navršilo četrnaest godina.

Dužnosti centra za socijalnu skrb

Članak 161.

- (1) Centar za socijalnu skrb na čijem području je dijete smješteno će u roku od petnaest dana od smještaja djeteta prijaviti djetetovo boravište na temelju sudske odluke.
- (2) Centar za socijalnu skrb nadležan prema djetetovu boravištu će uz stručnu podršku i suradnju s centrom za socijalnu skrb nadležnim prema prebivalištu, odnosno boravištu roditelja nadzirati skrb o djetetu i osiguravati mu potporu. Roditelju i djetetu centar za socijalnu skrb davat će upute i pomagati im da se uklone uzroci koji su doveli do izdvajanja djeteta iz obitelji te svaka tri mjeseca procjenjivati primjerenost skrbi o djetetu i ponašanje roditelja i djeteta.
- (3) S obzirom na okolnosti slučaja, pomoć i potpora mogu biti planirani tako da budu više usmjereni na jačanje djetetove neovisnosti negoli na jačanje roditeljskih sposobnosti da se skrbi o djetetu ako je to razmjerno djetetovoj dobi, stupnju razvoja te potrebama i mogućnostima.
- (4) Centar za socijalnu skrb će poticati ostvarivanje osobnih odnosa između djeteta, roditelja i drugih članova djetetove obitelji ili djetetu bliskih osoba, u skladu s djetetovom dobrobiti te, s obzirom na okolnosti slučaja, pokrenuti postupak radi uzdržavanja djeteta.

Prava i dužnosti roditelja i djeteta

Članak 162.

- (1) Roditelji imaju sva prava i dužnosti u vezi s ostvarivanjem roditeljske skrbi o djetetu, osim prava na stanovanje s djetetom i s tim u vezi na svakodnevnu skrb o djetetu dok traje mjera.
- (2) Roditelj je dužan osigurati uvjete za povratak djeteta u obitelj te nadležni centar za socijalnu skrb obavijestiti o svakoj promjeni adrese stanovanja.

- (3) Roditelji mogu odlukom o oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanju djeteta drugoj osobi biti ograničeni i u ostvarivanju drugih sadržaja roditeljske skrbi.
- (4) Roditelji imaju pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom i plaćati djetetovo uzdržavanje na način utvrđen sudskom odlukom.
- (5) Ustanova socijalne skrbi može dati pisane upute u vezi s ostvarivanjem skrbi o djetetu i ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom, a roditelj i dijete dužni su se ponašati u skladu s tim uputama.

Izvješće, povratak djeteta u obitelj ili predlaganje druge mjere

Članak 163.

- (1) Centar za socijalnu skrb će trideset dana prije isteka roka na koji je mjera oduzimanja prava na stanovanje s djetetom određena izraditi izvješće o djetetu i roditelju te u skladu s rezultatima izvješća predložiti sudu ukidanje mjere i povratak djeteta u obitelj, ili produljenje mjere za iduću godinu dana, ili lišenje roditelja prava na roditeljsku skrb.
- (2) Sud može iznimno nakon šest mjeseci od određivanja mjere oduzimanja prava na stanovanje s djetetom ukinuti određenu mjeru i roditelja lišiti prava na roditeljsku skrb ako prema izvješću centra za socijalnu skrb postoji vjerojatnost da se neće postići svrha mjere te da bi povratak djeteta u obitelj predstavljao opasnost za njegov život, zdravlje i razvoj.
- (3) Izvješća iz stavaka 1. i 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb dostavlja roditeljima, odnosno drugim osobama kojima je oduzeto pravo na stanovanje s djetetom, kao i posebnom skrbniku djeteta.
- (4) Roditelji i druge osobe kojima je oduzeto pravo na stanovanje s djetetom, kao i posebni skrbnik djeteta imaju pravo podnijeti prigovor na izvješće iz stavka 3. ovoga članka sudu putem centra za socijalnu skrb.
- (5) O prigovorima na izvješće centra za socijalnu skrb odlučuje sud u postupcima iz stavaka 1. i 2. ovoga članka.

d) Povjeravanje djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju

Pretpostavke za određivanje mjere

Članak 164.

- (1) Sud će donijeti odluku o povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji zbog djetetova ponašanja kojim ozbiljno ugrožava svoja prava i interese, kao i prava i interese članova obitelji ili drugih osoba.
- (2) Sud će odluku iz stavka 1. ovoga članka donijeti ako roditelji ili druge osobe koje se skrbe o djetetu u većoj mjeri zanemaruju odgoj djeteta ili ga nisu u mogućnosti valjano odgajati, pri čemu promjenu ponašanja djeteta i roditelja nije moguće postići niti jednom drugom blažom mjerom.

Podnošenje prijedloga i prilozi

Članak 165.

- (1) Odluku o povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji sud donosi na prijedlog centra za socijalnu skrb, državnoga odvjetnika za mladež, djeteta koje je navršilo četrnaest godina, roditelja ili druge osobe koja se skrbi o djetetu.
- (2) Kad centar za socijalnu skrb pokreće postupak, dužan je uz prijedlog priložiti stručnu procjenu obitelji i djeteta te prijedlog o smještaju djeteta.

Odlučivanje o mjeri

Članak 166.

- (1) Sud će odlukom o povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju odlučiti o smještaju djeteta i povjeravanju svakodnevne skrbi i odgoja djeteta ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji, pri čemu istom odlukom može odrediti i druge mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta propisane ovim Zakonom.
- (2) Sud će odlukom iz stavka 1. ovoga članka odlučiti o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, nadzoru ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa.
- (3) Odluka iz stavka 1. ovoga članka može sadržavati upućivanje djeteta s problemima u ponašanju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji vikendom, u poludnevni ili cjelodnevni boravak.
- (4) U postupku koji prethodi donošenju odluke iz stavka 1. ovoga članka sud može odrediti da se dijete uključi u multidisciplinarni dijagnostički postupak, ako je to potrebno radi donošenja odluke iz stavka 1. ovoga članka.
- (5) Odluka iz stavka 1. ovoga članka može sadržati uputu djetetu da zatraži psihijatrijsko liječenje, liječenje ovisnosti o alkoholu ili narkoticima, kao i da se uključi u druge zdravstvene, obrazovne ili psihosocijalne programe.

Trajanje mjere i promjena odluke

Članak 167.

- (1) Mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju određuje se u trajanju od jedne godine.
- (2) Sud može u posebno opravdanim okolnostima produljiti trajanje ove mjere na prijedlog centra za socijalnu skrb, državnog odvjetnika za mladež, roditelja ili druge osobe koja se skrbi o djetetu ili djeteta koje je navršilo četrnaest godina.
- (3) Centar za socijalnu skrb dužan je najkasnije trideset dana prije isteka roka iz stavaka 1. i 2. ovoga članka podnijeti sudu završno izvješće o djetetu.
- (4) Sud može na prijedlog centra za socijalnu skrb ili drugih osoba iz članka 165. stavka 1. ovoga Zakona ukinuti mjeru povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju i prije isteka vremena iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ako prema izvješću o djetetu i roditeljima prestanu postojati razlozi zbog kojih je mjera određena.

Prava i dužnosti roditelja i djeteta

Članak 168.

- (1) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, roditelji imaju sva prava i dužnosti na ostvarivanje roditeljske skrbi o djetetu, osim prava na stanovanje s djetetom i s tim u vezi na svakodnevnu skrb o djetetu.
- (2) Roditelji imaju pravo i dužnost ostvarivati osobne odnose s djetetom i plaćati djetetovo uzdržavanje dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju.
- (3) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, dijete ima dužnost ponašati se u skladu s odlukom suda i uputama osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb, odgoj i liječenje djeteta.
- (4) Dok traje mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju, dijete ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s roditeljima i drugim bliskim osobama sukladno odluci suda i uputama osoba kojima je povjerena svakodnevna skrb, odgoj i liječenje djeteta.

Dužnosti centra za socijalnu skrb, izvješće o djetetu i prijedlozi

Članak 169.

- (1) Centar za socijalnu skrb će trideset dana prije isteka roka na koji je mjera povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju određena izraditi izvješće o djetetu, a po potrebi i o roditeljima, te u skladu s rezultatima izvješća predložiti sudu ukidanje mjere i povratak djeteta u obitelj ili produljenje mjere za iduću godinu dana.
- (2) Izvješće iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb dostavlja roditeljima, odnosno drugim osobama koje imaju pravo ostvarivati skrb o djetetu, posebnom skrbniku djeteta i državnom odvjetniku za mladež ako je postupak bio pokrenut na njegov prijedlog.
- (3) Roditelji i druge osobe koje imaju pravo ostvarivati skrb o djetetu, kao i posebni skrbnik djeteta te državni odvjetnik za mladež ako je postupak bio pokrenut na njegov prijedlog imaju pravo podnijeti prigovor na izvješće iz stavka 2. ovoga članka sudu putem centra za socijalnu skrb.
- (4) O prigovorima na izvješće iz stavka 3. ovoga članka odlučuje sud u postupcima iz stavka 1. ovoga članka.
- (5) Centar za socijalnu skrb je dužan s obzirom na okolnosti slučaja pokrenuti postupak radi uzdržavanja djeteta.

e) Lišenje prava na roditeljsku skrb

Opća pretpostavka za određivanje mjere

Članak 170.

Sud će roditelja lišiti prava na roditeljsku skrb u izvanparničnom postupku kad utvrdi da roditelj zloupotrebljava ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava.

Posebne pretpostavke za određivanje mjere

Članak 171.

Osim u slučaju iz članka 170. ovoga Zakona, sud u izvanparničnom postupku roditelja može lišiti prava na roditeljsku skrb:

1. ako je napustio dijete
2. ako je dijete izloženo nasilju među odraslim članovima obitelji
3. na temelju izvješća centra za socijalnu skrb da roditelj ne poštuje mjere, odluke i upute koje je radi zaštite prava i dobrobiti djeteta prethodno donio centar za socijalnu skrb ili sud
4. na temelju izvješća i procjene centra za socijalnu skrb da bi povratak djeteta u obitelj nakon provedene mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta predstavljao ozbiljnu opasnost za djetetov život, zdravlje i razvoj i

5. na temelju pravomoćne presude kojom je roditelj osuđen za neko od sljedećih kaznenih djela počinjenih na štetu svog djeteta:

– kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (glava XIV.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), osim kaznenih djela: povrede dužnosti uzdržavanja iz članka 209., oduzimanja djeteta ili maloljetne osobe iz članka 210., promjene obiteljskog stanja iz članka 211. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11.)

– kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela protiv spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), osim kaznenih djela: dvobračnosti iz članka 167., omogućavanja sklapanja nedozvoljenog braka iz članka 168., omogućavanja izvanbračnog života s djetetom iz članka 170., povrede dužnosti i uzdržavanja iz članka 172., promjene obiteljskog stanja iz članka 175. i povrede privatnosti djeteta iz članka 178. Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 125/11. i 144/12.)

6. ako su mentalne sposobnosti roditelja u tolikoj mjeri ograničene da nije trajno u stanju ostvarivati niti jedan sadržaj roditeljske skrbi, pri čemu je ugrožena dobrobit djeteta.

Podnošenje prijedloga i prilozi

Članak 172.

(1) Odluku o lišenju prava na roditeljsku skrb sud donosi na prijedlog centra za socijalnu skrb, djeteta koje je navršilo četrnaest godina, roditelja ili druge osobe koja se skrbi o djetetu, te državnog odvjetnika za mladež.

(2) Centar za socijalnu skrb je uz prijedlog za lišenje prava na roditeljsku skrb dužan sudu dostaviti izvješća i procjene na kojima temelji svoj zahtjev, a državni odvjetnik za mladež, pravomoćnu presudu na temelju koje je roditelj osuđen za kaznena djela iz članka 171. točke 5. ovoga Zakona.

Odluka o mirovanju roditeljske skrbi

Članak 173.

U postupku odlučivanja o lišenju prava na roditeljsku skrb sud može, ovisno o okolnostima slučaja, donijeti odluku o mirovanju roditeljske skrbi odgovarajućom primjenom odredbi članka 115. ovoga Zakona.

Odlučivanje o mjeri

Članak 174.

(1) Sud će odlukom o lišenju prava na roditeljsku skrb odlučiti i o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ako je to u iznimnim okolnostima potrebno.

(2) Odlukom o lišenju prava na roditeljsku skrb sud će odlučiti i o uzdržavanju djeteta.

Pravni učinci izricanja mjere

Članak 175.

(1) Roditelj koji je lišen prava na roditeljsku skrb gubi sva prava iz roditeljske skrbi. Sud može u iznimnim okolnostima dopustiti ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom roditelju koji je lišen prava na roditeljsku skrb.

(2) Roditelj koji je lišen prava na roditeljsku skrb ima dužnost plaćati uzdržavanje za dijete, prema odluci suda.

(3) Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa iz stavka 1. ovoga članka i dužnost uzdržavanja iz stavka 2. ovoga članka prestaje posvojenjem.

Vraćanje prava na roditeljsku skrb

Članak 176.

(1) Pravo na roditeljsku skrb može rješenjem suda biti vraćeno ako prestanu razlozi zbog kojih je roditelj bio lišen prava na roditeljsku skrb, osim ako dijete prije toga bude posvojeno.

(2) Prijedlog za vraćanje roditeljske skrbi mogu podnijeti centar za socijalnu skrb, dijete koje je navršilo četrnaest godina, roditelj koji je lišen prava na roditeljsku skrb ili druge osobe koje se skrbe o djetetu.

Posebne odredbe

Članak 177.

(1) Pravomoćnu odluku o lišenju i vraćanju prava na roditeljsku skrb sud dostavlja nadležnom matičaru radi upisa u maticu rođenih djeteta i roditelja i ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa radi vođenja očevidnika o osobama koje su lišene prava na roditeljsku skrb, a ako dijete ima neko pravo na nekretninama, odluka će se dostaviti i zemljišnoknjižnom odjelu općinskog suda radi zabilježbe.

(2) Nakon punoljetnosti djeteta podaci o lišenju prava na roditeljsku skrb ne iskazuju se u ispravama iz matice rođenih djeteta.

4. Mjere za zaštitu imovinskih prava djeteta

Vrste mjera za zaštitu imovine i imovinskih prava djeteta

Članak 178.

(1) Sud može radi zaštite imovine i imovinskih prava djeteta u izvanparničnom postupku donijeti rješenje kojim se jedan ili oba roditelja lišavaju prava na upravljanje djetetovom imovinom i zastupanja djeteta u imovinskim stvarima te taj dio roditeljske skrbi povjeriti drugom roditelju ili drugoj osobi na određeno ili neodređeno vrijeme ili u odnosu na određenu stvar ili posao.

(2) Sud može radi zaštite imovinskih interesa djeteta odrediti mjere osiguranja na imovini roditelja.

Podnošenje prijedloga

Članak 179.

(1) Mjere za zaštitu imovine i imovinskih prava djeteta sud donosi na prijedlog centra za socijalnu skrb, djeteta koje je navršilo četrnaest godina, roditelja ili druge osobe koja se skrbi o djetetu.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka mogu tražiti izmjenu ili ukidanje rješenja iz članka 178. stavka 1. ovoga Zakona ako prestanu postojati okolnosti na temelju kojih je rješenje bilo doneseno.

Četvrti dio POSVOJENJE

Sadržaj i svrha posvojenja

Članak 180.

(1) Posvojenje je poseban oblik obiteljsko-pravnog zbrinjavanja i zaštite djeteta bez odgovarajuće roditeljske skrbi kojim se stvara trajni odnos roditelja i djeteta.

(2) Posvojitelji posvojenjem stječu pravo na roditeljsku skrb.

(3) Posvojenje se može zasnovati samo ako je u skladu s dobrobiti djeteta.

(4) U postupku zasnivanja posvojenja procjenjuju se osobine posvojitelja u odnosu na dobrobit djeteta.

(5) U postupcima posvojenja vodit će se računa o tome da braću i sestre posvajaju isti posvojitelji, ako je to moguće i ako bi to bilo u skladu s dobrobiti djeteta.

I. PRETPOSTAVKE ZA ZASNIVANJE POSVOJENJA

1. Pretpostavke za posvojenje na strani djeteta

Dob djeteta

Članak 181.

(1) Posvojenje se može zasnovati do osamnaeste godine života djeteta.

(2) Dijete nepoznatog podrijetla može se posvojiti nakon isteka tri mjeseca od djetetova rođenja ili napuštanja djeteta.

Zabrana posvajanja srodnika ili štićenika

Članak 182.

(1) Ne može se posvojiti krvni srodnik u ravnoj lozi, brat, odnosno sestra.

(2) Skrbnik ne može posvojiti svojega štićenika dok ga dužnosti skrbnika ne razriješi centar za socijalnu skrb.

Zabrana posvajanja djeteta maloljetnog roditelja

Članak 183.

(1) Ne može se posvojiti dijete maloljetnih roditelja.

(2) Iznimno, može se posvojiti dijete maloljetnih roditelja nakon godinu dana od rođenja djeteta ako nema izgleda da će se ono podizati u obitelji roditelja ili bake i djeda odnosno drugih bližih srodnika.

(3) Za posvojenje iz stavka 2. ovoga članka potreban je pristanak maloljetnih roditelja.

2. Pretpostavke za posvojenje na strani posvojitelja

Dob posvojitelja

Članak 184.

- (1) Posvojitelj može biti osoba u dobi od najmanje dvadeset i jedne godine, a starija od posvojenika najmanje osamnaest godina.
- (2) Ako postoje osobito opravdani razlozi, posvojitelj može biti i osoba mlađa od dvadeset i jedne godine, a starija od posvojenika najmanje osamnaest godina.

Status posvojitelja

Članak 185.

Dijete mogu posvojiti bračni i izvanbračni drugovi zajednički, jedan bračni ili izvanbračni drug ako je drugi bračni ili izvanbračni drug roditelj ili posvojitelj djeteta, jedan bračni drug uz pristanak drugog bračnog druga te osoba koja nije u braku.

Državljanstvo posvojitelja

Članak 186.

- (1) Posvojiti dijete može hrvatski državljanin.
- (2) Iznimno, posvojitelj može biti i strani državljanin ako je to u najboljem interesu djeteta.
- (3) Ako su posvojitelj ili dijete strani državljani, posvojenje se može zasnovati samo uz prethodno odobrenje ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi.

Zabrane za posvojenje na strani posvojitelja

Članak 187.

Posvojiti ne može osoba:

1. koja je lišena prava na roditeljsku skrb
2. koja je lišena poslovne sposobnosti
3. čije dosadašnje ponašanje i osobine upućuju na to da nije poželjno povjeriti joj roditeljsku skrb o djetetu.

3. Pristanci za posvojenje i postupak davanja pristanka

Pristanak djetetovih roditelja

Članak 188.

- (1) Za posvojenje je potreban pristanak djetetovih roditelja.
- (2) Kad pristanak na posvojenje daju maloljetni roditelj ili roditelj lišen poslovne sposobnosti, neovisno o dijelu u kojemu je lišen poslovne sposobnosti, oni moraju biti u stanju razumjeti značenje pristanka na posvojenje, a centar za socijalnu skrb dužan ih je na prikladan način informirati o pravnim i faktičnim posljedicama posvojenja djeteta.
- (3) Ako roditelj lišen poslovne sposobnosti nije u stanju razumjeti značenje pristanka na posvojenje sukladno stavku 2. ovoga članka njegov pristanak može nadomjestiti odluka suda sukladno članku 190. stavku 1. točki 3. ovoga Zakona.
- (4) Roditelj može dati pristanak da njegovo dijete posvoji njemu poznati posvojitelj samo ako dijete posvaja maćeha ili očuh.
- (5) Pristanak roditelja nije obavezan ako je prebivalište, odnosno boravište roditelja trajno nepoznato.
- (6) Roditelj može povući pristanak na posvojenje u roku od trideset dana od potpisivanja zapisnika o pristanku na posvojenje.

Upozorenje djetetovih roditelja

Članak 189.

- (1) Centar za socijalnu skrb će roditelje iz članka 190. stavka 1. točke 1. ovoga Zakona koji odbijaju dati pristanak na posvojenje upozoriti da njihov pristanak može biti nadomješten odlukom suda, nakon što istekne rok od tri mjeseca, računajući od dana kad su upozoreni na tu mogućnost.
- (2) Centar za socijalnu skrb će uz upozorenje iz stavka 1. ovoga članka upoznati roditelje o mogućnosti izricanja mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora iz članka 145. ovoga Zakona u trajanju od tri mjeseca, osim ako dijete već stanuje i živi izvan obitelji na temelju rješenja suda.

- (3) Upozorenje iz stavka 1. ovoga članka nije obvezno ako je roditelj promijenio adresu stanovanja, a o promjeni adrese nije obavijestio nadležni centar za socijalnu skrb, a adresu stanovanja roditelja nije moguće utvrditi.
- (4) Rok od tri mjeseca počinje teći od prve poduzete radnje centra za socijalnu skrb u vezi s utvrđivanjem adrese stanovanja roditelja ili od dana davanja upozorenja iz stavka 1. ovoga članka.
- (5) Rok iz stavka 1. ovoga članka ne može isteći prije isteka pet mjeseci od rođenja djeteta.

Odluka suda koja nadomješta pristanak roditelja

Članak 190.

(1) Sud će na zahtjev centra za socijalnu skrb u izvanparničnom postupku donijeti rješenje koje nadomješta pristanak roditelja na posvojenje:

1. ako roditelj dulje vrijeme zlorabljuje ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava ili svojim ponašanjem pokazuje nezainteresiranost za dijete, a posvojenje bi bilo za dobrobit djeteta
2. ako roditelj zlorabljuje ili grubo krši roditeljsku odgovornost, dužnost i prava u kraćem razdoblju u tolikoj mjeri da postoji vjerojatnost da mu se više neće moći trajno povjeriti skrb o djetetu
3. ako je roditelj nesposoban u tolikoj mjeri da nije trajno u stanju ostvarivati niti jedan sadržaj roditeljske skrbi i nema izgleda da će se dijete podizati u obitelji bližih srodnika, a posvojenje bi bilo za dobrobit djeteta.

(2) Sud će odbaciti prijedlog za donošenje rješenja koje nadomješta pristanak roditelja na posvojenje iz stavka 1. točke 1. ovoga članka ako centar za socijalnu skrb roditelja prethodno nije upozorio odnosno ponudio mu intenzivnu stručnu pomoć prema članku 189. ovoga Zakona i ako od dana upozorenja nisu protekla tri mjeseca.

Pristanak djeteta

Članak 191.

- (1) Ako je dijete navršilo četrnaest godina, za zasnivanje posvojenja potreban je njegov pristanak.
- (2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka može povući svoj pristanak na posvojenje sve do pravomoćnosti rješenja o posvojenju. Izjava o povlačenju pristanka daje se osobno na zapisnik.
- (3) Za posvojenje djeteta mlađeg od četrnaest godina pristanak na posvojenje daje zakonski zastupnik, a djetetovo mišljenje i želje uzimaju se u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelošću.
- (4) Dijete daje pristanak bez nazočnosti roditelja i osoba koje ga žele posvojiti.

Pristanak djetetova skrbnika

Članak 192.

- (1) Za posvojenje djeteta koje je pod skrbništvom potreban je pristanak djetetova skrbnika.
- (2) Ako je skrbnik iz stavka 1. ovoga članka osoba zaposlena u centru za socijalnu skrb, sud donosi odluku koja zamjenjuje pristanak za posvojenje.
- (3) Ako skrbnik odbije dati pristanak za posvojenje djeteta bez opravdana razloga, sud može donijeti rješenje koje zamjenjuje pristanak skrbnika.
- (4) Skrbnik ne može povući pristanak za posvojenje djeteta.

Pristanak bračnog druga

Članak 193.

Kad dijete posvaja jedan bračni drug, potreban je pristanak drugoga bračnog druga. Bračni drug ne može povući pristanak za posvojenje djeteta.

Postupak davanja pristanaka

Članak 194.

- (1) Roditelj djeteta, bračni drug osobe koja namjerava posvojiti dijete, dijete odnosno njegov skrbnik daju pristanak na posvojenje pred centrom za socijalnu skrb nadležnim prema svojem prebivalištu, odnosno boravištu osobno na zapisnik, nakon čega im se uručuje prijepis ovjerenoga zapisnika.
- (2) Ako su osobe iz stavka 1. ovoga članka dale pristanak na posvojenje pred centrom za socijalnu skrb koji ne vodi postupak zasnivanja posvojenja, taj centar za socijalnu skrb će odmah dostaviti ovjereni zapisnik o tome centru za socijalnu skrb koji vodi postupak zasnivanja posvojenja.
- (3) Pristanak na posvojenje roditelj može dati centru za socijalnu skrb nadležnom prema svojem prebivalištu, odnosno boravištu i prije pokretanja postupka zasnivanja posvojenja, ali tek kad dijete navrší šest tjedana života.
- (4) Prije nego što osobe iz stavka 1. ovoga članka daju pristanak, centar za socijalnu skrb će ih upoznati sa svim pravnim i psihosocijalnim posljedicama pristanka i posvojenja.

Pravne posljedice pristanka roditelja na posvojenje

Članak 195.

(1) Kad roditelj da pristanak na posvojenje, gubi pravo na ostvarivanje roditeljske skrbi. Centar za socijalnu skrb će staviti dijete pod skrbništvo, osim ako je djetetu skrbnik već imenovan. Iznimno, roditelju se može dopustiti ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.

(2) Pristanak na posvojenje gubi pravni učinak:

1. ako je opozvan u zakonskom roku od trideset dana od potpisivanja zapisnika ili
2. ako dijete nije posvojeno u roku od tri godine od dana kad je izjava o pristanku bila dana.

(3) Trideset dana prije isteka roka od tri godine od dana kada je izjava o pristanku na posvojenje bila dana, centar za socijalnu skrb će predložiti sudu mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

II. PRAVNI UČINCI POSVOJENJA

Zabrana osporavanja podrijetla djeteta

Članak 196.

Nakon zasnivanja posvojenja nije dopušteno osporavanje ni utvrđivanje majčinstva ili očinstva.

Pravni učinci u odnosu na srodstvo

Članak 197.

(1) Posvojenjem nastaje među posvojiteljem i njegovim srodnicima s jedne strane te posvojenikom i njegovim potomcima s druge strane neraskidiv odnos srodstva i sva prava i dužnosti koje iz toga proizlaze.

(2) Posvojenjem prestaju međusobna prava i dužnosti posvojenika i njegovih krvnih srodnika.

(3) Ako dijete posvoji maćeha ili očuh, ne prestaju prava i dužnosti među posvojenikom i roditeljem koji je u braku s posvojiteljem te krvnim srodnicima toga roditelja.

Osobno ime i narodnost posvojenika

Članak 198.

(1) Posvojitelji određuju osobno ime posvojeniku.

(2) Posvojenik dobiva zajedničko prezime posvojitelja. Ako posvojitelji nemaju zajedničko prezime, odredit će prezime posvojeniku u skladu s posebnim zakonom.

(3) Posvojenik može zadržati ime i prezime koje je imalo prije zasnivanja posvojenja, ili svojem prezimenu dodati prezime posvojitelja, ako centar za socijalnu skrb utvrdi da je to u interesu djeteta.

(4) Posvojitelji mogu odrediti narodnost posvojeniku.

(5) Ako je posvojenik stariji od deset godina, za promjenu osobnog imena i narodnosti potreban je njegov pristanak.

Pravo nasljeđivanja

Članak 199.

(1) Posvojenjem posvojenik i njegovi potomci stječu pravo nasljeđivanja posvojitelja, njegovih krvnih srodnika i srodnika po posvojenju.

(2) Posvojenjem posvojitelj i njegovi krvni srodnici te srodnici po posvojenju stječu pravo nasljeđivanja posvojenika i njegovih potomaka.

(3) Posvojenjem prestaje pravo nasljeđivanja posvojenika prema njegovim roditeljima i drugim krvnim srodnicima, osim prema roditelju koji je u braku s posvojiteljem te prema krvnim srodnicima i srodnicima po posvojenju toga roditelja.

III. PROCJENA PODOBNOSTI I PRIKLADNOSTI ZA POSVOJENJE I POSTUPAK ZASNIVANJA POSVOJENJA

1. Opće odredbe

Stvarna nadležnost

Članak 200.

Procjenu podobnosti i prikladnosti za posvojenje i postupak zasnivanja posvojenja provodi centar za socijalnu skrb.

Mjesna nadležnost

Članak 201.

(1) Za procjenu podobnosti i prikladnosti za posvojenje nadležan je centar za socijalnu skrb mjesta prebivališta, odnosno boravišta osoba koje imaju namjeru posvojiti.

(2) Postupak zasnivanja posvojenja po službenoj dužnosti provodi centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu djeteta.

Tajnost postupka i zaštita osobnih podataka

Članak 202.

U postupku zasnivanja posvojenja javnost je isključena, a svi sudionici postupka su dužni poštovati pravo na zaštitu osobnih podataka.

2. Postupak procjene podobnosti i prikladnosti za posvojenje

Pokretanje postupka

Članak 203.

Prije pokretanja postupka za zasnivanje posvojenja bračni odnosno izvanbračni drugovi ili osoba koja želi posvojiti podnijet će centru za socijalnu skrb nadležnom prema svojem prebivalištu pisanu prijavu namjere posvojenja i zahtjev za izdavanje mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje.

Stručno mišljenje o podobnosti i prikladnosti za posvojenje

Članak 204.

(1) Centar za socijalnu skrb će na temelju prijave namjere posvojenja i zahtjeva za ocjenu podobnosti i prikladnosti za posvojenje utvrditi ispunjavaju li bračni odnosno izvanbračni drugovi ili osoba koja želi posvojiti zakonske pretpostavke iz članka 184. do 187. ovoga Zakona te procijeniti njihovu podobnost i prikladnost za posvojenje.

(2) Ako osobe koje su podnijele zahtjev za procjenu podobnosti i prikladnosti za posvojenje zadovoljavaju zakonske pretpostavke za posvojenje iz stavka 1. ovoga članka, centar za socijalnu skrb ih upućuje na obvezu sudjelovanja u programu stručne pripreme za posvojenje.

(3) Ako je provedena stručna priprema za posvojenje iz stavka 2. ovoga članka i nakon provedene stručne procjene osoba koje žele posvojiti, centar za socijalnu skrb će dati mišljenje o podobnosti i prikladnosti za posvojenje u roku od šest mjeseci od zaprimanja pisane prijave i zahtjeva.

(4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati elemente koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje, sadržaj stručnoga mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, metode utvrđivanja podobnosti i prikladnosti, sadržaj izvješća o djetetu, vođenje registra o potencijalnim posvojiteljima te način vođenja registra o posvojenjima.

Stručna priprema potencijalnih posvojitelja

Članak 205.

(1) Osobe koje prema mišljenju centra za socijalnu skrb ispunjavaju zakonske uvjete za posvojenje dužne su sudjelovati u programu stručne pripreme za posvojenje.

(2) Poslove stručne pripreme za posvojenje obavljaju stručni radnici centra za socijalnu skrb ili druge ustanove socijalne skrbi nadležne prema prebivalištu, odnosno boravištu potencijalnih posvojitelja i organizacije civilnog društva ovlaštene za provođenje programa stručne pripreme za posvojitelje.

(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati uvjete koje moraju ispunjavati organizacije civilnog društva za provođenje programa stručne pripreme za posvojitelje, obvezan sadržaj i način provedbe programa

stručne pripreme potencijalnih posvojitelja te uvjete stručne osposobljenosti radnika, kao i način vođenja dokumentacije u vezi s provedbom stručne pripreme potencijalnih posvojitelja.

Pravo djeteta na informaciju o posvojenju

Članak 206.

Centar za socijalnu skrb upoznat će potencijalne posvojitelje s pravom djeteta da od posvojitelja dozna da je posvojeno te će im se savjetovati da djetetu najkasnije do sedme godine kažu da je posvojeno, a ako je starije dobi, odmah nakon zasnivanja posvojenja.

Status potencijalnog posvojitelja

Članak 207.

Centar za socijalnu skrb na temelju pozitivnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje potencijalne posvojitelje upisuje u registar potencijalnih posvojitelja.

3. Postupak zasnivanja posvojenja

Pokretanje postupka za zasnivanje posvojenja

Članak 208.

Postupak zasnivanja posvojenja pokreće i vodi centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu ili boravištu djeteta po službenoj dužnosti.

Stranke u postupku zasnivanja posvojenja

Članak 209.

- (1) Stranke u postupku zasnivanja posvojenja su dijete i najprikladniji potencijalni posvojitelj.
- (2) Roditelj koji je pristao da dijete posvoje njemu nepoznati posvojitelji nakon isteka roka od trideset dana od dana potpisivanja zapisnika o pristanku, nije stranka u postupku zasnivanja posvojenja.
- (3) Kad dijete posvaja maćeha ili očuh, njegov bračni drug je stranka u postupku, a drugi roditelj djeteta nakon isteka roka od trideset dana od dana potpisivanja zapisnika o pristanku na posvojenje nije stranka u postupku zasnivanja posvojenja.
- (4) Roditelj čiji je pristanak za posvojenje djeteta nadomješten odlukom suda, nije stranka u postupku zasnivanja posvojenja.

Ostali sudionici u postupku posvojenja

Članak 210.

Centar za socijalnu skrb saslušat će po potrebi i bliske djetetove srodnike o okolnostima koje su važne za posvojenje.

Izbor najprikladnijeg posvojitelja

Članak 211.

(1) Centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu, odnosno boravištu djeteta među potencijalnim posvojiteljima koji su upisani u registar potencijalnih posvojitelja izabire onoga koji je najprikladniji za određeno dijete, uzimajući u obzir:

1. osobine i potrebe djeteta opisane u izvješću o djetetu i
2. stručno mišljenje centra za socijalnu skrb o podobnosti i prikladnosti potencijalnih posvojitelja.

(2) Ako je od izrade mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje potencijalnih posvojitelja iz stavka 1. ovoga članka do pokretanja postupka proteklo više od godinu dana, centar za socijalnu skrb mjesta prebivališta, odnosno boravišta potencijalnih posvojitelja preispitat će bez odgode jesu li se okolnosti promijenile.

Priprema djeteta i ostvarivanje osobnih odnosa prije zasnivanja posvojenja

Članak 212.

(1) Centar za socijalnu skrb će u suradnji s udomiteljem, odnosno ustanovom socijalne skrbi u kojoj je dijete smješteno ili drugom osobom kojoj je dijete povjerenom na svakodnevnu skrb, prije donošenja rješenja o zasnivanju posvojenja pripremiti dijete za posvojenje te svojom suglasnošću omogućiti najprikladnijem potencijalnom posvojitelju ostvarivanje osobnih odnosa radi procjene hoće li zasnivanje posvojenja biti u skladu s dobrobiti djeteta.

(2) Ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom može se odrediti samo u odnosu na najprikladnijeg potencijalnog posvojitelja iz članka 211. ovoga Zakona, i to nakon što su roditelji dali pristanak na posvojenje.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, centar za socijalnu skrb može omogućiti ostvarivanje osobnih odnosa djeteta i najprikladnijeg potencijalnog posvojitelja i bez pristanka roditelja na posvojenje, ako je pokrenut postupak pred sudom radi donošenja odluke koja nadomješta pristanak roditelja na posvojenje na temelju članka 190. stavka 1. točaka 1. i 3. ovoga Zakona.

(4) Za vrijeme trajanja ostvarivanja osobnih odnosa centar za socijalnu skrb će osigurati obitelji stručnu pomoć i potporu te će procjenjivati budući odnos djeteta i posvojitelja.

(5) Najprikladniji potencijalni posvojitelj kod kojega dijete boravi radi ostvarivanja osobnih odnosa prije zasnivanja posvojenja ima pravo, dužnost i odgovornost svakodnevno se skrbiti o djetetu, zastupati dijete u pitanjima svakodnevne skrbi uz primjenu odgovarajućih odredbi ovoga Zakona o ostvarivanju roditeljske skrbi te ga uzdržavati za to vrijeme.

Sadržaj rješenja o posvojenju

Članak 213.

(1) Izreka rješenja centra za socijalnu skrb kojom se zasniva posvojenje sadrži:

1. za posvojenika: osobno ime i prezime, spol, dan, mjesec, godinu i sat rođenja, mjesto rođenja, nacionalnost i državljanstvo, godinu i redni broj upisa u matici rođenih
2. za roditelje: OIB, osobno ime i prezime (i rođeno prezime), datum i mjesto rođenja, nacionalnost, državljanstvo, zanimanje te prebivalište i adresu stanovanja roditelja
3. za posvojitelje: OIB, osobno ime i prezime (i rođeno prezime), datum i mjesto rođenja, nacionalnost, državljanstvo, zanimanje, prebivalište i adresu stanovanja
4. određenje da se posvojitelji upisuju, odnosno ne upisuju kao roditelji
5. određenje da se djetetu ima odrediti novi osobni identifikacijski i matični broj koji će se upisati u maticu rođenih, ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa djeteta.

(2) Ako je zasnivanjem posvojenja došlo do promjene osobnih podataka posvojenika, izreka rješenja sadrži i nove podatke o učincima posvojenja.

Žalba protiv rješenja o posvojenju

Članak 214.

(1) Protiv rješenja o zasnivanju posvojenja stranka može podnijeti žalbu ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi u roku od osam dana od dana primitka odluke.

(2) Posvojenje je zasnovano kad rješenje o posvojenju postane pravomoćno.

(3) Centar za socijalnu skrb dužan je pravomoćno rješenje o posvojenju odmah dostaviti nadležnomu matičaru radi upisa u maticu rođenih djeteta, kao i centru za socijalnu skrb prebivališta odnosno boravišta posvojitelja.

Upis osobnih podataka na temelju posvojenja u maticu rođenih

Članak 215.

(1) U maticu rođenih posvojitelji se upisuju kao roditelji.

(2) Posvojitelji se neće upisati u maticu rođenih kao roditelji ako centar za socijalnu skrb utvrdi da je to u interesu djeteta.

(3) Ako je posvojenik navršio četrnaest godina, za upis posvojitelja kao roditelja potreban je njegov pristanak.

(4) U maticu rođenih djeteta matičar će upisati bilješku o izvršenom posvojenju uz napomenu da se na temelju toga upisa više ne izdaju isprave.

(5) Nakon toga matičar će izvršiti novi temeljni upis činjenice rođenja sukladno podacima iz rješenja o posvojenju sukladno članku 213. stavku 1. ovoga Zakona.

(6) Matičar će djetetu odrediti i upisati u maticu rođenih novi osobni identifikacijski i matični broj ako je to potrebno sukladno rješenju o posvojenju.

Pomoć i potpora nakon zasnivanja posvojenja

Članak 216.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je djetetu i posvojitelju osigurati potrebnu savjetodavnu pomoć i potporu i nakon što je posvojenje zasnovano.

(2) Centar za socijalnu skrb mjesta prebivališta odnosno boravišta posvojitelja dužan je na zahtjev centra za socijalnu skrb koji je donio odluku o posvojenju pratiti prilagodbu djeteta u posvojiteljskoj obitelji te nakon isteka šest mjeseci od dana zasnivanja posvojenja o tome sastaviti i dostaviti mu izvješće.

Pravo na uvid u podatke o posvojenju

Članak 217.

- (1) Centar za socijalnu skrb vodi spise predmeta i očevidnik o predmetima posvojenja.
- (2) Podaci o posvojenju službena su tajna.
- (3) Uvid u spise predmeta o posvojenju i maticu rođenih posvojenog djeteta dopustit će se punoljetnom posvojeniku, posvojitelju i roditelju koji je dao pristanak da dijete posvoji njemu poznat posvojitelj, odnosno maćeha ili očuh.
- (4) Maloljetnom posvojeniku centar za socijalnu skrb dopustit će uvid u spise predmeta o posvojenju, a matičar u maticu rođenih posvojenika, ako centar za socijalnu skrb utvrdi da je uvid u spise o posvojenju ili maticu rođenih u njegovu interesu.
- (5) Bližim krvnim srođnicima posvojenika dopustit će se uvid u spise predmeta o posvojenju ako centar za socijalnu skrb pribavi pristanak punoljetnoga posvojenika.
- (6) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način vođenja očevidnika i spisa predmeta o posvojenju te sadržaj izvješća iz članka 216. stavka 2. ovoga Zakona.

Peti dio SKRBNIŠTVO**I. OPĆE ODREDBE**

Pojam skrbništva

Članak 218.

Skrbništvo je oblik zaštite djece bez roditeljske skrbi, odraslih osoba lišenih poslovne sposobnosti i osoba koje nisu iz drugih razloga u mogućnosti štititi svoja prava i interese.

Svrha skrbništva

Članak 219.

- (1) Djeci šticeenicima pod skrbništvom se nadomješta roditeljska skrb.
- (2) Punoljetnim šticeenicima lišenim poslovne sposobnosti skrbništvom se osigurava zaštita onih prava i interesa koji su im odlukom suda o lišenju poslovne sposobnosti ograničeni.

Šticeenik

Članak 220.

- (1) Šticeenici su osobe pod skrbništvom.
- (2) Dostojanstvo šticeenika je nepovredivo.
- (3) Šticeenici imaju pravo na zaštitu od bilo kojeg oblika zlostavljanja te ponižavajućeg postupanja.

Skrbnička zaštita

Članak 221.

Skrbnička zaštita mora biti primjerena, individualizirana te u skladu s dobrobiti šticeenika.

Obavljanje poslova skrbništva

Članak 222.

- (1) Poslove skrbništva obavljaju centar za socijalnu skrb, skrbnik i posebni skrbnik.
- (2) Skrbnikom se imenuje osoba koja ima osobine i sposobnosti za obavljanje skrbništva i koja pristane biti skrbnikom.
- (3) Ako to zahtijevaju okolnosti slučaja i dobrobit šticeenika, centar za socijalnu skrb može odlučiti da neposredno obavlja dužnost skrbnika i u tu svrhu imenuje osobu zaposlenu u tom centru. Skrbnikom ne može biti imenovan ravnatelj niti službenik koji obavlja pravne poslove skrbništva u tom centru.
- (4) Za imenovanje skrbnika iz stavka 3. ovoga članka nije potreban njegov pristanak.

Prestanak skrbništva

Članak 223.

Skrbništvo prestaje smrću šticeenika ili prestankom okolnosti zbog kojih je osoba pod skrbništvom.

II. SKRBNIŠTVO ZA DJECU

Pretpostavke za imenovanje skrbnika djetetu

Članak 224.

Pod skrbništvo stavit će se dijete čiji su roditelji:

1. umrli, nestali, nepoznati ili su najmanje mjesec dana nepoznatog boravišta
2. lišeni prava na roditeljsku skrb
3. lišeni poslovne sposobnosti u dijelu koji ih onemogućava u ostvarivanju roditeljske skrbi
4. maloljetni, a nisu stekli poslovnu sposobnost sklapanjem braka
5. odsutni ili spriječeni i nisu u mogućnosti brinuti se o svojem djetetu, a ostvarivanje roditeljske skrbi nisu povjerali osobi koja ispunjava uvjete za skrbnika ili dali pristanak na posvojenje.

Rješenje o stavljanju pod skrbništvo i imenovanje skrbnika djetetu

Članak 225.

- (1) Centar za socijalnu skrb donosi rješenje o stavljanju djeteta pod skrbništvo i imenuje mu skrbnika.
- (2) Centar za socijalnu skrb dužan je pribaviti mišljenje djeteta koje je sposobno shvatiti značenje skrbništva o osobi skrbnika, te uzeti u obzir želje maloljetnog štíćenika o izboru osobe skrbnika, osim ako su u suprotnosti s njegovom dobrobiti.
- (3) Centar za socijalnu skrb dužan je poštovati prije izraženu želju roditelja o izboru osobe skrbnika koju je roditelj sastavio u obliku javnobilježničke isprave (anticipiranu naredbu), ako su ispunjene pretpostavke za imenovanje skrbnika djetetu propisane ovim Zakonom te ako to nije u suprotnosti s dobrobiti djeteta.
- (4) Dijete se rješenjem centra za socijalnu skrb povjerava na svakodnevnu skrb skrbniku, drugoj osobi, udomiteljskoj obitelji, domu za djecu ili pravnoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi.

Dostava rješenja

Članak 226.

Rješenje o imenovanju skrbnika dostavlja se:

1. djetetu koje je navršilo četrnaest godina
2. djetetu koje je mlađe od četrnaest godina ako je sposobno shvatiti značenje odluke i ako je to u skladu s njegovom dobrobiti
3. roditeljima djeteta, osobi koja se imenuje skrbnikom i osobi koju je roditelj imenovao da u slučaju njegove smrti skrbi o djetetu
4. nadležnom matičaru i zemljišnoknjižnom odjelu suda na čijem se području nalazi štíćenikova imovina.

Dužnosti djetetova skrbnika

Članak 227.

Skrbnik djeteta dužan je savjesno se brinuti o osobnim i imovinskim pravima i obvezama djeteta, a osobito o njegovu zdravlju, odgoju i obrazovanju.

Odluke skrbnika za koje je potrebno prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb

Članak 228.

Skrbnik može samo s prethodnim odobrenjem centra za socijalnu skrb:

1. odlučiti o izboru i promjeni škole i zanimanja, prekidu školovanja ili o zapošljavanju djeteta
2. poduzeti važnije mjere u pogledu osobe djeteta, primjerice u pogledu zdravlja, izjava o osobnom stanju, osim onih za koje ovaj Zakon određuje drukčije, i drugih osobnih prava i interesa djeteta
3. poduzimati važnije mjere u pogledu imovine djeteta, sukladno odredbi članka 261. stavcima 2. i 3. ovoga Zakona.

Dužnost štíćenika da pridonosi za svoje uzdržavanje

Članak 229.

Dijete štíćenik koji ima prihode dužan je pridonositi za svoje uzdržavanje.

Pravo na izražavanje mišljenja

Članak 230.

Dijete ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti slučaja, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama poštivanja njegova mišljenja kad se odlučuje o nekom njegovu pravu ili interesu. Mišljenje se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti.

Prestanak skrbništva nad djetetom

Članak 231.

(1) Skrbništvo nad djetetom prestaje smrću djeteta, stjecanjem poslovne sposobnosti, posvojenjem ili prestankom razloga iz članka 224. ovoga Zakona.

(2) Pravomoćno rješenje o prestanku skrbništva dostavit će se nadležnom matičaru, radi upisa u maticu rođenih i zemljišnoknjižnom odjelu općinskoga suda, radi brisanja zabilježbe.

III. SKRBNISTVO ZA PUNOLJETNE OSOBE

Značenje pojmova

Članak 232.

Pod pojmom skrbništva nad punoljetnom osobom u smislu ovoga poglavlja Zakona podrazumijeva se skrbništvo nad punoljetnom osobom lišenom poslovne sposobnosti ili djetetom koje je poslovnu sposobnost steklo sklapanjem braka, a koje je rješenjem suda lišeno poslovne sposobnosti.

Temeljna načela

Članak 233.

(1) Zaštitu osobe s invaliditetom, ako je to moguće, potrebno je osigurati drugim sredstvima i mjerama predviđenima posebnim propisima prije nego što se donese odluka o lišenju poslovne sposobnosti i skrbničkoj zaštiti.

(2) U provođenju skrbničke zaštite potrebno je težiti što je moguće manjim ograničenjima prava osobe pod skrbništvom.

(3) U postupanju s osobom pod skrbništvom koja je lišena poslovne sposobnosti moraju se uzeti u obzir osobnost te sadašnji ili ranije izraženi stavovi osobe, kao i zaštita njezina dostojanstva i dobrobiti.

(4) Potrebno je poticati samostalno donošenje odluka od strane osobe lišene poslovne sposobnosti te joj pružati podršku u donošenju odluka, kao i sudjelovanju u životu zajednice.

(5) Skrbnik je dužan prihvatiti želje i osobne stavove štićenika osim ako je to u suprotnosti s njegovom dobrobiti.

Pretpostavke, opseg, postupak i sadržaj lišenja poslovne sposobnosti

Članak 234.

(1) Sud će u izvanparničnom postupku punoljetnu osobu koja zbog duševnih smetnji ili drugih razloga nije sposobna brinuti se o nekom od svojih prava, potreba ili interesa, ili koja ugrožava prava i interese drugih osoba o kojima je dužna skrbiti se, u tom dijelu lišiti poslovne sposobnosti.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka ne može biti potpuno lišena poslovne sposobnosti.

(3) Prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud će pribaviti stručno mišljenje doktora medicine vještaka odgovarajuće struke o zdravstvenom stanju osobe za koju je pokrenut postupak lišenja poslovne sposobnosti i o utjecaju toga stanja na njezine sposobnosti zaštite svojega pojedinog prava ili skupine prava, ili na ugrožavanje prava i interesa drugih osoba.

(4) Rješenjem o lišenju poslovne sposobnosti sud mora odrediti radnje i poslove koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti vezano uz osobna stanja i odluke o imovini.

(5) Radnje i poslovi koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti i koji se odnose na osobna stanja su davanje izjava ili poduzimanje radnji koje se odnose na osobna stanja, promjenu osobnog imena, sklapanje braka, odluke o zdravlju, mjestu prebivališta, odnosno boravišta, zapošljavanju i drugo, osim ako nije to ovim Zakonom drukčije određeno.

(6) Radnje i poslovi koje osoba nije sposobna samostalno poduzeti i koji se odnose na imovinu su raspolaganje imovinom, plaćom ili drugim stalnim novčanim primanjima, preciziranje iznosa primanja, odnosno imovine kojima štićenik ne može sam raspolagati i drugo, osim ako nije to ovim Zakonom drukčije određeno.

(7) Ako je osoba koja je roditelj djeteta lišena poslovne sposobnosti, u dijelu u kojem nije u stanju ostvarivati roditeljsku skrb nastupa mirovanje ostvarivanja roditeljske skrbi sukladno članku 114. ovoga Zakona.

(8) Za poslove koji nisu određeni u odluci iz stavka 4. ovoga članka osoba lišena poslovne sposobnosti ima poslovnu sposobnost te ih može samostalno poduzimati.

Dužnost obavješćivanja

Članak 235.

(1) Svatko može obavijestiti centar za socijalnu skrb o potrebi pružanja zaštite osobama iz članka 234. stavka 1. ovoga Zakona.

(2) Zdravstvene ustanove dužne su na zahtjev centra za socijalnu skrb ili po službenoj dužnosti dostaviti podatke centru za socijalnu skrb o duševnim smetnjama i drugim uzrocima zbog kojih osoba nije sposobna brinuti se o svojim pravima i interesima.

(3) Prije dostavljanja obavijesti iz stavka 2. ovoga članka potreban je pristanak osobe čiji se podaci dostavljaju.

Ovlasti centra za socijalnu skrb u postupku lišenja poslovne sposobnosti

Članak 236.

(1) Centar za socijalnu skrb predložit će sudu pokretanje postupka lišenja poslovne sposobnosti kad procijeni da bi zbog razloga iz članka 234. stavka 1. ovoga Zakona osobu bilo potrebno lišiti poslovne sposobnosti.

(2) Centar za socijalnu skrb osobi za koju je pokrenut postupak za lišenje poslovne sposobnosti imenuje posebnog skrbnika, osim ako je ta osoba imenovala punomoćnika.

(3) Ako postupak za lišenje poslovne sposobnosti predlaže centar za socijalnu skrb, posebni skrbnik ne može biti stručni radnik toga centra.

(4) Ako postupak za lišenje poslovne sposobnosti predlaže neka druga ovlaštena osoba, ta osoba ne može biti imenovana posebnim skrbnikom.

(5) Ako je osoba prema kojoj se vodi postupak za lišenje poslovne sposobnosti sastavila javnobilježničku ispravu kojom imenuje osobu skrbnika (anticipirana naredba), centar za socijalnu skrb će tu osobu imenovati posebnim skrbnikom ako ta osoba ispunjava ostale pretpostavke za imenovanje skrbnikom propisane ovim Zakonom.

(6) Posebni skrbnik ovlašten je i dužan poduzimati radnje te zastupati interese osobe samo u postupku za koji je imenovan.

(7) Posebni skrbnik iz stavka 2. ovoga članka je osoba s položenim pravosudnim ispitom zaposlena u Centru za posebno skrbnništvo iz članka 544. ovoga Zakona.

Odluka o stavljanju pod skrbnništvo i imenovanju skrbnika

Članak 237.

(1) Osobu koja je lišena poslovne sposobnosti centar za socijalnu skrb stavit će pod skrbnništvo i imenovati joj skrbnika u roku od trideset dana od pravomoćnosti sudskog rješenja, o čemu je sud dužan odmah obavijestiti centar za socijalnu skrb.

(2) Do imenovanja skrbnika iz stavka 1. ovoga članka posebni skrbnik imat će položaj skrbnika.

Preispitivanje zdravlja štíćenika

Članak 238.

(1) Skrbnik je dužan svake godine pribaviti od obiteljskog doktora medicine osobe lišene poslovne sposobnosti mišljenje o stanju zdravlja štíćenika s obzirom na razlog lišenja poslovne sposobnosti, zasnovanog na mišljenju liječnika specijalista.

(2) Mišljenje iz stavka 1. ovoga članka skrbnik je dužan dostaviti centru za socijalnu skrb kao sastavni dio izvješća o radu skrbnika. Ako skrbnik bez opravdanih razloga ne dostavi mišljenje iz stavka 1. ovoga članka kao sastavni dio izvješća o radu, centar za socijalnu skrb će ga upozoriti na to i pozvati da dostavi mišljenje, a ako ga ne dostavi niti nakon naknadnog poziva pokrenut će postupak za razrješenje skrbnika.

(3) Centar za socijalnu skrb dužan je svake tri godine preispitati potrebu skrbničke zaštite štíćenika i o tome sastaviti izvješće.

(4) Obiteljski doktor medicine dužan je mišljenje iz stavka 1. ovoga članka izdati na posebnom obrascu.

(5) Sadržaj obrasca iz stavka 4. ovoga članka pravilnikom će propisati ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Prestanak skrbnništva za punoljetne osobe

Članak 239.

(1) Sud može odlučiti da osobi koja je bila lišena poslovne sposobnosti bude smanjen opseg lišenja poslovne sposobnosti odnosno da joj se poslovna sposobnost vrati.

(2) Skrbništvo za punoljetne osobe lišene poslovne sposobnosti prestaje kad sudsko rješenje o vraćanju poslovne sposobnosti postane pravomoćno.

IV. POSEBNO SKRBNIŠTVO

Posebno skrbništvo za dijete

Članak 240.

(1) Radi zaštite pojedinih osobnih i imovinskih prava i interesa djeteta, centar za socijalnu skrb ili sud će imenovati posebnog skrbnika:

1. djetetu u postupku osporavanja majčinstva ili očinstva
2. djetetu u bračnim sporovima i drugim postupcima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima s djetetom
3. djetetu u postupku izricanja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta iz nadležnosti suda
4. djetetu u postupku donošenja rješenja koje zamjenjuje pristanak na posvojenje
5. djetetu kad postoji sukob interesa između njega i njegovih zakonskih zastupnika u imovinskim postupcima ili sporovima odnosno pri sklapanju pojedinih pravnih poslova
6. djeci u slučaju spora ili sklapanja pravnog posla između njih kad ista osoba nad njima ostvaruje roditeljsku skrb
7. djetetu stranom državljaninu ili djetetu bez državljanstva koje se bez pratnje zakonskoga zastupnika zatekne na teritoriju Republike Hrvatske
8. u drugim slučajevima ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa djeteta.

(2) Posebni skrbnik dužan je:

1. odmah se odazvati pozivu da sudjeluje u postupku kao zastupnik djeteta te zastupati interese djeteta u postupku za koji je imenovan
2. obavijestiti dijete o predmetu spora, tijeku i ishodu na način koji je primjeren djetetovoj dobi
3. razgovarati s roditeljem ili drugim osobama koje su djetetu bliske, ako to smatra potrebnim ili ga na to obveže sud.

(3) Posebni skrbnik iz stavka 1. ovoga članka je osoba s položenim pravosudnim ispitom zaposlena u Centru za posebno skrbništvo iz članka 544. ovoga Zakona.

(4) Ako dijete ima punomoćnika, neće mu se imenovati posebni skrbnik.

(5) Centar za socijalnu skrb može imenovati posebnog skrbnika i izvan ustanove iz stavka 3. ovoga članka u slučaju iz stavka 1. točaka 7. i 8. ovoga članka.

Posebni skrbnik za odrasle osobe

Članak 241.

(1) Radi zaštite pojedinih osobnih i imovinskih prava i interesa centar za socijalnu skrb imenovat će posebnog skrbnika:

1. osobi za koju je podnesen prijedlog za lišenje poslovne sposobnosti, osim u slučaju iz članka 236. stavka 5. ovoga Zakona
2. osobi kojoj najmanje tri mjeseca nije poznato boravište ili nije dostupna, a nema punomoćnika, u stvarima o kojima se odlučuje prema odredbama ovoga Zakona
3. štićeniku kad postoji sukob interesa između njega i njegova skrbnika ili bliskoga srodnika odnosno bračnog druga skrbnika, u imovinskim postupcima ili sporovima odnosno pri sklapanju pojedinih pravnih poslova
4. štićenicima u slučaju spora ili sklapanja pravnoga posla između njih kad imaju istoga skrbnika i
5. u drugim slučajevima propisanim odredbama ovoga Zakona, a kad je to potrebno radi zaštite prava i interesa odrasle osobe.

(2) Posebni skrbnik iz stavka 1. ovoga članka je osoba s položenim pravosudnim ispitom zaposlena u Centru za posebno skrbništvo iz članka 544. ovoga Zakona, odnosno osoba određena javnobilježničkim aktom iz članka 236. stavka 5. ovoga Zakona (anticipirana naredba).

(3) Na dužnosti posebnog skrbnika na odgovarajući način primjenjuju se odredbe članka 240. stavaka 2. ovoga Zakona.

(4) Centar za socijalnu skrb može imenovati posebnog skrbnika i izvan ustanove iz stavka 2. ovoga članka u slučajevima iz stavka 1. točke 5. ovoga članka.

Rješenje o imenovanju posebnog skrbnika

Članak 242.

- (1) Rješenjem o imenovanju posebnog skrbnika utvrđuju se njegove dužnosti i ovlasti.
- (2) O žalbi protiv rješenja centra za socijalnu skrb o imenovanju posebnog skrbnika iz članka 240. i 241. ovoga Zakona odlučuje ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi. Žalba ne odgađa izvršenje rješenja, osim u slučaju kad je izjavljena protiv rješenja o imenovanju posebnog skrbnika iz članka 241. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona.
- (3) Ako posebni skrbnik neuredno obavlja svoje dužnosti čime može prouzročiti štetu za osobu koju zastupa, sud odnosno tijelo koje vodi postupak će imenovati drugog posebnog skrbnika.
- (4) Posebni skrbnik dužan je podnijeti izvješće o svojem radu na zahtjev ravnatelja Centra za posebno skrbništvo tijekom obavljanja poslova skrbništva u roku koji odredi ravnatelj, a po okončanju slučaja za koji je bio imenovan u roku od osam dana.

Ovlasti i dužnosti posebnog skrbnika u postupku lišenja poslovne sposobnosti

Članak 243.

- (1) Centar za socijalnu skrb odredit će opseg dužnosti i ovlasti posebnom skrbniku osobe prema kojoj je pokrenut postupak za lišenje poslovne sposobnosti, uzimajući u obzir sadržaj prijedloga za lišenje poslovne sposobnosti.
- (2) Ovlasti i dužnosti posebnog skrbnika iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb u pravilu će ograničiti na zastupanje u postupku lišenja poslovne sposobnosti i poduzimanje žurnih mjera nužnih za osiguranje imovine ili zaštitu zdravlja osobe prema kojoj se postupak vodi.
- (3) Tijekom postupka za lišenje poslovne sposobnosti centar za socijalnu skrb ovlašten je rješenjem proširiti opseg ovlasti i dužnosti posebnom skrbniku iz stavaka 1. i 2. ovoga članka.
- (4) Dužnost posebnog skrbnika iz stavka 1. ovoga članka prestaje kad rješenje o stavljanju pod skrbništvo postane izvršno ili kad sudsko rješenje kojim je utvrđeno da ne postoje razlozi za lišenje poslovne sposobnosti postane pravomoćno.

Skrbništvo za poseban slučaj za nedostupnu osobu ili osobu nepoznata boravišta

Članak 244.

- (1) Osobi kojoj je najmanje tri mjeseca nepoznato boravište ili nije dostupna, a nema punomoćnika, u postupcima koji su pokrenuti i vode se pred sudom ili javnopravnim tijelima u stvarima prema odredbama ovoga Zakona, tijelo pred kojim se vodi određeni postupak ovim će osobama imenovati privremenog zastupnika i o tome bez odgode obavijestiti centar za socijalnu skrb.
- (2) Centar za socijalnu skrb ocijenit će treba li osobi kojoj je imenovan privremeni zastupnik imenovati posebnog skrbnika ako postoji potreba zaštite te osobe.

Posebni skrbnik imenovan od suda

Članak 245.

- (1) U slučaju spora između štićenika čiji je skrbnik određen prema odredbi članka 247. stavka 6. ovoga Zakona i centra za socijalnu skrb, sud će u izvanparničnom postupku radi zaštite prava i interesa tog štićenika imenovati posebnog skrbnika i odrediti opseg njegovih ovlasti.
- (2) Prijedlog sudu za postavljanje skrbnika iz stavka 1. ovoga članka može podnijeti štićenik te druga pravna ili fizička osoba koja dozna za takav slučaj.

Prestanak prava i dužnosti posebnog skrbnika

Članak 246.

Prava i dužnosti posebnog skrbnika prestaju kad rješenje o prestanku toga skrbništva postane izvršno.

V. SKRBNIK

Imenovanje skrbnika

Članak 247.

- (1) Skrbnikom se imenuje osoba koja ima osobine i sposobnosti za obavljanje skrbništva i koja pristane biti skrbnikom te ako je to za dobrobit štíćenika.
- (2) Ako osoba lišena poslovne sposobnosti ima roditelja ili roditelje koji pristanu i sposobni su skrbiti se o svojem punoljetnom djetetu lišenom poslovne sposobnosti, centar za socijalnu skrb će takvom roditelju, odnosno roditeljima u pravilu dati prednost pred ostalim osobama prigodom odluke o izboru skrbnika.
- (3) Centar za socijalnu skrb može štíćeniku imenovati i više skrbnika i pritom odlučiti moraju li odluke donositi zajednički ili svaki napose za posebno određene radnje ili postupke.
- (4) Centar za socijalnu skrb može u rješenju o imenovanju skrbnika imenovati zamjenika skrbniku koji mora ispunjavati uvjete za skrbnika. Ako skrbnik umre ili samovoljno prestane obavljati svoju dužnost ili ako nastanu okolnosti koje zaprječuju skrbnika da obavlja svoju dužnost, odnosno ako centar za socijalnu skrb utvrdi da postoje razlozi za razrješenje skrbnika propisani odredbama ovoga Zakona, centar za socijalnu skrb ispitat će ispunjava li zamjenik skrbnika i dalje uvjete potrebne za imenovanje skrbnika te donijeti rješenje o njegovu imenovanju skrbnikom. Do donošenja rješenja o imenovanju skrbnika, zamjenik skrbnika može donositi samo hitne odluke.
- (5) Ako je osoba lišena poslovne sposobnosti prije lišenja poslovne sposobnosti sastavila javnobilježničku ispravu kojom imenuje osobu ili više osoba skrbnika, kao i njihove zamjenike, centar će tu osobu imenovati skrbnikom ako su ispunjene ostale pretpostavke za imenovanje skrbnikom propisane ovim Zakonom.
- (6) Ako to zahtijevaju okolnosti slučaja i dobrobit štíćenika, centar za socijalnu skrb će skrbnikom imenovati osobu zaposlenu u tom centru iz redova stručnih radnika. Skrbnikom ne može biti imenovan ravnatelj centra za socijalnu skrb niti službenik koji obavlja pravne poslove skrbništva u tom centru.
- (7) Za imenovanje skrbnika iz stavka 6. ovoga članka nije potreban pristanak skrbnika.
- (8) Ista osoba može biti skrbnik većem broju štíćenika ako to nije u suprotnosti s dobrobiti štíćenika.
- (9) Centar za socijalnu skrb upoznat će štíćenika s osobom koju namjerava imenovati skrbnikom i od njega o toj osobi zatražiti mišljenje.
- (10) Centar za socijalnu skrb može zatražiti mišljenje od posebnog skrbnika, srodnika ili drugih bliskih osoba o osobi koju namjerava imenovati skrbnikom.

Zapreke za imenovanje osobe skrbnika

Članak 248.

Skrbnik ne može biti osoba:

1. koja je lišena prava na roditeljsku skrb
2. koja je lišena poslovne sposobnosti
3. čiji su interesi u suprotnosti s interesima štíćenika
4. od koje se, s obzirom na njezino ponašanje i osobine te odnose sa štíćenikom, ne može očekivati da će pravilno obavljati dužnosti skrbnika
5. s kojom je štíćenik sklopio ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju
6. s čijim je bračnim drugom štíćenik sklopio ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju.

Dužnosti centra za socijalnu skrb prigodom imenovanja skrbnika

Članak 249.

Centar za socijalnu skrb dužan je upoznati osobu koju namjerava imenovati skrbnikom sa značenjem skrbništva, pravima štíćenika te dužnostima, ovlastima i pravima skrbnika, a s tim je okolnostima dužan upoznati i štíćenika, osim ako to nije moguće, o čemu je centar za socijalnu skrb dužan sastaviti bilješku.

Sadržaj rješenja o imenovanju skrbnika

Članak 250.

- (1) Centar za socijalnu skrb rješenjem o imenovanju skrbnika određuje njegove dužnosti i prava.
- (2) Prigodom određivanja dužnosti i prava skrbnika centar za socijalnu skrb je dužan voditi računa o opsegu i sadržaju lišenja poslovne sposobnosti punoljetnog štíćenika, te u skladu s tim primjenjivati odgovarajuće odredbe ovoga Zakona koje se odnose na dužnosti skrbnika.

(3) Centar za socijalnu skrb može rješenjem ograničiti ovlasti skrbnika ako je to u interesu štíćenika i odlučiti da pojedine poslove za štíćenika obavlja stručni radnik centra za socijalnu skrb ili druga osoba osposobljena za takvu vrstu poslova, a na koje se primjenjuju odredbe ovoga Zakona o pravima i obvezama skrbnika.

Dostava izvršnog rješenja o skrbništvu

Članak 251.

Rješenje o stavljanju pod skrbništvo i o prestanku skrbništva te rješenje o imenovanju osobe skrbnika centar za socijalnu skrb će u roku od osam dana od dana izvršnosti rješenja dostaviti matičaru radi upisa u maticu rođenih i zemljišnoknjižnom odjelu općinskog suda na području kojega osoba pod skrbništvom ima nekretnine radi zabilježbe, odnosno brisanja zabilježbe u zemljišne knjige.

Dužnosti skrbnika

Članak 252.

- (1) Skrbnik je dužan poduzimati mjere da se štíćenik osposobi za samostalan život i rad, savjesno se brinuti o osobnim i imovinskim pravima i obvezama te o dobrobiti štíćenika, a u skladu s odlukom o lišenju poslovne sposobnosti.
- (2) Prije poduzimanja mjera zaštite osobe štíćenika ili njegovih imovinskih interesa skrbnik je uvijek dužan razmotriti mišljenje, želje i osjećaje štíćenika te ih uzeti u obzir, osim ako to nije u suprotnosti s dobrobiti štíćenika.
- (3) O poduzetim mjerama iz stavka 2. ovoga članka te eventualnim razlozima odbijanja želja štíćenika skrbnik je dužan sastaviti bilješku kao sastavni dio izvješća o radu skrbnika.
- (4) Skrbnik će nastojati punoljetnog štíćenika uključiti u svakodnevni život i slobodne aktivnosti, ovisno o njegovu zdravstvenom stanju i sposobnostima.
- (5) O poduzetim mjerama iz stavka 4. ovoga članka skrbnik je dužan sastaviti bilješku kao sastavni dio izvješća o radu skrbnika.

Imovina štíćenika

Članak 253.

- (1) Centar za socijalnu skrb će bez odgode popisati i opisati imovinu štíćenika lišenog poslovne sposobnosti glede upravljanja imovinom i povjeriti je na upravljanje skrbniku.
- (2) Ako štíćenik iz stavka 1. ovoga članka ima nepokretnu imovinu, centar za socijalnu skrb procijenit će njezinu vrijednost ne temelju raspoloživih podataka javnopravnih tijela.
- (3) Ako to centar za socijalnu skrb smatra potrebnim, procijenit će vrijednost pokretne imovine na temelju raspoloživih podataka javnopravnih tijela.
- (4) Popisu imovine prisustvuju članovi povjerenstva u sastavu: predstavnik centra za socijalnu skrb, predstavnik ureda državne uprave, skrbnik, osoba kod koje se imovina nalazi i štíćenik, ako je sposoban shvatiti o čemu se radi.
- (5) Članove povjerenstva iz stavka 4. ovoga članka imenuje centar za socijalnu skrb.

Osiguranje imovine štíćenika prije donošenja rješenja o skrbništvu

Članak 254.

- (1) Centar za socijalnu skrb će, ako procijeni da je potrebno, popisati i opisati imovinu štíćenika te poduzeti druge mjere za osiguranje imovine i prije donošenja rješenja o skrbništvu.
- (2) Centar za socijalnu skrb može i prije donošenja rješenja o skrbništvu od zemljišnoknjižnog odjela općinskoga suda na području kojega osoba ima nekretnine zatražiti zabilježbu u zemljišne knjige o pokretanju postupka za stavljanje osobe pod skrbništvo.

Mjere radi osiguranja sredstava za životne potrebe štíćenika

Članak 255.

Skrbnik je dužan uz pomoć centra za socijalnu skrb poduzeti potrebne mjere radi osiguranja sredstava za životne potrebe štíćenika.

Izdaci za životne potrebe štíćenika

Članak 256.

(1) Izdaci za životne potrebe štíćenika koji je lišen poslovne sposobnosti u pogledu upravljanja imovinom namiruju se redom iz:

1. štíćenikovih prihoda
2. sredstava dobivenih od osoba koje su po zakonu dužne uzdržavati štíćenika
3. sredstava socijalne skrbi, sukladno odredbama posebnog zakona

4. štíćenikove imovine
5. drugih izvora.

(2) Iznimno, ako je to za dobrobit štíćenika, izdaci za njegove životne potrebe mogu se prije sredstava socijalne skrbi namiriti iz štíćenikove imovine koja ne služi za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba štíćenika i osoba koje je po zakonu dužan uzdržavati.

Zastupanje štíćenika

Članak 257.

- (1) Skrbnik zastupa štíćenika.
- (2) U poslovima zastupanja skrbnik je dužan prihvatiti mišljenje i želje štíćenika, osim ako je to u suprotnosti s dobrobiti štíćenika.

Odluke o osobnim stanjima koje donosi isključivo štíćenik

Članak 258.

Samo štíćenik, neovisno o dijelu u kojem je lišen poslovne sposobnosti, može donijeti odluke o:

1. priznanju očinstva
2. pristanku na priznanje očinstva
3. pristanku na sklapanje braka
4. pristanku na razvod braka
5. pristanku na stupanje u životne zajednice s osobama različitog ili istog spola te o prestanku navedenih zajednica
6. pristanku na posvojenje, osim u slučajevima u kojima sud donosi odluku koja zamjenjuje pristanak roditelja prema članku 190. stavku 1. ovoga Zakona
7. drugim odlukama koje imaju značenje izjava o strogo osobnim stanjima, osim onih o kojima ovaj Zakon određuje drukčije.

Prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb

Članak 259.

- (1) Za poduzimanje važnijih mjera o osobi, osobnim stanjima, zdravlju štíćenika ili imovini štíćenika skrbniku je potrebno prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb, osim ako je drukčije određeno ovim Zakonom.
- (2) Važnijom mjerom o osobi ili osobnom stanju štíćenika smatra se rješenje o smještaju u dom, udomiteljsku obitelj, o promjeni prebivališta ili boravišta, o promjeni osobnog imena i o drugim mjerama koje na prava i obveze štíćenika mogu ostaviti značajne posljedice.
- (3) Važnijom mjerom o zdravlju štíćenika smatra se odluka o invazivnim medicinskim postupcima te ona koja prelazi specijalističke preglede i primjenu redovite terapije.
- (4) Važnijom mjerom o imovini štíćenika smatra se opterećenje ili otuđenje štíćenikove imovine, odnosno raspolaganje većim opsegom imovine štíćenika.
- (5) Prethodno odobrenje skrbniku nije potrebno u slučaju obavljanja poslova redovitog upravljanja imovinom te obavljanja redovitih poslova koji se odnose na osobna stanja, osim ako rješenjem centra za socijalnu skrb ili odredbama ovoga Zakona nije određeno drukčije.

Odluke suda o zdravlju štíćenika

Članak 260.

- (1) Samo sud može, po prijedlogu štíćenika ili skrbnika, u posebnom postupku donijeti rješenje o štíćenikovu:
  1. prekidu trudnoće
  2. sterilizaciji
  3. doniranju tkiva i organa
  4. sudjelovanju u biomedicinskim istraživanjima
  5. mjerama za održavanje na životu.
- (2) Nije potrebno rješenje suda iz stavka 1. ovoga članka ako je štíćenik u vrijeme dok je bio poslovno sposoban sastavio javnobilježničku ispravu u kojoj odlučuje o stvarima iz stavka 1. ovoga članka.

Upravljanje i zastupanje u imovinskim stvarima štíćenika

Članak 261.

- (1) Skrbnik samostalno obavlja poslove redovitog upravljanja štíćenikovom imovinom ako rješenjem centra za socijalnu skrb nije drukčije određeno.
- (2) Skrbnik može samo uz prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb poduzeti posao koji prelazi redovito poslovanje imovinom i pravima štíćenika, a osobito:
  1. otuđiti ili opteretiti štíćenikove nekretnine
  2. otuđiti iz štíćenikove imovine pokretnine veće vrijednosti
  3. raspolagati štíćenikovim imovinskim pravima.
- (3) Prije donošenja rješenja o odobrenju poslova iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb određuje namjenu pribavljenih sredstava i nadzire njihovu upotrebu.
- (4) Radnjama iz stavka 2. ovoga članka skrbnik u pravilu ne može opteretiti ili otuđiti više od dvije trećine ukupne vrijednosti štíćenikove imovine.
- (5) Radnik centra za socijalnu skrb i njegov bračni drug ne mogu sa štíćenikom sklopiti ugovor o otuđenju ili opterećenju štíćenikove imovine.
- (6) Skrbnik može u ime i za račun štíćenika sklopiti ugovor o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju, uz prethodno odobrenje centra za socijalnu skrb.

Izvešće o radu skrbnika

Članak 262.

- (1) Skrbnik je dužan svakih šest mjeseci i kada to zatraži centar za socijalnu skrb, podnijeti izvješće o svojem radu i o stanju štíćenikove imovine. Primjerak izvješća o radu i stanju štíćenikove imovine skrbnik je dužan dostaviti štíćeniku koji je navršio četrnaest godina.
- (2) Skrbnik koji je po ovom Zakonu dužan uzdržavati štíćenika dužan je svake godine i kad to zatraži centar za socijalnu skrb podnijeti izvješće o svojem radu i stanju štíćenikove imovine.
- (3) Izvješće iz stavaka 1. i 2. ovoga članka podnosi se u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik.
- (4) U izvješću skrbnik mora navesti kako se brinuo o osobi štíćenika, njegovu zdravlju, zaštititi njegovih prava i dobrobiti, podatke o mjerama za samostalno osposobljavanje za život, podatke o upravljanju i raspolaganju štíćenikovom imovinom, o prihodima i rashodima štíćenika i druge podatke značajne za osobu štíćenika u proteklom razdoblju.
- (5) U slučaju da je skrbnikom imenovan stručni radnik centra za socijalnu skrb izvješće podnosi osoba iz članka 247. stavka 6. ovoga Zakona stručnom vijeću centra za socijalnu skrb.
- (6) Centar za socijalnu skrb dužan je razmotriti izvješće skrbnika, o tome sastaviti zapisnik i u slučaju potrebe poduzeti odgovarajuće mjere radi zaštite dobrobiti štíćenika.

Prava skrbnika

Članak 263.

- (1) Skrbnik ima pravo na mjesečnu naknadu ovisno o njegovu radu i zalaganju u zaštiti štíćenikovih prava i dobrobiti, o čemu ga je centar za socijalnu skrb dužan obavijestiti.
- (2) Pravo na naknadu iz stavka 1. ovoga članka nema skrbnik koji je dužan uzdržavati štíćenika.
- (3) Naknada iz stavka 1. ovoga članka isplaćuje se iz sredstava navedenih u odredbi članka 256. stavka 1. točkama 1., 2., 4. i 5. ovoga Zakona, ako se time ne ugrožava namirenje osnovnih životnih potreba štíćenika.
- (4) Skrbnik ima pravo na naknadu opravdanih troškova koju mu odobri centar za socijalnu skrb iz sredstava navedenih u članku 256. stavku 1. točkama 1., 2., 4. i 5. ovoga Zakona, ako se time ne ugrožava namirenje osnovnih životnih potreba štíćenika.
- (5) Skrbnik zaposlen u centru za socijalnu skrb ima pravo na mjesečnu naknadu za poslove skrbništva koje uz posebno odobrenje ravnatelja obavlja izvan uredovnog vremena.

Naknada iz sredstava socijalne skrbi

Članak 264.

- (1) Ako se sredstva za naknade iz članka 263. ovoga Zakona ne mogu namiriti iz sredstava predviđenih u članku 256. stavku 1. točkama 1., 2., 4. i 5. ovoga Zakona, namirit će se na teret sredstava socijalne skrbi.

(2) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi propisat će pravilnikom visinu iznosa i način isplate naknade i troškova za skrbnika iz članka 263. ovoga Zakona i naknade iz stavka 1. ovoga članka.

Odgovornost skrbnika

Članak 265.

- (1) Skrbnik odgovara za štetu koju je skrivio u obavljanju svojih dužnosti ili zloupotrebom položaja i ovlasti.
- (2) Centar za socijalnu skrb procijenit će iznos štete i pozvati skrbnika da je u određenom roku naknadi te istodobno podnijeti zahtjev sudu da se štíćenikova tražbina osigura na imovini skrbnika.
- (3) Ako skrbnik u određenom roku ne naknadi štetu, centar za socijalnu skrb će izravno ili preko posebnog skrbnika podnijeti tužbu za naknadu štete.
- (4) Radi zaštite štíćenikovih prava koja su povrijeđena nepravilnim skrbnikovim radom ili zloupotrebom položaja i ovlasti centar za socijalnu skrb dužan je prema skrbniku poduzeti i druge mjere propisane zakonom.

Imenovanje novog skrbnika

Članak 266.

Ako skrbnik umre ili samovoljno prestane obavljati svoju dužnost ili ako nastanu okolnosti koje zaprječuju skrbnika da obavlja svoju dužnost, centar za socijalnu skrb će bez odgode štíćeniku imenovati novog skrbnika.

Razrješenje dužnosti skrbnika

Članak 267.

- (1) Centar za socijalnu skrb razriješit će skrbnika dužnosti ako utvrdi da je u obavljanju dužnosti nemaran, da ugrožava štíćenikove interese, da zloupotrebljava svoje ovlasti ili ako procijeni da bi za štíćenika bilo korisnije da mu se imenuje drugi skrbnik.
- (2) Centar za socijalnu skrb zatražit će izjavom na zapisnik štíćenikovo mišljenje o razrješenju njegova skrbnika.
- (3) Centar za socijalnu skrb razriješit će skrbnika dužnosti kad on to zatraži, a najkasnije u roku od dva mjeseca od dana podnošenja zahtjeva.
- (4) U slučaju iz stavaka 1. i 3. ovoga članka centar za socijalnu skrb će, bez odgode, štíćeniku imenovati novog skrbnika.

Promjena skrbnika i primopredaja skrbničke dužnosti

Članak 268.

- (1) U slučaju promjene skrbnika centar za socijalnu skrb će zatražiti izvješće dosadašnjeg skrbnika i odrediti rok u kojem ima obaviti primopredaju dužnosti.
- (2) O primopredaji se sastavlja zapisnik u nazočnosti službenika centra za socijalnu skrb, obaju skrbnika i štíćenika, osim ako se sa štíćenikom ne može komunicirati ni uz pomoć druge osobe.
- (3) Ako dosadašnji skrbnik nije podnio izvješće ili nije u mogućnosti biti nazočan na primopredaji dužnosti, centar za socijalnu skrb upoznat će novog skrbnika s osobnim i imovinskim stanjem štíćenika.

Dužnosti skrbnika za slučaj prestanka skrbništva

Članak 269.

U slučaju prestanka skrbništva centar za socijalnu skrb pozvat će skrbnika da u određenom roku podnese izvješće o svojem radu i stanju štíćenikove imovine te da preda imovinu na upravljanje štíćeniku ili njegovu roditelju ili posvojitelju. Predaja se obavlja u nazočnosti skrbnika, štíćenika, roditelja ili posvojitelja i službenika centra za socijalnu skrb, o čemu se sastavlja zapisnik.

VI. NADLEŽNOST I POSTUPAK U POSLOVIMA SKRBNIŠTVA

Mjesna nadležnost

Članak 270.

Mjesna nadležnost centra za socijalnu skrb u poslovima skrbnništva određuje se prema prebivalištu odnosno boravištu osobe koju treba staviti pod skrbnništvo ili kojoj treba imenovati posebnog skrbnika.

Mjesna nadležnost za dijete smješteno izvan obitelji

Članak 271.

Za stavljanje pod skrbnništvo djeteta smještenog u ustanovu socijalne skrbi, odgojno-obrazovnu, zdravstvenu ili drugu ustanovu, odnosno udomiteljsku obitelj, mjesno je nadležan centar za socijalnu skrb posljednjeg prebivališta, odnosno boravišta štíćenika.

Promjena mjesne nadležnosti

Članak 272.

Ako štíćenik promijeni prebivalište, odnosno boravište, mijenja se i mjesna nadležnost centra za socijalnu skrb.

Pokretanje postupka skrbnništva i imenovanje skrbnika

Članak 273.

(1) Postupak za stavljanje pod skrbnništvo i imenovanje skrbnika, kao i primjenu pojedinih oblika skrbníčke zaštite pokreće po službenoj dužnosti mjesno nadležan centar za socijalnu skrb.

(2) Postupak za stavljanje pod skrbnništvo, kao i za primjenu pojedinih oblika zaštite centar za socijalnu skrb pokreće na temelju neposrednog saznanja ili u povodu obavijesti koju su mu dužni dostaviti:

- matičar, pravosudna, druga državna tijela i tijela jedinica lokalne samouprave
- bračni drug, srodnici i drugi članovi kućanstva
- zdravstvene ustanove, izabrani doktor obiteljske medicine.

Mjere za zaštitu interesa osobe u postupku stavljanja pod skrbnništvo

Članak 274.

Kad centar za socijalnu skrb pokrene postupak za stavljanje osobe pod skrbnništvo, odmah poduzima potrebne mjere za zaštitu njezinih osobnih i imovinskih prava i interesa.

Mjesna nadležnost u vezi s nekretninama

Članak 275.

(1) Ako štíćenik ima nekretnine na području drugog centra za socijalnu skrb, nadležni centar za socijalnu skrb može imenovati posebnog skrbnika s područja na kojem se nekretnina nalazi.

(2) Odobrenje za otuđenje ili opterećenje nekretnina iz stavka 1. ovoga članka daje centar za socijalnu skrb nadležan za cjelokupnu brigu o štíćeniku.

Dužnost suradnje tijela i osoba u poslovima skrbnništva

Članak 276.

(1) Centar za socijalnu skrb surađuje s tijelima državne uprave, lokalne samouprave, pravnim i fizičkim osobama osobito kad je potrebno:

1. pribaviti podatke o osobama koje treba staviti pod skrbnništvo
2. pribaviti prijedloge o osobama pogodnim za skrbnika odnosno mišljenja o osobama predloženim za skrbnika
3. pribaviti podatke o nedostacima ili nepravilnostima u radu skrbnika.

(2) Ustanova socijalne skrbi, odgojno-obrazovna, zdravstvena i druga ustanova, drugi pružatelj socijalnih ili zdravstvenih usluga, odnosno obitelj u kojoj je štíćenik smješten, dužna je obavještavati skrbnika i centar za socijalnu skrb o svim važnijim okolnostima koje se odnose na osobu štíćenika.

(3) O zaprimljenoj obavijesti iz stavka 2. ovoga članka skrbnik je dužan obavijestiti centar za socijalnu skrb.

(4) O obavijesti iz stavka 3. ovoga članka, kao i o obavijesti koju centar za socijalnu skrb primi od osoba iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti bilješku.

Dužnost centra za socijalnu skrb na praćenje prilika u kojima štićenik živi

Članak 277.

- (1) Centar za socijalnu skrb prati prilike u kojima štićenik živi. Stručni radnik centra za socijalnu skrb dužan je najmanje dva puta godišnje obići štićenika, kao i kad to zatraže štićenik ili skrbnik.
- (2) Stručni radnik centra za socijalnu skrb dužan je u roku od osam dana od obilaska štićenika o tome sastaviti izvješće.
- (3) Centar za socijalnu skrb prati rad skrbnika i pruža mu potrebnu pomoć.
- (4) O zatraženoj pomoći iz stavka 3. ovoga članka te njezinu pružanju centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti bilješku.

Žalba protiv odluke o skrbništvu i imenovanju i razrješenju skrbnika

Članak 278.

- (1) Dijete koje je navršilo četrnaest godina života i štićenik lišen poslovne sposobnosti imaju pravo podnijeti žalbu protiv rješenja o imenovanju, odnosno razrješenju skrbnika, kao i protiv rješenja kojima se odlučuje o njihovim pravima i dobiti ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi.
- (2) Pravo na žalbu protiv rješenja o imenovanju skrbnika ima i osoba koja je anticipiranom naredbom imenovana skrbnikom.
- (3) Žalba iz stavka 1. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

Pritužba na rad skrbnika i centra za socijalnu skrb

Članak 279.

- (1) Štićenik, njegov bračni drug, srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi u drugom stupnju, pravosudna tijela, tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne samouprave, socijalne, zdravstvene i obrazovne ustanove, udruge koje se bave zaštitom i promicanjem prava osoba s invaliditetom, pružatelji usluga u sustavu socijalne skrbi i pravobranitelji mogu podnijeti pritužbu na rad skrbnika centru za socijalnu skrb.
- (2) Centar za socijalnu skrb dužan je odmah ispitati osnovanost pritužbe, u slučaju potrebe poduzeti zakonom određene mjere, a o poduzetim mjerama i osnovanosti pritužbe izvijestiti osobe iz stavka 1. ovoga članka te ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.
- (3) Osobe iz stavka 1. ovoga članka i skrbnik mogu podnijeti ministarstvu nadležnom za poslove socijalne skrbi pritužbu na rad centra za socijalnu skrb u vezi s obavljanjem pojedinih skrbničkih poslova.
- (4) Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi dužno je odmah ispitati navode i osnovanost pritužbe. Ako je pritužba osnovana, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi dati će upute centru za socijalnu skrb kako treba postupiti i odredit će rok u kojem je centar za socijalnu skrb dužan dostaviti obavijest o poduzetim radnjama.

Očevidnici i spisi predmeta osoba pod skrbništvom

Članak 280.

Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način vođenja očevidnika i spisa predmeta osoba pod skrbništvom, način popisa i opisa njihove imovine, podnošenja izvješća i polaganja računa skrbnika te sadržaj i oblik punomoći i anticipiranih naredbi iz članaka 236. i 241. ovoga Zakona.

Šesti dio UZDRŽAVANJE

I. OPĆE ODREDBE

Dužnost i pravo na uzdržavanje

Članak 281.

Uzdržavanje je dužnost i pravo roditelja i djece, bračnih i izvanbračnih drugova i srodnika u ravnoj lozi, kad je to predviđeno ovim Zakonom.

Načelo razmjernosti

Članak 282.

Osobe iz članka 281. ovoga Zakona međusobnom uzdržavanju pridonose prema svojim mogućnostima i potrebama uzdržavane osobe, uz uvjete i na način određen ovim Zakonom.

Redosljed osoba s pravom na uzdržavanje

Članak 283.

- (1) Uzdržavanje djece ima prednost pred uzdržavanjem bračnog ili izvanbračnog druga i roditelja.
- (2) Bračni i izvanbračni drugovi najprije ostvaruju uzdržavanje međusobno, a potom od srodnika.
- (3) Djeca ostvaruju pravo na uzdržavanje od bake i djeda prije uzdržavanja od maćehe ili očuha.
- (4) Ako maćeha ili očuh imaju djecu, dužnost uzdržavanja maćehe i očuha zajednička je djeci i pastorcima.
- (5) Baka odnosno djed ostvaruju pravo na uzdržavanje od punoljetne djece prije uzdržavanja od unučadi.

Uzdržavanje od strane više obveznika uzdržavanja

Članak 284.

- (1) Ako više osoba po odredbama ovoga Zakona ima istodobnu obvezu uzdržavanja, ta se obveza dijeli prema njihovim mogućnostima.
- (2) Ako osoba koja je na temelju ovoga Zakona dužna prije ostalih uzdržavati, nije u mogućnosti u potpunosti zadovoljiti potrebe za uzdržavanje, osoba koja traži uzdržavanje može razliku ostvariti od drugih obveznika uzdržavanja određenih ovim Zakonom.

Promijenjene okolnosti u vezi s obvezom uzdržavanja

Članak 285.

Osoba koja prima i osoba koja daje uzdržavanje može tražiti da sud povisi ili snizi iznos uzdržavanja, odluči o prestanku uzdržavanja ili promijeni način uzdržavanja određen prijašnjom ovršnom ispravom ako su se okolnosti promijenile.

Zabrana odricanja

Članak 286.

- (1) Odricanje od prava na uzdržavanje nema pravnog učinka.
- (2) Ovlaštenici prava na uzdržavanje mogu se odreći već stečenih prava po osnovi uzdržavanja, odnosno mogu s njima raspolagati na neki drugi način.
- (3) Odredba iz stavka 2. ovoga članka ne primjenjuje se na uzdržavanje maloljetne djece.

Pravo na naknadu za isplaćeno uzdržavanje

Članak 287.

- (1) Fizička ili pravna osoba koja nije bila dužna uzdržavati, a snosila je troškove uzdržavanja neke osobe, može tužbom tražiti naknadu tih troškova od onoga koji je po ovom Zakonu bio dužan davati uzdržavanje ako su učinjeni troškovi bili opravdani.
- (2) Osoba koja je podredno dužna davati uzdržavanje, a snosila je troškove uzdržavanja, ovlaštena je tražiti od osobe koja je prije nje bila dužna davati uzdržavanje naknadu onoga što je umjesto nje dala za uzdržavanje.
- (3) Pravo na naknadu za isplaćeno uzdržavanje iz stavka 1. ovoga članka odnosi se i na roditelje djeteta.

II. UZDRŽAVANJE DJECE, RODITELJA I DRUGIH SRODNIKA

Uzdržavanje maloljetnog djeteta

Članak 288.

- (1) Roditelji su prvi dužni uzdržavati svoje maloljetno dijete. Radno sposoban roditelj ne može se osloboditi dužnosti uzdržavanja maloljetnog djeteta.
- (2) Ako roditelj ne uzdržava maloljetno dijete, dužni su ga uzdržavati baka i djed po tom roditelju.
- (3) Maćeha ili očuh dužni su uzdržavati maloljetnoga pastorka, ako dijete ne može ostvariti uzdržavanje od drugog roditelja. Maćeha ili očuh dužni su nakon smrti djetetova roditelja uzdržavati maloljetnog pastorka, ako su u trenutku smrti roditelja živjeli s pastorkom.

Uskraćeno uzdržavanje maloljetnog djeteta

Članak 289.

- (1) Roditelj koji ne stanuje s maloljetnim djetetom i nije plaćao uzdržavanje za svoje maloljetno dijete dužan je isplatiti naknadu za uskraćeno uzdržavanje od nastanka tog prava pa do podnošenja tužbe.
- (2) Smatra se da je obveza uzdržavanja za pojedini mjesec nastala krajem mjeseca za koji je uzdržavanje trebalo dati, a u visini koja se može odrediti prema članku 314. ovoga Zakona.
- (3) Tražbina djeteta iz stavka 1. ovoga članka prema roditelju koji ga nije uzdržavao zastarijeva za vrijeme od pet godina od dana nastanka obveze.

Uzdržavanje punoljetnog djeteta

Članak 290.

- (1) Roditelji su dužni uzdržavati punoljetno dijete koje se školuje u srednjoj školi odnosno polazi sveučilišni ili stručni studij u skladu s posebnim propisima te redovito i uredno ispunjava svoje obveze, a najdulje do dvadeset šeste godine života djeteta.
- (2) Punoljetno dijete koje je završilo obrazovanje iz stavka 1. ovoga članka, a ne može se zaposliti, roditelji su dužni uzdržavati godinu dana nakon prestanka obrazovanja, a najdulje do dvadeset šeste godine života djeteta.
- (3) Punoljetno dijete koje zbog teške i trajne bolesti ili invaliditeta nije sposobno za rad roditelji su dužni uzdržavati dok ta nesposobnost traje.
- (4) Roditelj djeteta iz stavka 1. ovoga članka ima pravo od djeteta, nadležnih tijela i pravnih osoba tražiti i dobiti podatke o djetetovu obrazovanju, odnosno zaposlenju.
- (5) Smatra se da se da učenik odnosno student redovito i uredno ispunjava svoje obveze i kad zbog opravdanih razloga (trudnoće, bolesti i sličnih razloga) nije uspio ispuniti obveze tekuće školske, odnosno akademske godine.

Dužnosti djeteta u vezi s uzdržavanjem

Članak 291.

- (1) Dijete koje ima prihode dužno je pridonositi za svoje uzdržavanje.
- (2) Punoljetno dijete koje prima uzdržavanje radi školovanja dužno je obavijestiti roditelje o redovitom ispunjavanju obveza najkasnije do 1. studenoga za svaku akademsku godinu.

Uzdržavanje roditelja

Članak 292.

- (1) Punoljetno dijete je dužno uzdržavati roditelja koji nije sposoban za rad, a nema dovoljno sredstava za život niti ih može ostvariti iz svoje imovine.
- (2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka može se osloboditi dužnosti uzdržavanja roditelja koji ga iz neopravdanih razloga nije uzdržavao u vrijeme kad je to bila njegova zakonska obveza.

Uzdržavanje maćeha i očuha

Članak 293.

Punoljetni pastorka je dužan uzdržavati maćehu odnosno očuha ako maćeha ili očuh nisu sposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine i ako su oni pastorka uzdržavali ili se brinuli o njemu dulje vrijeme.

Uzdržavanje bake i djeda

Članak 294.

Punoljetno unuče je dužno uzdržavati baku odnosno djeda, ako baka odnosno djed nisu sposobni za rad, a nemaju dovoljno sredstava za život ili ih ne mogu ostvariti iz svoje imovine i ako su oni unuče uzdržavali ili su se brinuli o njemu dulje vrijeme.

III. UZDRŽAVANJE BRAČNOG DRUGA

Pretpostavke i određivanje uzdržavanja

Članak 295.

(1) Bračni drug koji nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, a nije sposoban za rad ili se ne može zaposliti, ima pravo na uzdržavanje od svojeg bračnog druga ako ovaj ima dovoljno sredstava i mogućnosti zadovoljiti njegove potrebe.

(2) Kad određuje uzdržavanje za bračnog druga, sud posebno treba uzeti u obzir sljedeće okolnosti:

1. ostvarivanje skrbi o djeci
2. podjelu obiteljskih obveza za trajanja braka i
3. životni standard za trajanja braka.

Modaliteti ispunjenja obveze uzdržavanja

Članak 296.

(1) Uzdržavanje za bračne drugove se određuje u redovitim mjesečnim obrocima i unaprijed.

(2) Sud može na zahtjev jednoga ili obaju bračnih drugova odrediti jednokratnu isplatu iznosa za uzdržavanje uzimajući u obzir okolnosti slučaja.

Podnošenje zahtjeva za uzdržavanje

Članak 297.

(1) Bračni drug ima pravo podnijeti zahtjev za uzdržavanje do zaključenja glavne rasprave u parnici za razvod ili poništaj braka, na što ga je sud dužan upozoriti.

(2) Iznimno, ako u parnici za razvod ili poništaj braka nije postavljen zahtjev za uzdržavanje, bivši bračni drug može tužbom tražiti uzdržavanje u roku od šest mjeseci od prestanka braka ako su pretpostavke za uzdržavanje iz članka 295. stavka 1. ovoga Zakona, postojale u trenutku zaključenja glavne rasprave u parnici za razvod ili poništaj braka i trajale bez prestanka do zaključenja glavne rasprave u parnici za uzdržavanje.

Trajanje uzdržavanja

Članak 298.

(1) Sud će odlučiti da obveza uzdržavanja bračnog druga traje do godine dana, osobito kad je brak trajao kratko ili kad je tužitelj u mogućnosti u doledno vrijeme na drugi način osigurati sredstva za život.

(2) U opravdanim slučajevima sud može produljiti obvezu uzdržavanja. Tužba za produljenje uzdržavanja može se podnijeti samo do isteka vremena za koje je uzdržavanje određeno.

(3) Iznimno će sud odrediti obvezu uzdržavanja bračnog druga na neodređeno vrijeme, ako za to postoje opravdane okolnosti.

Odredba o očitij nepravdi

Članak 299.

Sud može odbiti zahtjev za uzdržavanje ili donijeti odluku o prestanku obveze uzdržavanja bračnog druga ako bi njegovo ponašanje predstavljalo očitu nepravdu za drugog bračnog druga koji plaća uzdržavanje.

Prestanak uzdržavanja

Članak 300.

(1) Pravo na uzdržavanje prestaje na dan kad bivši bračni drug koji to pravo koristi sklopi novi brak.

(2) Pravo na uzdržavanje bivšeg bračnog druga prestaje kad taj bračni drug zasnuje izvanbračnu ili istospolnu zajednicu, odnosno kad postane nedostojan toga prava ili kad prestanu postojati pretpostavke na temelju kojih je uzdržavanje određeno.

(3) Pravo na uzdržavanje prestaje smrću bivšeg bračnog druga koji daje ili onoga koji prima uzdržavanje.

Pravo na povrat isplaćenog uzdržavanja

Članak 301.

Bračni drug koji je snosio troškove uzdržavanja bivšeg bračnog druga i nakon prestanka obveze za uzdržavanje na temelju članka 300. stavka 2. ovoga Zakona, odnosno nakon njezina smanjenja, ima pravo na povrat vrijednosti danoga uzdržavanja i za vrijeme prije podnošenja tužbe kojom je tražio da se utvrdi prestanak obveze uzdržavanja ili da se ta obveza smanji.

Sporazum o uzdržavanju

Članak 302.

- (1) Bračni drugovi mogu sklopiti sporazum o uzdržavanju u slučaju razvoda braka.
- (2) Sporazumom iz stavka 1. ovoga članka bračni drugovi se mogu sporazumjeti o visini uzdržavanja, načinu ispunjavanja obveze te trajanju i prestanku obveze plaćanja uzdržavanja.
- (3) Sporazum o uzdržavanju mora biti u pisanom obliku i mora biti odobren u izvanparničnom postupku.

IV. UZDRŽAVANJE IZVANBRAČNOG DRUGA I RODITELJA IZVANBRAČNOG DJETETA

Podnošenje zahtjeva za uzdržavanje

Članak 303.

- (1) Ako je prestala izvanbračna zajednica žene i muškarca koja je ispunjavala pretpostavke iz članka 11. stavka 1. ovoga Zakona, izvanbračni drug koji ispunjava pretpostavke za uzdržavanje bračnog druga iz članka 295. ovoga Zakona ima pravo na uzdržavanje od drugog izvanbračnog druga.
- (2) Tužba za uzdržavanje može se podnijeti u roku od šest mjeseci od prestanka izvanbračne zajednice.

Način, trajanje, prestanak i odbijanje zahtjeva za uzdržavanje

Članak 304.

Određbe o načinu, trajanju i prestanku uzdržavanja bračnih drugova, kao i odbijanju zahtjeva za uzdržavanje bračnog druga zbog očite nepravde na odgovarajući način se primjenjuju i na uzdržavanje izvanbračnih drugova.

Uzdržavanje roditelja izvanbračnog djeteta

Članak 305.

- (1) Roditelj izvanbračnog djeteta dužan je uzdržavati drugog roditelja godinu dana od rođenja zajedničkog djeteta ako se taj roditelj skrbi o djetetu, a nema dovoljno sredstava za život.
- (2) Roditelj izvanbračnog djeteta dužan je isplatiti naknadu za uskraćeno uzdržavanje iz stavka 1. ovoga članka i za vrijeme do podnošenja tužbe.
- (3) Tražbina roditelja izvanbračnog djeteta iz stavka 2. ovoga članka prema roditelju djeteta koji je dužan snositi uzdržavanje zastarijeva za vrijeme od jedne godine od dana nastanka obveze.
- (4) Otac izvanbračnog djeteta dužan je uzdržavati djetetovu majku za vrijeme trajanja trudnoće, ako ona nema dovoljno sredstava za život. Na tražbinu iz ovoga stavka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe iz stavka 2. i 3. ovoga članka.

V. ODREĐIVANJE UZDRŽAVANJA

1. Opće odredbe

Određivanje uzdržavanja za buduće vrijeme

Članak 306.

Uzdržavanje se može odrediti samo za vrijeme nakon podnošenja zahtjeva za uzdržavanje, osim kad uzdržavanje traži maloljetno dijete za prošlo vrijeme.

Opće pravilo utvrđivanja visine iznosa za uzdržavanje

Članak 307.

- (1) U parnici o uzdržavanju sud će utvrditi ukupan iznos sredstava potrebnih za uzdržavanje.
- (2) Pri procjenjivanju potreba uzdržavane osobe sud će uzeti u obzir njezine prihode, imovinsko stanje, sposobnost za rad, mogućnost zaposlenja, zdravstveno stanje te druge okolnosti o kojima ovisi odluka o uzdržavanju.
- (3) Pri procjenjivanju mogućnosti osobe koja je dužna uzdržavati uzet će se u obzir njezino imovinsko stanje, sva njezina primanja i stvarne mogućnosti stjecanja povećane zarade, njezine vlastite potrebe i druge zakonske obveze uzdržavanja.

2. Posebna pravila određivanja uzdržavanja za djecu

Vrste sudskih postupaka

Članak 308.

- (1) Dijete može tražiti uzdržavanje u izvanparničnom pojednostavnjenom postupku za određivanje uzdržavanja u skladu s odredbama članka 474. do 477. ovoga Zakona.
- (2) Ako postoji spor o potrebama djeteta ili mogućnostima obveznika uzdržavanja, uzdržavanje se određuje u parničnom postupku u skladu s odredbama članka 423. do 432. ovoga Zakona.

Uzdržavanje u novcu

Članak 309.

Uzdržavanje za dijete uvijek se određuje u novčanom iznosu.

Izjednačivanje svakodnevne skrbi o maloljetnom djetetu i novčanog uzdržavanja

Članak 310.

- (1) Roditelj s kojim dijete stanuje svoj udio u obvezi uzdržavanja djeteta ispunjava kroz svakodnevnu skrb o djetetu, a roditelj koji ne stanuje s djetetom obvezu uzdržavanja djeteta ispunjava zadovoljavanjem materijalnih potreba djeteta u obliku novčanog uzdržavanja.
- (2) Svakodnevna skrb o djetetu smatra se jednakovrijednim zadovoljavanju materijalnih potreba djeteta u obliku novčanog uzdržavanja.
- (3) Iznimno od stavaka 1. i 2. ovoga članka, ako roditelji na temelju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi provode podjednako vremena s djetetom i u vezi s tim se podjednako svakodnevno skrbe o djetetu, novčano uzdržavanje za dijete može se urediti sporazumno u skladu s obiteljskim okolnostima.

Ukupne materijalne potrebe djeteta

Članak 311.

- (1) Ukupne materijalne potrebe djeteta koje sud utvrđuje u parničnom postupku odnose se na: troškove stanovanja, prehrane, odijevanja, higijene, odgoja, obrazovanja i skrbi o djetetovu zdravlju.
- (2) Ukupne materijalne potrebe djeteta koje se utvrđuju u parničnom postupku određuju se prema životnom standardu roditelja koji ima obvezu plaćanja uzdržavanja.

Povećane materijalne potrebe djeteta

Članak 312.

Dijete može imati povećane materijalne potrebe ako mu je potrebna stalna pojačana skrb povezana sa zdravstvenim stanjem djeteta, što se mora uzeti u obzir prigodom određivanja uzdržavanja u parničnom postupku.

Ukupne mogućnosti roditelja obveznika uzdržavanja

Članak 313.

- (1) Ukupne mogućnosti roditelja obveznika uzdržavanja utvrđuju se prema prihodima i imovinskom stanju roditelja koji ima obvezu plaćati uzdržavanje u vrijeme kad se uzdržavanje traži.
- (2) Roditelj koji ima obvezu plaćati uzdržavanje za dijete dužan je prikazati ukupne neto prihode u koje ulaze sva stalna i privremena novčana primanja, a ako to sud, s obzirom na okolnosti slučaja zahtijeva, dužan je dati prokazni popis imovine uz odgovarajuću primjenu odredbi Ovršnog zakona.
- (3) Ako procijeni da je to potrebno, sud može od Ministarstva financija – Porezne uprave, Ministarstva unutarnjih poslova, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Financijske agencije i drugih fizičkih i pravnih osoba zatražiti podatke kojima raspolažu uz odgovarajuću primjenu odredbi Ovršnog zakona.
- (4) Kad sud utvrđuje mogućnosti roditelja koji ima obvezu plaćati uzdržavanje, dužan je osim prihoda i imovinskih prilika iz stavka 2. ovoga članka uzeti u obzir i sve druge mogućnosti stjecanja zarade u skladu s dobi, obrazovanjem i radnom sposobnosti roditelja.
- (5) Novčane obveze roditelja obveznika uzdržavanja uzimaju se u obzir samo u iznimnim slučajevima ako traju dulje vrijeme i ako su nužne za zadovoljenje osnovnih životnih potreba.

Minimalni novčani iznosi za uzdržavanje djeteta

Članak 314.

- (1) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi odlukom će jednom godišnje, a najkasnije do 1. travnja tekuće godine odrediti minimalne novčane iznose koji predstavljaju minimum ukupnih materijalnih potreba za mjesečno uzdržavanje maloljetnog djeteta u Republici Hrvatskoj, koje je dužan platiti roditelj koji ne stanuje s djetetom.
- (2) Minimalni iznos određuje se u postotku od prosječne mjesečne isplaćene neto plaće po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za proteklu godinu, i to:
  1. za dijete do 6 godina, 17 % prosječne plaće
  2. za dijete od 7 do 12 godina, 20 % prosječne plaće
  3. za dijete od 13 do 18 godina, 22 % prosječne plaće.
- (3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, potrebe maloljetnog djeteta za uzdržavanje mogu se utvrditi u iznosu nižem od zakonskog minimuma, ali ne manje od jedne polovice zakonskog minimuma:
  1. ako je obveznik uzdržavanja dužan uzdržavati dvoje ili više djece ili
  2. ako dijete svojem uzdržavanju pridonosi vlastitim prihodima.
- (4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi odredit će odlukom jednom godišnje, a najkasnije do 1. travnja tekuće godine tablice o prosječnim potrebama maloljetnog djeteta u skladu s dobi djeteta, prihodima roditelja obveznika uzdržavanja prema platnim razredima i prosječnim troškovima života u Republici Hrvatskoj.

Određivanje uzdržavanja u posebnim okolnostima

Članak 315.

- (1) Ako roditelj koji ne stanuje s djetetom ima prihode veće od prihoda iz najvišega platnog razreda prema tablicama za uzdržavanje, sud može zbog posebno opravdanih okolnosti odrediti iznos za uzdržavanje viši od najvišeg iznosa predviđenog tablicama, vodeći računa da uzdržavanje djeteta ne smije povećati životni standard drugog roditelja.
- (2) Ako su roditelji razvedeni i dalje žive zajedno s djetetom, sud može, s obzirom na okolnosti slučaja, donijeti odluku prema kojoj se roditelji zajednički svakodnevno skrbe o djetetu, a materijalne potrebe djeteta zadovoljavaju u skladu s prihodima svakoga od njih.

Obveza plaćanja uzdržavanja roditelja

Članak 316.

- (1) Oba su roditelja, svaki prema svojim mogućnostima, dužna plaćati uzdržavanje za dijete ako dijete ne stanuje s njima i ako se niti jedno od njih svakodnevno ne skrbi o djetetu.
- (2) Oba su roditelja, svaki prema svojim mogućnostima, dužni plaćati uzdržavanje za punoljetno dijete iz članka 290. ovoga Zakona, s tim što se roditelju s kojim dijete stanuje u iznos uzdržavanja uračunavaju troškovi stanovanja.

Odluka o uzdržavanju

Članak 317.

- (1) Odluku o uzdržavanju u parničnom postupku sud donosi nakon što je utvrdio ukupne materijalne potrebe djeteta i ukupne imovinske mogućnosti roditelja.

(2) Sud će pravomoćnu odluku o uzdržavanju djeteta dostaviti centru za socijalnu skrb prebivališta djeteta.

3. Ovlasti i dužnosti Centra za socijalnu skrb

Očevidnik obveznika uzdržavanja maloljetne djece

Članak 318.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je voditi očevidnik svih odluka i sudskih nagodbi o uzdržavanju maloljetnog djeteta.

(2) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način vođenja očevidnika sudskih odluka i sudskih nagodbi o uzdržavanju maloljetnog djeteta.

Obavijest i upozorenje centra za socijalnu skrb

Članak 319.

(1) Kad centar za socijalnu skrb primi pravomoćnu sudsku odluku i sudsku nagodbu o uzdržavanju djeteta, dužan je roditelja s kojim dijete stanuje te roditelja koji je dužan davati uzdržavanje obavijestiti u pisanom obliku o pravima i dužnostima iz uzdržavanja maloljetnog djeteta.

(2) U obavijesti iz stavka 1. ovoga članka centar za socijalnu skrb će roditelja s kojim dijete stanuje:

1. upozoriti da je dužan obavijestiti centar za socijalnu skrb ako obveznik plaćanja uzdržavanja ne ispunjava svoju obvezu redovito i u cijelosti te

2. informirati o uvjetima prema kojima dijete ima pravo na privremeno uzdržavanje sukladno posebnom propisu kojim se uređuje privremeno uzdržavanje.

(3) U obavijesti iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb će roditelja koji je dužan plaćati uzdržavanje upozoriti:

1. da će podnijeti kaznenu prijavu protiv roditelja koji ne ispunjava svoju obvezu uzdržavanja u roku od petnaest dana od dana saznanja da se obveza uzdržavanja ne ispunjava redovito i u cijelosti

2. na pravo Republike Hrvatske da traži povrat iznosa privremenog uzdržavanja koji su isplaćeni sukladno posebnom propisu kojim se uređuje privremeno uzdržavanje.

Sedmi dio OBVEZNO SAVJETOVANJE I OBITELJSKA MEDIJACIJA

Opća odredba

Članak 320.

(1) Obvezno savjetovanje je postupak koji se provodi u slučajevima propisanim ovim Zakonom.

(2) Obiteljska medijacija je postupak u kojemu članovi obitelji sudjeluju dobrovoljno.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, obavezan je prvi sastanak obiteljske medijacije prije pokretanja postupka radi razvoda braka.

I. OBVEZNO SAVJETOVANJE

1. Opće odredbe

Svrha i provedba obveznog savjetovanja

Članak 321.

(1) Obvezno savjetovanje je oblik pomoći članovima obitelji da donesu sporazumne odluke o obiteljskim odnosima vodeći posebnu brigu o zaštiti obiteljskih odnosa u kojima sudjeluje dijete te o pravnim posljedicama nepostizanja sporazuma i pokretanju sudskih postupaka u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta.

(2) Obvezno savjetovanje provodi stručni tim centra za socijalnu skrb nadležnog prema mjestu djetetova prebivališta, odnosno boravišta, ili prema mjestu zadnjeg zajedničkog prebivališta, odnosno boravišta bračnih ili izvanbračnih drugova.

(3) Obvezno savjetovanje se ne provodi prije pokretanja postupka ovrhe i postupka za izricanje privremenih mjera u vezi s djetetom.

(4) U obveznom savjetovanju sudjeluju članovi obitelji osobno i bez punomoćnika.

Vrste obveznog savjetovanja

Članak 322.

Obvezno savjetovanje prema odredbama ovoga Zakona provodi se:

1. prije razvoda braka u kojem postoje zajednička maloljetna djeca
2. prije pokretanja ostalih obiteljskih sudskih postupaka u vezi s ostvarivanjem roditeljske skrbi i osobnih odnosa u vezi s djetetom.

Pokretanje i provedba obveznog savjetovanja

Članak 323.

- (1) Obvezno savjetovanje pokreće se na zahtjev stranke koji se podnosi u pisanom obliku ili usmeno na zapisnik.
- (2) Centar za socijalnu skrb je dužan u roku od četrnaest dana od dana primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja zakazati sastanak i pozvati stranke.
- (3) Iznimno, ako centar za socijalnu skrb procijeni da u okolnostima konkretnoga slučaja zajednički sastanak ne bi bio svrhovit ili ako to stranke iz opravdanih razloga zahtijevaju, mogu se zakazati i provesti odvojeni razgovori sa strankama.

Izvešće centra za socijalnu skrb

Članak 324.

(1) Po okončanju obveznog savjetovanja centar za socijalnu skrb dužan je sastaviti izvješće u kojem se navodi:

1. tko je sudjelovao u postupku
2. spremnost svake stranke na sporazumno rješavanje spora
3. spremnost svake stranke na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji
4. tko namjerava pokrenuti sudski postupak
5. jesu li bračni drugovi upoznati s pravnim posljedicama nepostizanja sporazumnog plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi prema članku 327. ovoga Zakona i
6. tvrdnje o obiteljskom nasilju, ako se navode.

(2) Izvješće o obveznom savjetovanju dostavlja se strankama prema pravilima o osobnoj dostavi u roku od šezdeset dana od dana primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja prije razvoda braka, a trideset dana od dana primitka zahtjeva za provođenje obveznog savjetovanja radi rješavanja pitanja ostvarivanja roditeljske skrbi ili osobnih odnosa u vezi s djetetom.

(3) Izvješće o obveznom savjetovanju vrijedi šest mjeseci od dana kad je okončano obvezno savjetovanje.

(4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati obvezni sadržaj izvješća o obveznom savjetovanju, način provođenja obveznog savjetovanja, kao i dužnosti članova stručnog tima u provođenju obveznog savjetovanja.

2. Obvezno savjetovanje prije razvoda braka

Sadržaj obveznog savjetovanja prije razvoda braka

Članak 325.

(1) Sadržaj obveznog savjetovanja prije razvoda braka je:

1. upoznavanje bračnih drugova o mogućnosti bračnog savjetovanja
2. upoznavanje bračnih drugova o pravnim i psihosocijalnim posljedicama razvoda braka u odnosu na bračne drugove i djecu
3. upućivanje bračnih drugova da su dužni voditi računa o djetetovoj dobrobiti prigodom uređenja spornih obiteljskih odnosa
4. upoznavanje bračnih drugova sa sadržajem plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i pružanje pomoći ako to zahtijevaju
5. upoznavanje s prednostima obiteljske medijacije i informiranje bračnih drugova o dostupnim obiteljskim medijatorima
6. informiranje bračnih drugova o obvezi odaziva prvom sastanku obiteljske medijacije, ako nema sporazuma te

7. upoznavanje bračnih drugova sa sudskim postupkom razvoda braka bez plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi prema članku 327. ovoga Zakona.

(2) U slučajevima iz članaka 326. i 328. ovoga Zakona, uzimajući u obzir okolnosti slučaja, na obvezni sadržaj savjetovanja ne primjenjuju se odredbe stavka 1. točaka 1., 4. i 5. ovoga članka.

Neprovođenje obveznog savjetovanja prije razvoda braka

Članak 326.

Obvezno savjetovanje prije razvoda braka ne provodi se u odnosu na bračnog druga ili oba bračna druga:

1. lišena poslovne sposobnosti, a koji nisu u stanju shvatiti značenje i posljedice postupka niti uz stručnu pomoć
2. nesposobna za rasuđivanje ili
3. koji nemaju prijavljeno prebivalište, boravište ili adresu stanovanja.

Posljedice nepostizanja sporazuma o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi

Članak 327.

(1) Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, centar za socijalnu skrb će ih savjetovati da pokušaju postići sporazum u postupku obiteljske medijacije, osim u slučajevima iz članka 332. ovoga Zakona.

(2) Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, centar za socijalnu skrb će ih upozoriti da će sud u postupku razvoda braka po službenoj dužnosti:

1. donijeti odluku s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi, o ostvarivanju osobnih odnosa s drugim roditeljem i o uzdržavanju djeteta
2. utvrditi mišljenje djeteta sukladno članku 360. ovoga Zakona
3. djetetu imenovati posebnog skrbnika sukladno članku 240. stavku 1. točki 2. ovoga Zakona.

(3) Roditelje iz stavka 2. ovoga članka centar za socijalnu skrb će upozoriti da sud u postupku razvoda braka može odrediti da troškove posebnoga djetetova skrbnika iz stavka 2. točke 3. ovoga članka plaćaju roditelji.

Posebna odredba o zaštiti djeteta i obiteljskom nasilju

Članak 328.

Ako stručni radnici koji provode obvezno savjetovanje posumnjaju da su u obitelji ugrožena prava i dobrobit djeteta ili posumnjaju na obiteljsko nasilje, centar za socijalnu skrb nakon provedena obveznog savjetovanja provodi i druge postupke procjene te po službenoj dužnosti:

1. izriče odgovarajuću mjeru za zaštitu djeteta iz nadležnosti centra za socijalnu skrb ili predlaže sudu donošenje druge mjere za zaštitu djeteta iz nadležnosti suda
2. žurno pokreće odgovarajući postupak sukladno posebnom propisu kojim se uređuje zaštita od obiteljskog nasilja.
3. Obvezno savjetovanje prije pokretanja sudskih postupaka u vezi s djetetom

Pokretanje postupka obveznog savjetovanja

Članak 329.

(1) Roditelji i drugi članovi obitelji odnosno dijete koje je navršilo četrnaest godina dužni su prije pokretanja sudskih postupaka u vezi s ostvarivanjem roditeljske skrbi i osobnih odnosa u vezi s djetetom pokrenuti i sudjelovati u obveznom savjetovanju.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka moraju pokrenuti i sudjelovati u postupku obveznog savjetovanja prije pokretanja sudskog postupka radi izmjene sudske odluke ili sporazuma samo ako nisu postigle sporazum o pitanju u vezi s kojim pokreću sudski postupak.

(3) Obvezno savjetovanje ne provodi se u odnosu na osobe iz stavka 1. ovoga članka:

1. koje su lišene poslovne sposobnosti, a nisu u stanju shvatiti značenje i posljedice postupka niti uz stručnu pomoć
2. koje su nesposobne za rasuđivanje ili
3. koje nemaju prijavljeno prebivalište, boravište ili adresu stanovanja.

Posebni ciljevi obveznog savjetovanja prije sudskog postupka u vezi s djetetom

Članak 330.

(1) Posebni ciljevi obveznog savjetovanja prije pokretanja sudskih postupaka u vezi s ostvarivanjem roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom su:

1. upoznati sudionike savjetovanja na to da su dužni voditi računa o djetetovoj dobrobiti prigodom uređenja spornih obiteljskih odnosa

2. upoznati sudionike o negativnim učincima sukoba u obitelji u odnosu na dijete i prednostima sporazumnog uređenja obiteljskih odnosa te dužnosti članova obitelji da razgovaraju s djetetom i uzmu u obzir njegovu mišljenje
  3. upoznati sudionike o mogućnosti rješavanja spora u obiteljskoj medijaciji.
- (2) Ako se obvezno savjetovanje provodi u vezi s prestankom izvanbračne zajednice djetetovih roditelja, na odgovarajući način se primjenjuje odredba iz članka 325. ovoga Zakona.

II. OBITELJSKA MEDIJACIJA

Temeljni pojmovi

Članak 331.

- (1) Obiteljska medijacija je postupak u kojem stranke nastoje sporazumno riješiti spor iz obiteljskih odnosa uz pomoć jednog ili više obiteljskih medijatora.
- (2) Obiteljski medijator je nepristrana, neutralna i posebno educirana osoba koja je uvrštena u registar obiteljskih medijatora.
- (3) Glavna svrha postupka obiteljske medijacije je postizanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i drugih sporazuma u vezi s djetetom. Uz ostvarenje te svrhe, u postupku obiteljske medijacije stranke se mogu sporazumjeti i o svim drugim spornim pitanjima imovinske i neimovinske naravi.

Neprovođenje obiteljske medijacije

Članak 332.

Obiteljska medijacija se ne provodi:

1. u slučajevima tvrdnje o postojanju obiteljskog nasilja
2. ako su jedan ili oba bračna druga ili drugi članovi obitelji lišeni poslovne sposobnosti, a nisu u stanju shvatiti značenje i posljedice postupka ni uz stručnu pomoć
3. ako su jedan ili oba bračna druga ili drugi članovi obitelji nesposobni za rasuđivanje i
4. ako bračni drug ili drugi član obitelji nemaju prijavljeno prebivalište, boravište ili adresu stanovanja.

Primjena drugog propisa

Članak 333.

U postupcima obiteljske medijacije primjenjuju se na odgovarajući način odredbe zakona kojim se uređuje mirenje ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Provedba obiteljske medijacije

Članak 334.

- (1) Obiteljska medijacija se može provoditi neovisno o sudskom postupku prije pokretanja sudskog postupka, za vrijeme njegova trajanja ili nakon dovršetka sudskog postupka.
- (2) Kad se provodi za vrijeme trajanja sudskog postupka, obiteljska medijacija se provodi po uputi suda sukladno članku 338. ovoga Zakona ili na zahtjev stranaka.

Načelo povjerljivosti u obiteljskoj medijaciji

Članak 335.

- (1) Obiteljski medijator i druge osobe uključene u postupak obiteljske medijacije dužne su čuvati povjerljive informacije i podatke za koje su saznale tijekom postupka obiteljske medijacije u odnosu na treće osobe, osim:
  1. ako je priopćenje informacija nužno za provedbu ili ovrhu sporazuma te
  2. ako je priopćenje informacija nužno radi zaštite djeteta čija je dobrobit ugrožena ili radi uklanjanja opasnosti od teške psihičke ili fizičke povrede integriteta osobe.
- (2) Obiteljski medijator je dužan stranke uputiti u opseg načela povjerljivosti.

Sporazum postignut u obiteljskoj medijaciji

Članak 336.

- (1) Obiteljski medijator je dužan voditi računa da stranke prigodom postizanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili drugoga sporazuma razumiju činjenično stanje i sadržaj sporazuma te ih uputiti na mogućnost provjere sporazuma od strane drugog stručnjaka.

(2) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili drugi sporazumi postignuti u postupku obiteljske medijacije moraju biti u pisanom obliku i potpisani od svih sudionika postupka.

(3) Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili drugi sporazum postignut u postupku obiteljske medijacije stječe svojstvo ovršne isprave ako ga sud u izvanparničnom postupku odobri po zahtjevu stranaka.

Okončanje postupka u slučaju nepostizanja sporazuma

Članak 337.

(1) Ako se stranke ne sporazume o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi odnosno o drugom spornom obiteljskom odnosu, obiteljski medijator će u izvješću o obustavljanju postupka obiteljske medijacije navesti jesu li obje stranke aktivno sudjelovale.

(2) Izvješće o obustavi obiteljske medijacije uručuje se sudionicima.

(3) Obiteljski medijator će sudu koji je zastao s postupkom radi provođenja obiteljske medijacije dostaviti izvješće o obustavi obiteljske medijacije.

Obiteljska medijacija za vrijeme trajanja sudskog postupka

Članak 338.

(1) U slučaju da stranke tijekom sudskog postupka sporazumno predlože rješavanje spora u postupku obiteljske medijacije, sud će zastati s postupkom i odrediti im rok od tri mjeseca u kojem stranke mogu pokušati riješiti spor u postupku obiteljske medijacije.

(2) U slučaju da tijekom sudskog postupka sud procijeni da ima izgleda za sporazumno rješavanje spornih obiteljskih odnosa, on može predložiti strankama postupak obiteljske medijacije. Ako stranke pristanu na postupak obiteljske medijacije, sud će zastati s postupkom te odrediti rok od tri mjeseca u kojem stranke mogu pokušati spor riješiti u postupku obiteljske medijacije.

(3) Ako stranke u roku od tri mjeseca koji je sud odredio za provođenje obiteljske medijacije nisu uspjele spor riješiti u postupku obiteljske medijacije ili ako to stranke predlože nastavak sudskog postupka prije isteka toga roka, sud će nastaviti s postupkom.

(4) Prije odlučivanja o zastoju postupka sud je dužan procijeniti je li zastoj prikladan s obzirom na potrebu žurnog postupanja u predmetima u kojima se odlučuje o pravima i interesima djeteta.

Sudjelovanje i zaštita djeteta u obiteljskoj medijaciji

Članak 339.

(1) Obiteljski medijator u postupku obiteljske medijacije dužan je informirati sudionike da vode računa o dobrobiti djeteta.

(2) Obiteljski medijator može u postupku obiteljske medijacije omogućiti djetetu izražavanje mišljenja uz pristanak obaju roditelja.

Izuzeće obiteljskog medijatora iz sudskih postupaka

Članak 340.

Obiteljski medijator koji je provodio postupak obiteljske medijacije ne smije sudjelovati u pisanju stručnog mišljenja, obiteljske procjene niti smije sudjelovati na drugi način u sudskom postupku u kojemu se odlučuje o sporu među strankama, osim u slučajevima iz članka 335. stavka 1. ovoga Zakona.

Registar obiteljskih medijatora

Članak 341.

(1) Registar obiteljskih medijatora vodi, u skladu s pravilnikom iz članka 344. ovoga Zakona, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

(2) Registar iz stavka 1. ovoga članka je javan.

(3) Upis u registar iz stavka 1. ovoga članka provodi se na temelju rješenja ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi o ispunjavanju uvjeta propisanih pravilnikom iz članka 344. ovoga Zakona.

(4) Protiv rješenja iz stavka 3. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Edukacija i kontinuirano usavršavanje obiteljskih medijatora

Članak 342.

(1) Obiteljski medijator dužan se educirati o teorijskim i praktičnim aspektima obiteljske medijacije, što obuhvaća:

1. poznavanje načela medijacije i njezina tijeka

2. tehnike pregovaranja i komunikacije

3. poznavanje dinamike obiteljskih odnosa i faza razvoja djeteta
4. poznavanje ovoga Zakona, a posebice prava djeteta te
5. praktične vježbe, simulaciju i superviziju postupka.

(2) Obiteljski medijator dužan je kontinuirano se usavršavati u skladu s pravilnikom o obiteljskoj medijaciji iz članka 344. ovoga Zakona.

Troškovi obiteljske medijacije izvan sustava socijalne skrbi

Članak 343.

Kad se obiteljska medijacija provodi od strane obiteljskih medijatora zaposlenih u sustavu socijalne skrbi, stranke ne plaćaju naknade za rad obiteljskih medijatora. Ako obiteljsku medijaciju provode drugi obiteljski medijatori, troškove njihova sudjelovanja snose stranke.

Pravilnik o obiteljskoj medijaciji

Članak 344.

Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati sadržaj i način vođenja registra, uvjete stručne osposobljenosti obiteljskih medijatora te prostorne uvjete i način provođenja obiteljske medijacije u sustavu socijalne skrbi.

Osmi dio POSTUPAK PRED SUDOM

I. OPĆE ODREDBE

Područje primjene

Članak 345.

(1) Odredbama ovoga dijela Zakona određuju se pravila prema kojima sudovi postupaju kad u posebnim parničnim postupcima, izvanparničnim postupcima i posebnim postupcima ovrhe i osiguranja odlučuju o obiteljskim i statusnim stvarima koje se uređuju ovim Zakonom.

(2) Obiteljske stvari su bračne stvari, stvari u kojima se utvrđuje ili osporava majčinstvo ili očinstvo, stvari u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, uzdržavanje i druge obiteljske stvari.

(3) Statusne stvari su bračne stvari, stvari u kojima se utvrđuje ili osporava majčinstvo ili očinstvo te stvari lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti.

Supsidijarna primjena drugih propisa

Članak 346.

U postupcima iz ovoga dijela Zakona primjenjivat će se na odgovarajući način odredbe Zakona o parničnom postupku i Ovršnoga zakona, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

1. Načela postupka

Načelo žurnosti

Članak 347.

(1) Postupci u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta su žurni.

(2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka prvo ročište mora se održati u roku od petnaest dana od dana pokretanja postupka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(3) Ako se odluka u postupku iz stavka 1. ovoga članka donosi bez održavanja ročišta, mora se donijeti i otpremiti u roku od petnaest dana od dana pokretanja postupka, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(4) Odluka u postupcima o privremenim mjerama i ovrsi radi ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom, kao i radi predaje djeteta mora se donijeti i otpremiti u roku od trideset dana od dana pokretanja postupka.

(5) Prekoračenje roka u postupcima iz stavaka 2., 3. i 4. ovoga članka dopušteno je samo zbog bitnih razloga. O prekoračenju roka iz stavka 4. ovoga članka sudac je dužan izvijestiti predsjednika suda.

(6) U postupcima iz stavaka 2., 3. i 4. ovoga članka drugostupanjski sud mora donijeti i otpremiti odluku u roku od trideset dana od dana primitka žalbe, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Načelo socijalnosti

Članak 348.

(1) Sud je dužan tijekom postupka osobito paziti da se zaštite prava i interesi djece, osoba s invaliditetom odnosno osoba koje se iz drugih razloga nisu sposobne same brinuti o sebi i o svojim pravima i interesima.

(2) Ako sud tijekom postupka posumnja da stranka nije sposobna sama se brinuti o svojim pravima i interesima i da bi je zbog toga trebalo lišiti poslovne sposobnosti i imenovati joj skrbnika, izvijestit će o tome centar za socijalnu skrb radi pokretanja postupka.

(3) Sud će prekinuti postupak dok se ne provede postupak lišenja poslovne sposobnosti i imenuje skrbnik odnosno dok ga centar za socijalnu skrb ne obavijesti o obustavi postupka. Za vrijeme prekida postupka mogu se poduzimati samo radnje za koje postoji opasnost od odgode, osobito one radnje kojima treba zaštititi ili osigurati prava stranke koja nije sposobna sama se brinuti o svojim pravima i interesima.

(4) Sud može u slučaju iz stavka 1. ovoga članka na zahtjev protivne stranke ili po službenoj dužnosti imenovati posebnog skrbnika svakoj stranki u postupku.

(5) Ako sud stranki iz stavka 1. ovoga članka imenuje posebnog skrbnika, neće prekinuti postupak sukladno stavku 3. ovoga članka, a ako ga naknadno imenuje, nastaviti će postupak koji je bio prekinut sukladno stavku 3. ovoga članka.

Načelo dispozicije i oficijelnosti

Članak 349.

(1) U statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, stranke se u postupku pred sudom ne mogu odreći svojega zahtjeva, priznati zahtjev protivne stranke niti se nagoditi.

(2) U postupku iz stavka 1. ovoga članka sud ne može donijeti presudu na temelju priznanja, presudu na temelju odricanja, presudu zbog ogluhe niti presudu zbog izostanka.

(3) U stvarima uzdržavanja djeteta stranke se u postupku pred sudom mogu odreći svojeg zahtjeva te priznati zahtjev protivne stranke.

(4) U postupku iz stavka 3. ovoga članka sud može donijeti presudu na temelju priznanja te presudu na temelju odricanja.

(5) U stvarima uzdržavanja stranke mogu u postupku pred sudom sklopiti sudsku nagodbu.

Istražno načelo

Članak 350.

U postupcima iz članka 349. ovoga Zakona sud je ovlašten utvrđivati i činjenice koje stranke nisu iznijele, a može odlučiti da se dokazuju i činjenice koje su stranke priznale u postupku.

Načelo isključenja javnosti

Članak 351.

U postupku u kojem se odlučuje o statusnim stvarima, stvarima o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te uzdržavanju djeteta javnost je isključena.

2. Suci

Odlučivanje u prvom stupnju

Članak 352.

U postupcima iz članka 345. ovoga Zakona odlučuju suci prvostupanjskog suda koji su godišnjim rasporedom poslova određeni za odlučivanje u obiteljskim i drugim stvarima koje se uređuju ovim Zakonom.

3. Suradnja suda i centra za socijalnu skrb

Uloge centra za socijalnu skrb

Članak 353.

U postupcima koji se uređuju ovim dijelom Zakona centar za socijalnu skrb se može pojaviti kao:

1. stranka

2. zastupnik djeteta kad u ime i za račun djeteta pokreće postupak i
3. pomoćno tijelo suda.

Centar za socijalnu skrb kao stranka

Članak 354.

(1) Kad centar za socijalnu skrb pokrene postupak pred sudom i kad se na temelju ovoga Zakona treba uključiti u postupak pred sudom, on u postupku ima položaj stranke.

(2) Postupci iz stavka 1. ovoga članka jesu:

1. postupci radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka i radi poništaja braka
2. postupci radi utvrđivanja očinstva
3. posebni postupci radi ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom
4. postupci radi izricanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta
5. postupci radi donošenja odluke koja zamjenjuje pristanak roditelja na posvojenje
6. postupci radi lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti
7. postupci radi predaje djeteta.

(3) U postupku u kojem centar za socijalnu skrb ima položaj stranke ovlašten je iznositi činjenice koje druge stranke nisu navele, predlagati dokaze i podnositi pravne lijekove.

Centar za socijalnu skrb kao zastupnik djeteta

Članak 355.

Kad centar za socijalnu skrb u ime i za račun djeteta pokrene postupak radi utvrđivanja očinstva i radi uzdržavanja djeteta, ima položaj zakonskoga zastupnika djeteta u tom postupku.

Centar za socijalnu skrb kao pomoćno tijelo suda

Članak 356.

Centar za socijalnu skrb ima ulogu pomoćnoga tijela suda:

1. kad dostavlja nalaz i mišljenje po nalogu suda
2. kad utvrđuje i dostavlja podatke o obiteljskim, imovinskim i socijalnim prilikama stranaka po nalogu suda i
3. kad pomaže sudu u postupcima određivanja privremenih mjera i ovrhe radi predaje djeteta i ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom.

Nalaz i mišljenje centra za socijalnu skrb

Članak 357.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je dostaviti stručnu procjenu, odnosno nalaz i mišljenje zajedno s prijedlogom kojim pokreće postupak.

(2) U slučaju kad centar ne pokrene postupak, izrađuje stručnu procjenu i dužan je dostaviti nalaz i mišljenje u roku koji odredi sud.

4. Sudjelovanje djeteta, roditelja i drugih osoba u postupku

Položaj djeteta u postupku

Članak 358.

Dijete je stranka u svim postupcima pred sudom u kojima se odlučuje o njegovim pravima i interesima.

Postupovna sposobnost djeteta

Članak 359.

(1) U stvarima u kojima se odlučuje o osobnim pravima i interesima djeteta sud će na zahtjev djeteta rješenjem dopustiti djetetu koje je navršilo četrnaest godina da iznosi činjenice, predlaže dokaze, podnosi pravne lijekove i poduzima druge radnje u postupku ako je sposobno shvatiti značenje i pravne posljedice tih radnji.

(2) Prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud je dužan zatražiti mišljenje i prijedlog centra za socijalnu skrb.

(3) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka kojim se djetetu priznaje postupovna sposobnost poduzimanja pojedinih radnji u postupku nije dopuštena posebna žalba.

(4) Uz dijete iz stavka 1. ovoga članka, zakonski zastupnik djeteta ovlašten je i dalje poduzimati radnje u postupku.

(5) U slučaju suprotnosti radnje djeteta iz stavka 1. ovoga članka i zakonskog zastupnika djeteta sud će, uzimajući u obzir sve okolnosti, osobito dobrobit djeteta, procijeniti hoće li uzeti u obzir radnju djeteta ili zakonskoga zastupnika djeteta.

Izražavanje mišljenja djeteta

Članak 360.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o osobnim pravima i interesima djeteta u kojima postoji spor među strankama sud će omogućiti djetetu koje je navršilo četrnaest godina da izrazi svoje mišljenje, osim ako se dijete tome protivi. Mišljenje djeteta utvrđuje se i u postupcima u kojima se odlučuje o imovinskim interesima djeteta. Sud će omogućiti djetetu da izrazi mišljenje na prikladnom mjestu u nazočnosti stručne osobe, ako procijeni da je to s obzirom na okolnosti slučaja potrebno.

(2) Ako je dijete mlađe od četrnaest godina, sud će omogućiti djetetu da izrazi mišljenje ako su za donošenje odluke od osobite važnosti utvrđivanje privrženosti djeteta roditelju ili drugoj osobi, okolnosti u kojima dijete živi, ili zbog drugih osobito važnih razloga. Sud će omogućiti djetetu da izrazi mišljenje, uz pomoć posebnog skrbnika ili druge stručne osobe.

(3) Sud koji vodi postupak nije dužan utvrđivati mišljenje djeteta kad za to postoje posebno opravdani razlozi koji se u odluci moraju obrazložiti.

(4) Dijete iz stavaka 1. i 2. ovoga članka mora biti obaviješteno o predmetu, tijeku i mogućem ishodu postupka na način koji je prikladan njegovoj dobi i ako ne postoji opasnost za razvoj, odgoj i zdravlje djeteta.

(5) Obvezu obavještanja djeteta iz stavka 4. ovoga članka imaju posebni skrbnik djeteta, sud ili stručna osoba centra za socijalnu skrb, ovisno o okolnostima slučaja, o čemu je sud dužan voditi računa.

(6) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način utvrđivanja mišljenja djeteta.

Upoznavanje djeteta s odlukom suda

Članak 361.

(1) Odluka suda kojom se odlučuje o osobnim pravima i interesima djeteta dostavlja se posebnom skrbniku.

(2) Posebni skrbnik će upoznati dijete sa sadržajem odluke i pravom na izjavljivanje žalbe osobno ili uz pomoć stručne osobe.

(3) Dijete se neće upoznati s obrazloženjem odluke ako bi to imalo posljedice za njegovo zdravlje i razvoj.

Saslušanje roditelja

Članak 362.

(1) U svim postupcima u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta, kao i u postupcima u kojima se izriču mjere za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta sud će roditelje osobno saslušati.

(2) Sud neće osobno saslušati roditelja ako se odlučuje o stvarima za koje je roditelj ograničen u ostvarivanju roditeljske skrbi ili je lišen prava na roditeljsku skrb, osim ako se postupak vodi radi vraćanja ograničenog ili oduzetog prava ili radi nadomještanja pristanka roditelja na posvojenje rješenjem suda.

(3) Roditelj se neće saslušati ako to zahtijevaju posebne okolnosti slučaja.

Saslušanje i poziv za sudjelovanje drugih osoba

Članak 363.

U postupcima u kojima se odlučuje o osobnim pravima djeteta sud može pozvati udomitelja koji se dulje vrijeme skrbi o djetetu, kao i druge osobe koje dulje vrijeme žive s djetetom i skrbe se o njemu da sudjeluju u postupku te ih saslušati.

5. Sudjelovanje osoba lišenih poslovne sposobnosti u postupku

Postupovna sposobnost

Članak 364.

(1) U statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta sud će rješenjem dopustiti da radi ostvarenja svojih prava i interesa pojedine radnje u postupku poduzima i stranka koja je lišena poslovne sposobnosti u tom dijelu ako je u stanju shvatiti značenje i pravne posljedice tih radnji.

(2) Prije donošenja rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud je dužan zatražiti mišljenje i prijedlog centra za socijalnu skrb.

(3) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka kojim se priznaje sposobnost poduzimanja pojedinih radnji u postupku nije dopuštena posebna žalba.

6. Dostava

Članak 365.

(1) U postupcima u kojima se odlučuje o zaštiti osobnih prava i dobrobiti djeteta dostava među sudovima i drugim javnim tijelima obavlja se neposredno ili elektroničkim putem ili na drugi način koji omogućuje nesumnjiv dokaz o obavljenoj dostavi.

(2) Pravomoćnu odluku donesenu u statusnim stvarima i o lišenju roditeljske skrbi sud dostavlja matičaru radi upisa u državne matice.

7. Troškovi postupka

Članak 366.

(1) U statusnim stvarima, stvarima u kojima se odlučuje o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te u stvarima uzdržavanja djeteta sud će o troškovima postupka odlučiti slobodno, vodeći računa o okolnostima slučaja i o ishodu postupka.

(2) Sud može odrediti da troškove posebnog skrbnika djeteta snose roditelji, sukladno odredbi članka 327. ovoga Zakona.

(3) Troškove izvođenja dokaza koje predlaže dijete predujmljuju roditelji u dijelovima koje odredi sud po slobodnoj ocjeni.

8. Objava sudskih odluka

Članak 367.

U postupcima u kojima se odlučuje o statusnim stvarima, roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima, mjerama za zaštitu prava i dobrobiti djeteta te uzdržavanju djeteta na e-oglasnoj ploči suda objavljivat će se odluka s prikrivenim osobnim podacima.

II. POSEBNI PARNIČNI POSTUPCI

Posebni parnični postupci

Članak 368.

Ovim Zakonom propisani su posebni parnični postupci u:

1. bračnim sporovima
2. sporovima radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva
3. sporovima o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima s djetetom te
4. sporovima o uzdržavanju.

1. Opće odredbe u bračnim sporovima

Bračni sporovi

Članak 369.

(1) Parnični postupak radi utvrđivanja postoji li brak ili ne postoji, poništaja ili razvoda braka (bračni sporovi) pokreće se tužbom.

(2) Ako jedan bračni drug podnese tužbu radi razvoda braka, a drugi najkasnije do zaključenja glavne rasprave izričito izjavi da ne osporava osnovanost tužbenog zahtjeva, smatrat će se da su bračni drugovi podnijeli prijedlog za sporazumni razvod braka i postupak će se nastaviti prema odredbama članka 453. do 460. ovoga Zakona.

Punomoć

Članak 370.

(1) Ako tužbu u bračnom sporu podnosi punomoćnik stranke, u punomoći se mora izričito navesti koju tužbu punomoćnik može podnijeti.

(2) Ako se podnosi tužba radi poništaja braka, u punomoći se mora izričito navesti zbog kojeg se razloga tužba može podnijeti.

Protutužba

Članak 371.

(1) Bračni drug protiv kojeg je podnesena tužba u bračnom sporu može kod istog suda protiv drugog bračnog druga podnijeti protutužbu radi utvrđivanja da brak ne postoji ili radi poništaja braka.

(2) Odluka o tužbi i protutužbi iz stavka 1. ovoga članka donijet će se u pravilu u jednoj presudi.

(3) Protutužba se može podnijeti i zbog razloga zbog kojih se tužba ne bi mogla podnijeti zbog toga što je istekao rok za njezino podnošenje.

Odgovor na tužbu i pripremno ročište

Članak 372.

U postupcima u bračnim sporovima ne primjenjuju se odredbe Zakona o parničnom postupku koje se odnose na odgovor na tužbu i pripremno ročište.

Pravni lijekovi

Članak 373.

(1) Protiv drugostupajnske presude donesene u bračnom sporu revizija nije dopuštena.

(2) Protiv pravomoćne presude kojom se utvrđuje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi, nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi niti druga pravna sredstva.

a) Postupak radi poništaja braka

Tužba radi poništaja braka zbog maloljetnosti

Članak 374.

(1) Tužba radi poništaja braka ne može se podnijeti nakon što je maloljetnik koji je u braku navršio osamnaest godina života.

(2) Bračni drug koji je u vrijeme sklapanja braka bio maloljetan može podnijeti tužbu radi poništaja braka u roku od jedne godine od dana punoljetnosti.

(3) Sud može odbiti tužbeni zahtjev radi poništaja braka koji je sklopila osoba starija od šesnaest godina bez dopuštenja suda ako je to u skladu s dobrobiti te osobe.

Tužba radi poništaja braka zbog poslovne nesposobnosti

Članak 375.

(1) Sud može odbiti tužbeni zahtjev radi poništaja braka koji je sklopila osoba lišena poslovne sposobnosti bez dopuštenja suda ako je to u skladu s dobrobiti te osobe.

(2) Tužba radi poništaja braka ne može se podnijeti nakon pravomoćnosti odluke o vraćanju poslovne sposobnosti.

(3) Bračni drug koji je lišen poslovne sposobnosti može podnijeti tužbu radi poništaja braka i unutar roka od jedne godine od pravomoćnosti odluke o vraćanju poslovne sposobnosti.

Tužba radi poništaja braka zbog postojanja prijašnjeg braka

Članak 376.

Sud će odbiti tužbeni zahtjev radi poništaja braka ako je prijašnji brak prestao do zaključenja glavne rasprave.

Nastavak postupka radi poništaja braka

Članak 377.

Osobe koje ostvaruju pravo na nasljedstvo iza umrloga bračnog druga koji je podnio tužbu radi poništaja braka mogu nastaviti postupak radi utvrđivanja da je tužba bila osnovana ako od smrti ostavitelja nije proteklo više od šest mjeseci, a nakon isteka tog roka zahtjev se može istaknuti u posebnom parničnom postupku.

Dokazivanje postojanja braka

Članak 378.

(1) U postupku radi poništaja braka sklopljenog dok traje prijašnji brak jednoga od bračnih drugova, postojanje ili nepostojanje toga braka dokazuje se izvatkom iz matice vjenčanih ili drugom odgovarajućom javnom ispravom.

(2) Ako stranka postojanje ili nepostojanje prijašnjega braka ne može dokazati ispravama iz stavka 1. ovoga članka, sud će prekinuti postupak i uputiti ih da u određenom roku pokrenu parnični postupak radi utvrđivanja postoji li brak ili ne

postoji te da o pokretanju postupka obavijeste sud. Na parnicu će se uputiti tužitelj koji tvrdi da prijašnji brak postoji, a tuženik ako osporava postojanje prijašnjega braka iako je njegovo sklapanje upisano u maticu vjenčanih.

(3) Postupak prekinut prema odredbi stavka 2. ovoga članka nastaviti će se kad odluka u parničnom postupku radi utvrđivanja postoji li brak ili ne postoji postane pravomoćna.

(4) Ako parnični postupak radi utvrđivanja postoji li brak ili ne postoji ne bude pokrenut u roku koji je sud odredio, smatrat će se da je tužba radi poništaja braka povučena ako je tužitelj upućen na pokretanje parničnog postupka, a ako je na pokretanje postupka upućen tuženik, smatrat će se da je odustao od svoje tvrdnje da prijašnji brak ne postoji.

b) Postupak radi razvoda braka

Odbacivanje tužbe

Članak 379.

(1) Ako tužitelj koji je pokrenuo parnični postupak radi razvoda braka u kojem postoje zajednička maloljetna djeca ne dokaže da je pokrenuo postupak obveznog savjetovanja sukladno odredbama članka 54. i 57. ovoga Zakona, sud će tužbu radi razvoda braka odbaciti.

(2) Osim izvješća iz stavka 1. ovoga članka, tužitelj je dužan dokazati da se odazvao prvom sastanku obiteljske medijacije sukladno odredbama članka 54. i 57. ovoga Zakona.

(3) Odredba stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na slučajeve u kojima se ne provodi obvezno savjetovanje sukladno članku 326. ovoga Zakona.

(4) Odredba stavka 2. ovoga članka ne odnosi se na slučajeve u kojima se ne provodi obiteljska medijacija sukladno članku 332. ovoga Zakona.

Nastavak postupka radi razvoda braka

Članak 380.

Osobe koje ostvaruju pravo na nasljedstvo iza umrloga bračnog druga koji je podnio tužbu radi razvoda braka mogu nastaviti postupak radi utvrđivanja da je tužba bila osnovana ako od smrti ostavitelja nije proteklo više od šest mjeseci, a nakon isteka toga roka zahtjev se može istaknuti u posebnom parničnom postupku.

Povlačenje tužbe

Članak 381.

U parničnom postupku radi razvoda braka tužitelj može bez pristanka tuženika povući tužbu dok postupak nije pravomoćno okončan.

2. Postupak radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva

Odgovor na tužbu i pripremno ročište

Članak 382.

U postupcima radi utvrđivanja ili osporavanja majčinstva ili očinstva ne primjenjuju se odredbe Zakona o parničnom postupku koje se odnose na odgovor na tužbu i pripremno ročište.

a) Postupak radi utvrđivanja očinstva

Tužba djeteta

Članak 383.

(1) Tužbu radi utvrđivanja očinstva dijete može podnijeti do navršene dvadeset i pete godine života.

(2) Ako je dijete maloljetno, tužbu u njegovo ime može podnijeti njegov zakonski zastupnik.

(3) Ako je dijete punoljetno i lišeno poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja, tužbu u njegovo ime može podnijeti skrbnik.

(4) Ako je dijete maloljetno, tužbu u njegovo ime prema članku 68. stavku 2. ovoga Zakona može podnijeti i centar za socijalnu skrb.

(5) Uz centar za socijalnu skrb, majka djeteta ovlaštena je poduzimati radnje u postupku.

(6) U slučaju suprotnosti radnji centra za socijalnu skrb i majke djeteta sud će, uzimajući u obzir sve okolnosti, osobito dobrobit djeteta, procijeniti hoće li uzeti u obzir radnju centra za socijalnu skrb ili majke djeteta.

Tužba majke

Članak 384.

Tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti majka do navršene osamnaeste godine života djeteta.

Tužba muškarca koji sebe smatra ocem

Članak 385.

Tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti muškarac koji sebe smatra ocem djeteta u roku od godine dana od primitka obavijesti da nije pribavljen pristanak, odnosno odobrenje iz članaka 63. i 64. ovoga Zakona, a najkasnije do navršene osamnaeste godine života djeteta.

Tužba nakon smrti muškarca za kojega se tvrdi da je otac

Članak 386.

Ako osoba za koju se tvrdi da je otac djeteta nije živa, tužba radi utvrđivanja očinstva protiv njezinih nasljednika može se podnijeti u roku od godine dana od smrti osobe za koju se tvrdi da je otac djeteta ili u roku od šest mjeseci od pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju.

Tužba centra za socijalnu skrb

Članak 387.

Tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti centar za socijalnu skrb do navršene osamnaeste godine života djeteta.

Stranke u postupku

Članak 388.

Stranke u postupku radi utvrđivanja očinstva su dijete, djetetova majka i muškarac čije se očinstvo utvrđuje, a centar za socijalnu skrb ako je pokrenuo postupak.

Suparničarstvo

Članak 389.

(1) Ako tužbom radi utvrđivanja očinstva nisu kao tužitelji i tuženi obuhvaćene sve osobe koje moraju biti stranke u postupku, sud će poučiti tužitelja da tuži i osobu koja tužbom nije obuhvaćena ili da tu osobu pozove da se pridruži tužbi kao novi tužitelj.

(2) Ako tužitelj u roku koji sud odredi ne proširi tužbu na sve osobe koje moraju biti stranke u postupku ili ako se te osobe ne pridruže tužbi, sud će na odgovarajući način primijeniti odredbe parničnog postupka.

(3) Kad u postupku ima više tužitelja ili tuženika, oni se smatraju jedinstvenim suparničarima.

(4) Kad tužbu podnosi jedan od tužitelja u zakonskom roku, tužbi se može pridružiti i tužitelj kojemu je istekao rok za tužbu.

Dokazi

Članak 390.

(1) U postupku radi utvrđivanja očinstva sud odlučne činjenice može utvrđivati i izvođenjem dokaza medicinskim vještačenjem sukladno postignućima suvremene znanosti.

(2) Ako je odlučio da će se izvesti dokaz medicinskim vještačenjem, sud će u rješenju o izvođenju toga dokaza odrediti i rok do kojega će se čekati izvođenje dokaza.

(3) Sud će rok iz stavka 2. ovoga članka odrediti uzimajući u obzir žurnost postupka i ostale okolnosti slučaja, s tim da rok ne može biti dulji od tri mjeseca računajući od dana dostave rješenja strankama.

(4) Poziv za izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem sud će, uz rješenje kojim je odredio izvođenje toga dokaza, dostaviti osobno strankama. U pozivu se obvezno navodi ustanova koja će izvršiti medicinsko vještačenje, vrijeme vještačenja te upozorenje na posljedice izostanka.

(5) Kad rok iz stavka 2. ovoga članka protekne, rasprava će se provesti bez obzira na to što taj dokaz nije izveden.

(6) Ako dokaz nije izveden jer se jedna od stranaka nije odazvala pozivu za izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem ili je uskratila izvođenje tih dokaza, sud će procijeniti od kakvog je to značenja.

Troškovi vještačenja

Članak 391.

U postupku radi utvrđivanja očinstva iz sredstava suda isplatit će se predujam za troškove vještačenja.

Pravni lijekovi

Članak 392.

Protiv drugostupanjske presude o utvrđivanju ili osporavanju majčinstva ili očinstva dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 1. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13. i 43/13.).

b) Postupak radi osporavanja majčinstva

Tužba djeteta

Članak 393.

- (1) Dijete može podnijeti tužbu radi osporavanja majčinstva ženi koja je upisana u maticu rođenih kao njegova majka do navršene dvadeset pete godine.
- (2) Ako je dijete maloljetno, tužbu u njegovo ime podnosi posebni skrbnik kojega imenuje centar za socijalnu skrb.
- (3) Kada posebni skrbnik podnese tužbu iz stavka 2. ovoga članka, prestaje ovlaštenje roditelja za zastupanje djeteta u postupcima iz stavka 1. ovoga članka.
- (4) Tužbu iz stavka 1. ovoga članka može podnijeti skrbnik za osobu lišenu poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja.

Tužba žene koja je upisana u maticu rođenih kao majka

Članak 394.

Žena koja je upisana u maticu rođenih kao djetetova majka može podnijeti tužbu radi osporavanja svojeg majčinstva u roku od šest mjeseci od saznanja za činjenicu koja isključuje njezino majčinstvo, a najkasnije do navršene sedme godine života djeteta.

Tužba žene koja sebe smatra majkom

Članak 395.

- (1) Žena koja sebe smatra djetetovom majkom može osporavati majčinstvo ženi koja je upisana u maticu rođenih kao majka ako istodobno traži da se utvrdi njezino majčinstvo.
- (2) Tužba iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti u roku od šest mjeseci od saznanja da je ona majka tog djeteta, a najkasnije do navršene sedme godine života djeteta.
- (3) U postupku iz stavka 1. ovoga članka sud će, prije nego što započne raspravljati i odlučivati o zahtjevu radi osporavanja majčinstva odrediti, na trošak tužiteljice, izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem sukladno postignućima suvremene medicinske znanosti radi utvrđivanja majčinstva tužiteljice.
- (4) Ako iz medicinskog vještačenja proizlazi da tužiteljica nije majka djeteta kojem osporava majčinstvo, sud će presudom odbiti tužbeni zahtjev u cijelosti.
- (5) Sud će nastaviti raspravljati i odlučivati o zahtjevima radi osporavanja i utvrđivanja majčinstva ako iz medicinskog vještačenja proizlazi da je tužiteljica majka djeteta kojemu je osporila majčinstvo.
- (6) Sud će odluku o oba zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka donijeti u jednoj presudi.

Tužba osobe koja ima pravni interes

Članak 396.

Osoba koja ima pravni interes može nastaviti postupak osporavanja majčinstva u roku od šest mjeseci od smrti žene koja je pokrenula postupak ili u roku od mjesec dana od pravomoćnosti odluke o nasljeđivanju.

Stranke u postupku

Članak 397.

- (1) U postupku u kojem se isključivo osporava majčinstvo, stranke su dijete, žena čije se majčinstvo osporava i otac djeteta.
- (2) U postupku u kojem druga žena osporava majčinstvo ženi koja je upisana kao majka tražeći istodobno utvrđivanje svojega majčinstva, stranke su dijete, žena koja sebe smatra majkom i žena čije se majčinstvo osporava.
- (3) U postupcima iz stavka 2. ovoga članka stranke su i djetetov otac i muškarac kojega bi se, u slučaju da se utvrdi majčinstvo, smatralo djetetovim ocem.

Djelovanje presude

Članak 398.

Pravomoćnom presudom o osporavanju majčinstva smatra se osporenim i očinstvo majčina muža, odnosno muškarca čije je očinstvo utvrđeno priznanjem.

Suparničarstvo, dokazi i pravni lijekovi

Članak 399.

Na suparničarstvo stranaka, dokaze i pravne lijekove u postupcima osporavanja majčinstva na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članaka 389., 390. i 392. ovoga Zakona.

c) Postupak radi osporavanja očinstva

Tužba djeteta

Članak 400.

- (1) Tužbu radi osporavanja očinstva djeteta može podnijeti do navršene dvadeset pete godine života.
- (2) Ako je djeteta maloljetno, tužbu iz stavka 1. ovoga članka u njegovo ime podnosi posebni skrbnik kojega imenuje centar za socijalnu skrb.
- (3) Kad posebni skrbnik iz stavka 2. ovoga članka podnese tužbu iz stavka 1. ovoga članka prestaje ovlaštenje roditelja za zastupanje djeteta u postupcima iz stavka 1. ovoga članka.
- (4) Tužbu iz stavka 1. ovoga članka može podnijeti skrbnik za osobu lišenu poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja.

Tužba majčina muža

Članak 401.

- (1) Tužbu radi osporavanja očinstva djeteta rođenoga za vrijeme trajanja braka ili tijekom tristo dana od prestanka braka može podnijeti majčin muž ako smatra da on nije biološki otac, i to u roku od šest mjeseci od dana saznanja za činjenicu koja dovodi u sumnju istinitost upisanoga očinstva, ali najkasnije do navršene sedme godine života djeteta.
- (2) Ako je majčin muž lišen poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njegov skrbnik.

Tužba muškarca koji je priznao očinstvo

Članak 402.

- (1) Muškarac koji je u maticu rođenih upisan kao otac djeteta na temelju priznanja očinstva, a poslije je saznao za činjenicu koja isključuje njegovo očinstvo, može tužbom osporavati svoje očinstvo u roku od šest mjeseci od dana saznanja za tu činjenicu, ali najkasnije do navršene sedme godine života djeteta.
- (2) Muškarac koji je pod prisilom priznao očinstvo djeteta za koje tvrdi da ne potječe od njega može tužbom osporavati svoje očinstvo u roku od šest mjeseci od priznanja, a najkasnije do sedme godine života djeteta.
- (3) Ako je muškarac iz stavaka 1. i 2. ovoga članka lišen poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njegov skrbnik.

Tužba muškarca koji sebe smatra ocem

Članak 403.

- (1) Muškarac koji sebe smatra ocem djeteta može tužbom osporavati očinstvo osobi koja je to djeteta priznala za svoje ako istodobno traži da se utvrdi njegovo očinstvo.
- (2) Tužba iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti u roku od godine dana od upisa priznanja očinstva u maticu rođenih.
- (3) U postupku iz stavka 1. ovoga članka sud će, prije nego što započne raspravljati i odlučivati o zahtjevu radi osporavanja očinstva, odrediti na trošak tužitelja, izvođenje dokaza medicinskim vještačenjem sukladno postignućima suvremene medicinske znanosti radi utvrđivanja očinstva tužitelja.
- (4) Ako iz medicinskog vještačenja proizlazi da tužitelj nije otac djeteta kojemu osporava očinstvo, sud će presudom odbiti tužbeni zahtjev u cijelosti.
- (5) Sud će nastaviti raspravljati i odlučivati o zahtjevima radi osporavanja i utvrđivanja očinstva ako iz medicinskog vještačenja proizlazi da je tužitelj otac djeteta kojemu je osporio očinstvo.
- (6) Sud će odluku o oba zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka donijeti u jednoj presudi.

Tužba majke

Članak 404.

- (1) Majka može podnijeti tužbu radi osporavanja očinstva djeteta rođenog za vrijeme trajanja braka ili tijekom tristo dana od prestanka braka u roku od šest mjeseci od rođenja djeteta.
- (2) Ako je majka lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njezin skrbnik.

Tužba osobe koja ima pravni interes

Članak 405.

Osoba koja ima pravni interes može nastaviti postupak osporavanja očinstva u roku od šest mjeseci od smrti muškarca koji je pokrenuo postupak ili u roku od mjesec dana od pravomoćnosti odluke o nasljeđivanju.

Stranke u postupku

Članak 406.

- (1) Stranke u postupku radi osporavanja očinstva su dijete, djetetova majka i muškarac čije se očinstvo osporava.
- (2) Ako se u postupku iz stavka 1. ovoga članka osporava očinstvo utvrđeno priznanjem, stranka je i muškarac koji osporava to očinstvo.

Suparničarstvo, dokazi i pravni lijekovi

Članak 407.

Na suparničarstvo, dokaze i pravne lijekove u postupku osporavanja očinstva na odgovarajući način se primjenjuju odredbe članaka 389., 390. i 392. ovoga Zakona.

3. Postupak radi rješavanja pitanja o roditeljskoj skrbi, ostvarivanju osobnih odnosa i uzdržavanju djeteta

Spor o roditeljskoj skrbi, osobnim odnosima i uzdržavanju djeteta

Članak 408.

- (1) Spor o roditeljskoj skrbi je spor o pitanju s kojim će roditeljem dijete stanovati i načinu ostvarivanja roditeljske skrbi u kojem se odlučuje i o ostvarivanju osobnih odnosa te uzdržavanju djeteta.
- (2) Spor o ostvarivanju osobnih odnosa i uzdržavanju djeteta mogu se voditi i kao samostalni sporovi.

Tužba

Članak 409.

- (1) Ako se roditelji nisu sporazumjeli o planu o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili ga je sud odbio odobriti, svaki roditelj i dijete mogu podnijeti tužbu radi rješavanja pitanja s kojim će roditeljem dijete stanovati, načinu ostvarivanja roditeljske skrbi, osobnih odnosa s drugim roditeljem te uzdržavanju djeteta.
- (2) U postupku u kojem se odlučuje s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom sud nije vezan zahtjevima stranaka.
- (3) Odredbe stavaka 1. i 2. ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju i u slučaju kad nije postignut sporazum o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem ili ga je sud odbio odobriti.

Odbacivanje tužbe

Članak 410.

- (1) Ako tužitelj koji pokreće postupak radi rješavanja pitanja o ostvarivanju roditeljske skrbi ili ostvarivanju osobnih odnosa u vezi s djetetom ne dokaže da je pokrenuo postupak obveznog savjetovanja sukladno članku 329. stavku 1. ovoga Zakona, sud će tužbu odbaciti.
- (2) Odredba stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na slučajeve u kojima se ne provodi obvezno savjetovanje sukladno članku 329. stavicima 2. i 3. ovoga Zakona.

Odgovor na tužbu i pripremno ročište

Članak 411.

U postupcima o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima s djetetom ne primjenjuju se odredbe Zakona o parničnom postupku koje se odnose na odgovor na tužbu i pripremno ročište.

Spajanje postupaka

Članak 412.

Ako je nakon pokretanja postupka u kojem se odlučuje o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom te uzdržavanju djeteta pokrenut postupak u bračnom sporu, sud će spojiti taj postupak s postupkom u bračnom sporu.

Odlučivanje suda po službenoj dužnosti

Članak 413.

- (1) Sud će odlučiti po službenoj dužnosti s kojim će roditeljem dijete stanovati, o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom te uzdržavanju djeteta:
1. odlukom kojom se utvrđuje da brak ne postoji ili se poništava ili razvodi te u drugim slučajevima razdvojenog života roditelja
  2. odlukom o utvrđivanju ili osporavanju majčinstva ili očinstva kada je donošenje ove odluke, s obzirom na ishod parnice i okolnosti slučaja, moguće i potrebno.
- (2) Sud može odlukom iz stavka 1. ovoga članka:

1. ostvarivanje skrbi o djetetu povjeriti drugoj osobi ili ustanovi zajedno s roditeljima ili umjesto roditelja sukladno članku 102. stavku 1. točki 2. ovoga Zakona
2. ograničiti ili zabraniti ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem sukladno članku 123. ovoga Zakona
3. odrediti da se osobni odnosi s djetetom ostvaruju pod nadzorom stručne osobe sukladno članku 124. ovoga Zakona
4. izreći mjeru za zaštitu prava i dobrobiti djeteta kad je to prema okolnostima slučaja potrebno i
5. odlučiti o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s maćehom ili očuhom ako su u trenutku prestanka bračne zajednice živjeli zajedno i brinuli se o djetetu.

Pravni položaj i zastupanje djeteta

Članak 414.

- (1) Dijete je stranka postupaka u kojima se odlučuje o ostvarivanju roditeljske skrbi i osobnih odnosa te uzdržavanju djeteta, neovisno o tome je li ga pokrenulo.
- (2) Dijete u postupku iz stavka 1. ovoga članka zastupa poseban skrbnik imenovan za taj postupak sukladno članku 240. ovoga Zakona.
- (3) Roditelji djeteta nisu ovlašteni uz posebnog skrbnika poduzimati radnje u postupku u ime djeteta.

Odluka o predaji djeteta

Članak 415.

- (1) U odluci o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati i o roditeljskoj skrbi sud će, ako je to potrebno, naložiti osobi kod koje se dijete nalazi da ga preda roditelju.
- (2) Sud će u slučaju iz stavka 1. ovoga članka odrediti rok za predaju djeteta ili naložiti da se dijete preda odmah.
- (3) Odluka suda o predaji djeteta roditelju s kojim će dijete stanovati obvezuje stranke i osobu kod koje se dijete nalazi.

Utvrđivanje činjenica i izvođenje dokaza

Članak 416.

- (1) Prije donošenja odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi i osobnim odnosima s djetetom sud će:
  1. razgovarati s djetetom osobno ili uz pomoć posebnog skrbnika djeteta ili druge stručne osobe, sukladno odredbama ovoga Zakona o izražavanju mišljenja djeteta
  2. utvrditi na koji način je svaki od roditelja provodio vrijeme s djetetom i na koji način je ostvarivao roditeljsku skrb o djetetu prije pogoršanja obiteljskih odnosa te
  3. po potrebi pribaviti nalaz i mišljenje centra za socijalnu skrb ili ovlaštenog sudskog vještaka.
- (2) Sud će u postupku posebno cijiniti:
  1. spremnost svakog od roditelja na suradnju u postupku obveznog savjetovanja ili spremnost na sudjelovanje u obiteljskoj medijaciji i
  2. spremnost svakog od roditelja na poticanje ostvarivanja osobnih odnosa s drugim roditeljem.
- (3) Spremnost na suradnju iz stavka 2. ovoga članka nije od važnosti u slučajevima obiteljskog nasilja.

Posebne dužnosti i odluka suda o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem

Članak 417.

- (1) U postupcima u kojima se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem sud je dužan:
  1. upozoriti roditelje da je ostvarivanje osobnih odnosa djeteta s roditeljem od posebne važnosti za djetetovu dobrobit
  2. poticati roditelje na postizanje sporazuma i sudjelovanje u postupku obiteljske medijacije, osim u slučajevima obiteljskog nasilja
  3. ako izostane sporazum iz točke 2. ovoga stavka, voditi računa da mjesto na kojem će se ostvarivati osobni odnosi s djetetom bude neutralno i prikladno za dijete, uzimajući u obzir istodobno stvarne prostorne i vremenske mogućnosti roditelja koji ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.
- (2) Odluka suda mora sadržati detaljne podatke o načinu, vremenu i mjestu preuzimanja, odnosno povratka djeteta, a po potrebi i troškovima ostvarivanja osobnih odnosa roditelja s djetetom.
- (3) Sud će u obrazloženje odluke unijeti pisano upozorenje o pravnim posljedicama nepoštivanja obveze omogućavanja ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom, i to:
  1. mogućnošću izricanja novčane kazne u iznosu do trideset tisuća kuna
  2. mogućnošću izricanja zatvorske kazne od jednog dana do šest mjeseci te

3. mogućnošću promjene odluke s kojim će roditeljem dijete stanovati.

Mjere kojima se osigurava provedba odluke o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem

Članak 418.

(1) Sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava provedba odluke ako se pretpostavlja da bi roditelj s kojim dijete stanuje odbijao postupati u skladu s odlukom o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom, i to:

1. odrediti osobu koja će pomagati pri provedbi odluke ili sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom
2. odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu od strane roditelja s kojim dijete stanuje.

(2) Kad određuje mjere iz stavka 1. ovoga članka, sud posebno vodi računa o prijašnjem ponašanju roditelja s kojim dijete stanuje.

Mjere kojima se osigurava povratak djeteta

Članak 419.

(1) Sud može u postupku u kojem se odlučuje o ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s roditeljem odrediti jednu ili više mjera kojima se osigurava povratak djeteta ili zaprječuje protupravno odvođenje djeteta od strane roditelja koji ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom, i to:

1. odrediti obvezu predaje putovnice sudu, koji je mjeru odredio za vrijeme ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom
2. odrediti obvezu polaganja jamstva u novcu roditelju koji ima pravo ostvarivati osobne odnose s djetetom
3. odrediti zabranu otuđenja ili opterećenja imovinskih prava uz zabilježbu te upis zabrane u javne upisnike
4. odrediti obvezu roditelja koji ostvaruje osobne odnose da se redovito javlja zajedno s djetetom ovlaštenom tijelu kao što je centar za socijalnu skrb ili policijska postaja u mjestu gdje se osobni odnosi ostvaruju
5. odrediti mjesto gdje se osobni odnosi imaju ostvarivati
6. zabraniti odlazak djeteta iz države u kojoj se osobni odnosi imaju ostvarivati te odrediti registraciju zabrane u državnom ili prekograničnom informacijskom sustavu.

(2) Kada određuje mjere iz stavka 1. ovoga članka, sud mora posebno voditi računa o prijašnjem ponašanju roditelja koji ima pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.

Sporazum roditelja

Članak 420.

(1) Sud može odlučiti o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o načinu ostvarivanja osobnih odnosa djeteta s roditeljima i o ostvarivanju roditeljske skrbi prema sporazumu roditelja ako smatra da je taj sporazum u skladu s dobrobiti djeteta.

(2) Ako roditelji sporazumno odluče ostvarivati zajedničku roditeljsku skrb, sporazum mora uređivati sva bitna pitanja iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sukladno odredbi članka 106. stavka 2. ovoga Zakona.

(3) Odluka suda donesena na temelju sporazuma roditelja o ostvarivanju zajedničke roditeljske skrbi izjednačena je s planom o roditeljskoj skrbi koji je odobren od strane suda.

Odluke bez obrazloženja

Članak 421.

Na prijedlog stranaka odluka o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ne mora biti obrazložena.

Pravni lijekovi

Članak 422.

Protiv drugostupanjske odluke o tome s kojim će roditeljem dijete stanovati, o roditeljskoj skrbi, o ostvarivanju osobnih odnosa i o uzdržavanju djeteta dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13. i 43/13.).

4. Postupak u sporovima radi uzdržavanja

Primjena pravila postupka u sporovima male vrijednosti

Članak 423.

U sporovima radi uzdržavanja neće se primjenjivati odredbe Zakona o parničnom postupku koje se odnose na postupak u sporovima male vrijednosti.

Stranke i zastupanje djeteta

Članak 424.

- (1) Stranke u postupku radi uzdržavanja djeteta su dijete i osoba koja ga je prema ovom Zakonu dužna uzdržavati.
- (2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka zastupa roditelj s kojim dijete stanuje. Ako roditelj s kojim dijete stanuje pristane, u postupku radi uzdržavanja djeteta zastupa centar za socijalnu skrb.
- (3) Uz centar za socijalnu skrb, roditelj s kojim dijete stanuje ovlašten je i dalje poduzimati radnje u postupku radi uzdržavanja. U slučaju suprotnosti radnji centra za socijalnu skrb i roditelja s kojim dijete stanuje sud će, uzimajući u obzir sve okolnosti, osobito dobrobit djeteta, procijeniti hoće li uzeti u obzir radnju centra za socijalnu skrb ili roditelja djeteta.
- (4) Centar za socijalnu skrb dužan je u ime djeteta pokrenuti i voditi postupak radi uzdržavanja, odnosno radi povećanja uzdržavanja ako roditelj s kojim dijete stanuje to pravo ne ostvaruje iz neopravdanih razloga dulje od tri mjeseca od dana kad je dijete steklo to pravo.
- (5) Centar za socijalnu skrb zastupa dijete u postupku radi uzdržavanja ako se o djetetu skrbi druga fizička ili pravna osoba.
- (6) U postupcima iz stavaka 4. i 5. ovoga članka roditelj nije ovlašten uz centar za socijalnu skrb poduzimati radnje u postupku u ime djeteta. Kad centar za socijalnu skrb podnese tužbu u ime djeteta, prestaju ovlaštenja roditelja za zastupanje djeteta u postupcima radi uzdržavanja.

Presude o uzdržavanju djeteta

Članak 425.

- (1) U sporu o uzdržavanju u kojem je tužitelj dijete, sud može donijeti presudu zbog ogluhe, te presudu zbog izostanka ako procijeni da je to u skladu s dobrobiti djeteta.
- (2) U sporu o uzdržavanju djeteta sud može donijeti presudu na temelju priznanja, te presudu na temelju odricanja ako procijeni da je to u skladu s dobrobiti djeteta.

Nevezanost suda za zahtjeve stranaka i sudska nagodba

Članak 426.

U postupku radi uzdržavanja djeteta sud nije vezan zahtjevima stranaka, a sporazum stranaka uzet će se u obzir ako je u skladu s dobrobiti djeteta, te će dopustiti sklapanje sudske nagodbe.

Dostavljanje odluka centru za socijalnu skrb

Članak 427.

Sud će pravomoćnu odluku o uzdržavanju djeteta dostaviti centru za socijalnu skrb prebivališta djeteta.

Pravni lijekovi

Članak 428.

Protiv drugostupanjske odluke o uzdržavanju djeteta dopuštena je revizija iz članka 382. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13. i 43/13.).

Sporovi radi prestanka uzdržavanja

Članak 429.

- (1) Ako je pravo na uzdržavanje utvrđeno ovršnom ispravom, obveznik uzdržavanja može tužbom tražiti da se utvrdi prestanak njegove obveze uzdržavanja čim prestanu postojati zakonske pretpostavke za uzdržavanje.
- (2) U presudi kojom prihvaća tužbeni zahtjev iz stavka 1. ovoga članka sud će kao dan prestanka prava na uzdržavanje utvrditi dan podnošenja tužbe ili koji drugi dan nakon tog dana ako nađe da je ona prestala tog dana.
- (3) Nakon pravomoćnosti presude kojom je utvrđen dan prestanka obveze uzdržavanja može se tražiti ovrha samo radi naplate tražbina dospjelih do tog dana na temelju ovršne isprave kojom je određena ta obveza.

Sporovi radi smanjenja uzdržavanja

Članak 430.

- (1) Ako je pravo na uzdržavanje utvrđeno ovršnom ispravom, obveznik uzdržavanja može tužbom zahtijevati da sud odredi smanjen iznos uzdržavanja čim nastanu okolnosti zbog kojih je do toga došlo. U toj tužbi obveznik uzdržavanja je dužan naznačiti smanjeni iznos za koji smatra da ga je još uvijek dužan plaćati.
- (2) Ako nađe da je zahtjev za smanjenje iznosa uzdržavanja u cijelosti ili djelomice osnovan, sud će u presudi kojom će odlučiti o tužbi iz stavka 1. ovoga članka izreći koliko je obveznik uzdržavanja dužan plaćati za uzdržavanje u

smanjenom iznosu, i to od dana podnošenja tužbe ili kojeg drugog dana nakon tog dana, ili će taj zahtjev u cijelosti odbiti kao neosnovan.

(3) Nakon ovršnosti presude kojom je određeno da je obveznik uzdržavanja dužan plaćati uzdržavanje od određenog dana u smanjenom iznosu ovrha radi naplate uzdržavanja prema ovršnoj ispravi iz stavka 1. ovoga članka može se tražiti samo za vrijeme do dana na koji se odnosi ta presuda.

Povrat neosnovano plaćenog uzdržavanja

Članak 431.

(1) Obveznik uzdržavanja koji je davao uzdržavanje i nakon podnošenja tužbe radi prestanka ili smanjenja iznosa uzdržavanja određenog ovršnom ispravom ima pravo na povrat vrijednosti neosnovano danog uzdržavanja ako njegova tužba bude prihvaćena.

(2) Obveznik uzdržavanja može zahtjev za povrat vrijednosti danog uzdržavanja istaknuti u posebnoj tužbi.

Sporovi radi povećanja uzdržavanja

Članak 432.

(1) U presudi kojom se povećava iznos uzdržavanja sud će utvrditi povećani iznos uzdržavanja i odrediti dan od kojeg ga treba plaćati.

(2) Pravo na plaćanje pojedinih obroka uzdržavanja stečeno prije vremena na koje se odnosi odluka o povećanju uzdržavanja ostvarivat će se na temelju ovršne isprave kojom je utvrđeno.

III. POSEBNI IZVANPARNIČNI POSTUPCI

Posebni izvanparnični postupci

Članak 433.

Ovim Zakonom propisani su posebni izvanparnični postupci radi:

1. davanja dopuštenja za sklapanje braka
2. sporazumnog razvoda braka
3. odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi
4. odobravanja sporazuma o uzdržavanju
5. pojednostavnjenog određivanja uzdržavanja
6. ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom
7. određivanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta
8. zaštite obiteljskog doma
9. nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta
10. lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti
11. donošenja rješenja o zdravlju štićenika.

1. Opće odredbe

Sastav suda

Članak 434.

U izvanparničnom postupku u prvom i drugom stupnju sudi sudac pojedinac, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Mjesna nadležnost

Članak 435.

(1) Ako se tijekom postupka promijene okolnosti na kojima se temelji mjesna nadležnost, sud pred kojim je postupak pokrenut može predmet ustupiti sudu koji je postao mjesno nadležan ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako je to potrebno radi zaštite osoba o kojima sud vodi osobitu brigu.

(2) Stranke ne mogu sporazumom mijenjati nadležnost suda.

Stranke u postupku

Članak 436.

(1) Stranke u izvanparničnom postupku su:

1. predlagatelj
2. osoba koju je predlagatelj označio kao protustranku ili ju je inače naveo kao stranku
3. svaka osoba na čiji bi pravni položaj mogla izravno utjecati odluka koja se predlaže ili odluka koju sud u povodu prijedloga ili po službenoj dužnosti može donijeti, odnosno osoba na čiji bi pravni položaj mogla izravno utjecati neka druga radnja suda te
4. svaka osoba, tijelo ili oblik udruživanja koja na temelju zakona treba uključiti u postupak.

(2) Ne smatra se strankom osoba ili tijelo koji su po zakonu dužni dostaviti sudu određenu odluku ili drugi pravni akt ili ga na drugi način obavijestiti o postojanju razloga za pokretanje izvanparničnog postupka po službenoj dužnosti, osim ako za to ne ispunjavaju uvjete iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Osoba koja ima pravni interes da određena pravna stvar bude u izvanparničnom postupku riješena na određeni način može kao stranka pokrenuti taj postupak ili u njemu inače sudjelovati kao stranka samo ako je to zakonom izrijekom predviđeno.

(4) Neka osoba i tijelo mogu se uključiti u izvanparnični postupak kao umješaci s položajem samostalnog sudionika samo kad je to izrijekom predviđeno zakonom. Takva osoba i tijelo imaju u postupku u koji su se uključili samostalno pravo iznositi činjenice i predlagati dokaze te izjavljivati pravne lijekove. Nisu ovlašteni povući ili preinačiti podneseni prijedlog, ali mogu predložiti sudu, kad je on ovlašten donijeti odluku po službenoj dužnosti, donošenje određene odluke.

(5) Ako ovim ili drugim zakonom nije drukčije izrijekom propisano, osoba koja ima pravni interes sudjelovati u postupku može prijaviti svoje sudjelovanje u postupku uz odgovarajuću primjenu odredbi Zakona o parničnom postupku o umješacu.

Prijedlog

Članak 437.

Prijedlog ne mora sadržati određen zahtjev, ali iz njega se mora zaključiti kakvu odluku ili drugu sudsku radnju predlagatelj traži te na kakvom činjeničnom stanju temelji to svoje traženje.

Sporovi o činjenicama i o pravu

Članak 438.

(1) Ako u postupku u kojem sudjeluju dvije ili više stranaka dođe do spora o činjenicama na temelju kojih treba odlučiti, sud će donijeti rješenje kojim će obustaviti izvanparnični postupak i odrediti da se postupak u toj pravnoj stvari pred njime nastavi kao parnični postupak i prije pravomoćnosti rješenja o obustavi izvanparničnog postupka. Tim će rješenjem sud predlagatelju odrediti rok radi usklađivanja njegova prijedloga s odredbama Zakona o parničnom postupku o sadržaju tužbe.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka radnje poduzete i dokazi izvedeni tijekom izvanparničnog postupka nisu bez učinka samo zato što nisu poduzete, odnosno izvedeni u parničnom postupku. Sud će rješenjem protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba odlučiti koje će se od poduzetih radnji i izvedenih dokaza ponoviti.

(3) Ako u postupku iz stavka 1. ovoga članka među strankama nema spora o bitnim činjenicama, već dođe samo do spora o pravu koje se temelji na tim činjenicama, sud će nastaviti izvanparnični postupak i odlučiti o spornom pravu.

Usmena rasprava

Članak 439.

Sud može donijeti odluku i bez održavanja usmene rasprave ako ocijeni da rasprava nije potrebna.

Dokazni postupak

Članak 440.

(1) U izvanparničnom postupku mogu se radi utvrđivanja činjeničnog stanja koristiti sva za to prikladna dokazna sredstva.

(2) Sud može u postupcima koje je ovlašten pokrenuti po službenoj dužnosti te u drugim postupcima za koje je to propisano ovim Zakonom izvoditi dokaze i prikupljati obavijesti i kad se sve stranke tomu protive, kad opravdano posumnja u postojanje činjenice koja se zakonski predmnijeva ili kad postoji dokazno sredstvo koje pruža potpun dokaz o njezinu postojanju.

(3) U postupcima iz stavka 2. ovoga članka sud može imenovati vještake iako prije toga nije omogućio strankama da se izjasne o osobi vještaka.

(4) Sud će i u postupcima u kojima je propisano održavanje usmene rasprave uzeti u obzir i sve ono što je izneseno izvan rasprave. Sud smije i izvan rasprave izvoditi dokaze, strankama nalogati da dopune svoje navode te poduzimati druge procesne radnje.

(5) Ako smatra da je nužno da se stranka sasluša, da predoči neku ispravu ili da omogući razgledavanje predmeta uviđaja koji se nalazi u njezinu posjedu, sud protiv te stranke može primijeniti prisilna sredstva predviđena člankom 441. ovoga Zakona ako se ona bez opravdanog razloga ne odazove pozivu ili ne postupi po traženju suda.

Prisilna sredstva u postupku

Članak 441.

Protiv stranaka koje protivno nalogu suda ne poduzmu radnje koje su potrebne za odvijanje postupka, sud može po službenoj dužnosti primijeniti odgovarajuća prisilna sredstva, a posebno:

1. izricati i izvršavati novčane i zatvorske kazne u skladu s odredbama Ovršnog zakona
2. odrediti i provesti prisilno dovođenje
3. odrediti i provesti oduzimanje isprava, obavijesnih stvari i ostalih pokretnina
4. postaviti privremenog zastupnika koji će na trošak i rizik osobe koja se pozivu nije odazvala poduzimati radnje koje može poduzimati zastupnik.

Rješenja

Članak 442.

(1) Sud odlučuje rješenjem.

(2) Rješenje ne mora biti obrazloženo ako su prihvaćeni prijedlozi stranaka koji međusobno nisu u suprotnosti, ako rješenje odgovara izjavljenoj volji svih stranaka ili ako je rješenje bilo usmeno objavljeno u nazočnosti svih stranaka i sve su se stranke odrekle pravnih lijekova.

Učinci rješenja

Članak 443.

(1) Kad se u odluci nalaže ispunjenje neke činidbe, sud će odrediti rok u kojem je stranka dužna ispuniti tu činidbu.

(2) Sud može odrediti da se činidba ispuni odmah ako je to potrebno radi zaštite osoba o čijim je pravima i interesima dužan osobito paziti tijekom postupka.

Učinci odluka u statusnim stvarima

Članak 444.

(1) Kad se odlukom suda mijenja osobni status stranke ili njezina prava i dužnosti, pravni učinci odluke nastupaju kad postane pravomoćna.

(2) Sud može odrediti da pravni učinci odluke nastupaju prije pravomoćnosti ako je to potrebno radi zaštite osoba o čijim je pravima i interesima dužan osobito paziti tijekom postupka.

Pravni lijekovi

Članak 445.

(1) Protiv odluke donesene u prvom stupnju dopuštena je žalba, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Žalba se podnosi u roku od petnaest dana od dana dostave rješenja.

(3) Pravodobno podnesena žalba zadržava ovrhu odluke, odnosno pravne učinke odluke, ako drukčije nije određeno odlukom suda ili ovim Zakonom.

(4) Sud može odlučiti da žalba ne zadržava ovrhu kad se izriču mjere kojima se štite prava i dobrobit djece.

Postupanje suda po žalbi

Članak 446.

(1) Prvostupanjski sud može u povodu pravodobno podnesene žalbe ukinuti ili preinačiti svoju odluku ako se time ne povređuju prava drugih osoba.

(2) Ako prvostupanjski sud ne ukine ili ne preinači svoje rješenje, dostavit će žalbu sa svim spisima drugostupanjskom sudu.

Revizija
Članak 447.

- (1) Protiv drugostupanjskog rješenja kojim je žalba odbijena i prvostupanjsko rješenje potvrđeno ili kojim je preinačeno dopuštena je revizija, i to samo ako je drugostupanjski sud u izreci svojeg rješenja odredio da je revizija protiv njega dopuštena.
- (2) Ako je rješenje iz stavka 1. ovoga članka donio u povodu žalbe Vrhovni sud Republike Hrvatske, protiv takvog rješenja revizija nije dopuštena.
- (3) O reviziji iz stavka 1. i žalbi iz stavka 2. ovoga članka odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u sastavu u kojemu odlučuje o reviziji protiv presude.

Prijedlog za preinaku ili ukidanje rješenja
Članak 448.

- (1) U izvanparničnom postupku može se podnijeti prijedlog za preinaku ili ukidanje pravomoćnog rješenja zbog onih razloga zbog kojih se može tražiti ponavljanje postupka prema odredbama Zakona o parničnom postupku.
- (2) Zbog razloga iz stavka 1. ovoga članka sud može po službenoj dužnosti preinačiti ili ukinuti pravomoćno rješenje ako je bio ovlašten po službenoj dužnosti pokrenuti taj postupak, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Postupak iz stavaka 1. i 2. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredbi Zakona o parničnom postupku o ponavljanju postupka.

2. Postupak radi davanja dopuštenja za sklapanje braka

Prijedlog i odluka suda za maloljetnu osobu
Članak 449.

- (1) Osoba koja je navršila šesnaest godina samostalno podnosi prijedlog za donošenje rješenja o dopuštenu sklapanja braka.
- (2) Sud će saslušati maloljetnog podnositelja prijedloga, njegove roditelje, odnosno skrbnika i osobu s kojom namjerava sklopiti brak te pribaviti mišljenje centra za socijalnu skrb i ispitati okolnosti značajne za odluku.
- (3) Sud će donijeti rješenje kojim dopušta sklapanje braka maloljetnoj osobi iz stavka 1. ovoga članka ako utvrdi da je mentalno i tjelesno zrela za brak te da je sklapanje braka u skladu s njezinom dobrobiti.

Prijedlog i rješenje suda za osobu lišenu poslovne sposobnosti
Članak 450.

- (1) Osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja samostalno podnosi prijedlog za donošenje rješenja o dopuštenu sklapanja braka.
- (2) Sud će pribaviti mišljenje skrbnika i centra za socijalnu skrb o podnesenom prijedlogu iz stavka 1. ovoga članka.
- (3) Sud će donijeti rješenje o dopuštenu sklapanja braka za osobu iz stavka 1. ovoga članka za koju utvrdi da je sposobna shvatiti značenje braka i obveza koje iz njega proizlaze te da je brak u skladu s njezinom dobrobiti.

Mjesna nadležnost
Članak 451.

U postupcima u kojima se odlučuje o dopuštenu za sklapanje braka mjesno je nadležan sud koji je opće mjesno nadležan za osobu koja je podnijela prijedlog za donošenje odluke kojom se dopušta sklapanje braka.

Pravni lijek
Članak 452.

- (1) Protiv rješenja suda kojim se odbija prijedlog za dopuštenu sklapanja braka zbog maloljetnosti, žalbu može podnijeti samo maloljetna osoba koja namjerava sklopiti brak i osoba s kojom ona namjerava sklopiti brak.
- (2) Protiv rješenja suda kojim se dopušta sklapanje braka maloljetnoj osobi, žalbu mogu podnijeti njezini roditelji, odnosno njezin skrbnik i centar za socijalnu skrb.
- (3) Protiv rješenja suda kojim se odbija prijedlog za dopuštenu sklapanja braka zbog lišenja poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja žalbu može podnijeti osoba lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja i osoba s kojom namjerava sklopiti brak.
- (4) Protiv rješenja suda kojim se dopušta sklapanje braka osobi lišenoj poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na strogo osobna stanja žalbu može podnijeti njezin skrbnik i centar za socijalnu skrb.

3. Postupak radi sporazumnog razvoda braka

Bračne stvari

Članak 453.

(1) Ako oba bračna druga predlažu sporazumni razvod braka, izvanparnični postupak pokreće se prijedlogom za sporazumni razvod braka.

(2) Ako jedan od bračnih drugova odustane od prijedloga za sporazumni razvod braka, a drugi ostane pri zahtjevu da se brak razvede, takav zahtjev smatrat će se tužbom radi razvoda braka i postupak će se nastaviti prema odredbama članka 369. do 373. i članka 379. do 381. ovoga Zakona.

Nastavak postupka radi razvoda braka

Članak 454.

Odredbe članka 380. ovoga Zakona primjenjivat će se na odgovarajući način i kad je umro bračni drug koji je podnio prijedlog za sporazumni razvod braka.

Mjesna nadležnost

Članak 455.

(1) Za suđenje u povodu prijedloga za sporazumni razvod braka mjesno je nadležan sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.

(2) Ako je u bračnim stvarima sud u Republici Hrvatskoj nadležan zato što su bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.

Prilozi uz prijedlog

Članak 456.

Bračni drugovi koji imaju zajedničku maloljetnu djecu dužni su uz prijedlog za sporazumni razvod braka podnijeti izvješće o provedenom obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona i plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

Odbacivanje prijedloga

Članak 457.

Ako bračni drugovi koji imaju zajedničku maloljetnu djecu uz prijedlog za sporazumni razvod braka podnesu izvješće o provedenom obveznom savjetovanju starije od šest mjeseci, sud će prijedlog za sporazumni razvod braka odbaciti.

Ispravak i dopuna prijedloga

Članak 458.

(1) Ako bračni drugovi koji imaju zajedničku maloljetnu djecu uz prijedlog za sporazumni razvod braka nisu podnijeli izvješće o provedenom obveznom savjetovanju ili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sud utvrdi da plan nije u skladu s dobrobiti djeteta, sud će pozvati podnositelje da ih podnesu, odnosno dopune ili isprave u skladu s danom uputom.

(2) Sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje prijedloga i upozoriti stranke na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.

(3) Smatrat će se da je prijedlog za sporazumni razvod braka povučen ako izvješće o provedenom obveznom savjetovanju i plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ne budu podneseni u određenom roku, a ako ponovno bude podnesen prijedlog bez izvješća o provedenom obveznom savjetovanju i plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, ili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi bez ispravka, odnosno dopune, sud će odbaciti prijedlog za sporazumni razvod braka.

Povlačenje prijedloga

Članak 459.

Prijedlog za sporazumni razvod braka bračni drugovi mogu povući dok postupak nije pravomoćno okončan.

Pravni lijekovi

Članak 460.

Protiv odluke kojom se sporazumno razvodi brak nisu dopušteni pravni lijekovi.

4. Postupak radi odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi

Stranke u postupku

Članak 461.

(1) Ako su roditelji postigli plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona, izvanparnični postupak radi odobravanja plana pokreće se prijedlogom obaju roditelja.

(2) U postupku provjere i odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi dijete zastupaju oba roditelja.

Mjesna nadležnost

Članak 462.

Za odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.

Prilozi uz prijedlog

Članak 463.

Roditelji su dužni uz prijedlog za odobravanje plana podnijeti izvješće o provedenom obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona i plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi iz članka 106. ovoga Zakona.

Odbacivanje prijedloga

Članak 464.

Ako roditelji uz prijedlog za odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi podnesu izvješće o provedenom obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona starije od šest mjeseci, sud će prijedlog za odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi odbaciti.

Ispravak i dopuna prijedloga

Članak 465.

(1) Ako roditelji uz prijedlog za odobravanje plana nisu podnijeli izvješće o provedenom obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona ili plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili sud utvrdi da plan nije u skladu s dobrobiti djeteta, sud će pozvati podnositelje da ih podnesu, odnosno dopune ili isprave u skladu s danom uputom.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje prijedloga i upozoriti stranke na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.

(3) Smatrat će se da je prijedlog povučen ako ne budu podneseni izvješće i plan iz stavka 1. ovoga članka u određenom roku. Ako ponovno bude podnesen prijedlog bez izvješća i plana iz stavka 1. ovoga članka ili plan iz stavka 1. ovoga članka, bez ispravka, odnosno dopune, odbacit će se prijedlog.

Rješenje o odobravanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi

Članak 466.

O odobravanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi sud odlučuje rješenjem. Plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi je sastavni dio rješenja. Rješenje o odobravanju plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ne mora biti obrazloženo i može se izdati otiskivanjem štambilja na prijedlogu za odobravanje plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi.

Pravni lijekovi

Članak 467.

Protiv rješenja kojim se odobrava plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi nisu dopušteni pravni lijekovi.

Sporazum o osobnim odnosima s djetetom

Članak 468.

Odredbe članaka 461. do 467. ovoga Zakona primjenjuju se na odgovarajući način na postupak odobravanja sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom.

Izmjena plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi i sporazuma o osobnim odnosima

Članak 469.

Odredbe članaka 461., 462., 463. i 465. ovoga Zakona u dijelu koji se odnosi na plan o zajedničkoj roditeljskoj skrbi te članaka 466. i 467. ovoga Zakona primjenjuju se na odgovarajući način na postupak odobravanja plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi te sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom u slučaju njihove izmjene.

5. Postupak radi odobranja sporazuma o uzdržavanju

Stranke u postupku

Članak 470.

- (1) Stranke u postupku radi odobranja sporazuma o uzdržavanju djeteta su dijete i roditelj koji ne stanuje s djetetom.
- (2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka u postupku zastupa roditelj s kojim dijete stanuje.
- (3) Stranke u postupku radi odobranja sporazuma o uzdržavanju bračnog druga su bračni drugovi.

Mjesna nadležnost

Članak 471.

- (1) Za odobranje sporazuma o uzdržavanju djeteta nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.
- (2) Za odobranje sporazuma o uzdržavanju bračnog druga nadležan je sud na čijem području bračni drugovi imaju zajedničko prebivalište. Ako bračni drugovi nemaju zajedničko prebivalište, nadležan je sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.
- (3) Ako je u stvarima odobranja sporazuma o uzdržavanju bračnog druga sud u Republici Hrvatskoj nadležan zato što su bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.

Ispravak i dopuna prijedloga

Članak 472.

- (1) Uz prijedlog za odobranje sporazuma o uzdržavanju mora se podnijeti i sporazum o uzdržavanju.
- (2) Ako roditelji uz prijedlog nisu podnijeli sporazum o uzdržavanju djeteta ili sud utvrdi da sporazum nije u skladu s dobrobiti djeteta, sud će pozvati predlagatelje da ga podnesu, odnosno dopune ili isprave u skladu s danom uputom.
- (3) Ako bračni drugovi uz prijedlog nisu podnijeli sporazum o uzdržavanju bračnog druga, sud će pozvati predlagatelje da ga podnesu.
- (4) U slučaju iz stavaka 2. i 3. ovoga članka, sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje prijedloga i upozoriti stranke na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.
- (5) Smatrat će se da je prijedlog povučen ako ne bude podnesen sporazum o uzdržavanju u određenom roku. Ako ponovno bude podnesen prijedlog bez sporazuma o uzdržavanju ili sporazum o uzdržavanju djeteta bez ispravka, odnosno dopune, prijedlog će se odbaciti.

Rješenje o odobranju sporazuma i pravni lijekovi

Članak 473.

- (1) O odobranju sporazuma o uzdržavanju sud odlučuje rješenjem. Sporazum o uzdržavanju je sastavni dio rješenja. Rješenje o odobranju sporazuma o uzdržavanju ne mora biti obrazloženo i može se izdati otiskivanjem štambilja na prijedlogu za odobranje sporazuma o uzdržavanju.
- (2) Protiv rješenja kojim se odobrava sporazum o uzdržavanju nisu dopušteni pravni lijekovi.

6. Pojednostavnjeni postupak u stvarima uzdržavanja djeteta

Stranke u postupku

Članak 474.

- (1) Stranke u postupku radi uzdržavanja djeteta su dijete i roditelj koji ne stanuje s djetetom.
- (2) Dijete iz stavka 1. ovoga članka u postupku radi uzdržavanja zastupa roditelj s kojim dijete stanuje.

Mjesna nadležnost

Članak 475.

- (1) Za odlučivanje u stvarima uzdržavanja nadležan je, uz sud opće mjesne nadležnosti, i sud prebivališta, odnosno boravišta djeteta, ako dijete predlaže donošenje odluke o uzdržavanju.
- (2) Za odlučivanje u ostalim stvarima uzdržavanja nadležan je sud opće mjesne nadležnosti.

Prigovor

Članak 476.

- (1) U prijedlogu u stvarima uzdržavanja djeteta mora se naznačiti iznos uzdržavanja čije određivanje se predlaže. Iznos uzdržavanja mora biti u skladu s odredbom članka 314. ovoga Zakona.

- (2) Sud će dostaviti prijedlog radi uzdržavanja protivnoj stranki u roku od osam dana od dana kad je prijedlog zaprimljen u sudu.
- (3) Protivna stranka može u roku od osam dana od dana primitka prijedloga podnijeti prigovor.
- (4) Ako protivna stranka u roku iz stavka 3. ovoga članka ne podnese prigovor, sud će bez održavanja ročišta neobrazloženim rješenjem prihvatiti prijedlog.
- (5) Ako protivna stranka u roku iz stavka 3. ovoga članka podnese prigovor, postupak će se nastaviti prema pravilima postupka u sporovima o uzdržavanju iz članaka 423. do 432. ovoga Zakona. U tom slučaju sud će odrediti predlagatelju rok od osam dana za usklađivanje njegova prijedloga s odredbama Zakona o parničnom postupku o sadržaju tužbe.

Pravni lijekovi

Članak 477.

Protiv rješenja kojim se prihvaća prijedlog u pojednostavnjenom postupku u stvarima uzdržavanja djeteta žalba se može podnijeti samo zbog bitnih povreda odredbi parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine«, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11., 25/13. i 43/13.) ili pogrešne primjene materijalnog prava.

7. Posebni postupci radi ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom

Postupci radi ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom

Članak 478.

U postupku radi ostvarivanja roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom odlučuje se o:

1. medicinskim zahvatima povezanim s rizicima teških posljedica za zdravlje djeteta sukladno članku 88. stavku 3. ovoga Zakona
2. školovanju djeteta sukladno članku 94. stavku 6. ovoga Zakona
3. upravljanju i zastupanju djeteta u vezi s vrjednijim imovinskim pravima sukladno članku 98. stavku 3. i članku 101. ovoga Zakona
4. neslaganju roditelja o odlukama koje su bitne za dijete sukladno članku 109. ovoga Zakona
5. pravu na informacije o bitnim okolnostima vezanim uz osobna prava djeteta sukladno članku 112. stavcima 2. i 4. te članku 121. stavku 5. ovoga Zakona
6. potpunom ili djelomičnom ograničavanju i vraćanju prava na ostvarivanje roditeljske skrbi sukladno članku 113. ovoga Zakona
7. neslaganju roditelja i djetetova skrbnika oko zastupanja djeteta u slučaju mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog pravnih zapreka sukladno članku 114. stavku 4. ovoga Zakona
8. mirovanju ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka te njegovu prestanku sukladno članku 115. stavcima 1. i 4. ovoga Zakona
9. povjeravanju ostvarivanja roditeljske skrbi drugom roditelju ili drugoj osobi u slučaju mirovanja ostvarivanja roditeljske skrbi zbog stvarnih zapreka sukladno članku 115. stavku 3. ovoga Zakona, ili smrti roditelja koji je samostalno ostvarivao roditeljsku skrb sukladno članku 116. stavku 2. ovoga Zakona
10. ostvarivanju osobnih odnosa djeteta s osobama iz članka 120. stavaka 1. i 2. ovoga Zakona i promjeni tog rješenja
11. ograničenju ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom i promjeni tog rješenja sukladno članku 123. ovoga Zakona
12. nadzoru nad ostvarivanjem osobnih odnosa s djetetom sukladno članku 124. ovoga Zakona
13. izmjeni odluke o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom ili zabrani ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom sukladno članku 125. stavku 4. ovoga Zakona.

Stranke u postupku

Članak 479.

- (1) Postupke radi ostvarivanja roditeljske skrbi mogu pokrenuti dijete, roditelji, druge osobe koje ostvaruju skrb o djetetu ili centar za socijalnu skrb.
- (2) Postupke radi ostvarivanja osobnih odnosa djeteta sa srodnicima i drugim osobama mogu pokrenuti i osobe iz članka 120. ovoga Zakona.
- (3) Dijete je stranka postupka iz stavaka 1. i 2. ovoga članka neovisno o tome je li ga pokrenulo.
- (4) Ako dijete pokreće postupak iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, prijedlog u njegovo ime podnosi posebni skrbnik kojeg imenuje centar za socijalnu skrb.

(5) Kad posebni skrbnik podnese prijedlog iz stavka 4. ovoga članka, prestaju ovlaštenja roditelja na zastupanje djeteta u tom postupku.

(6) Ako roditelj pokreće postupak iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, dijete u postupku zastupa posebni skrbnik. Sud će imenovati i pozvati posebnog skrbnika koji je dužan odazvati se pozivu te sudjelovati u postupku.

(7) Ako centar za socijalnu skrb pokreće postupke iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, dužan je istodobno s podnošenjem prijedloga djetetu imenovati posebnog skrbnika.

Mjesna nadležnost

Članak 480.

(1) Za suđenje u postupcima iz članka 478. ovoga Zakona nadležan je sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.

(2) Ako roditelj bez suglasnosti drugog roditelja promijeni prebivalište, odnosno mjesto stanovanja djeteta, nadležan je, osim suda koji je opće mjesno nadležan za dijete, i sud prijašnjeg prebivališta, odnosno mjesta stanovanja djeteta.

Podnošenje prijedloga

Članak 481.

Predlagatelj je dužan uz prijedlog za ostvarivanje roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom iz članka 478. točaka 2., 4., 5., 6., 7. i 10. ovoga Zakona, podnijeti izvješće o provedenom obveznom savjetovanju iz članka 324. ovoga Zakona.

Odbacivanje prijedloga

Članak 482.

Ako predlagatelj uz prijedlog za ostvarivanje roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom iz članka 478. točaka 2., 4., 5., 6., 7. i 10. ovoga Zakona, podnese izvješće o provedenu obveznom savjetovanju starije od šest mjeseci, sud će prijedlog odbaciti.

Ispravak i dopuna prijedloga

Članak 483.

(1) Ako predlagatelj uz prijedlog za ostvarivanje roditeljske skrbi i osobnih odnosa s djetetom iz članka 478. točaka 2., 4., 5., 6., 7. i 10. ovoga Zakona nije podnio izvješće o provedenom obveznom savjetovanju, sud će pozvati predlagatelja da ga podnese.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka sud će odrediti rok od osam dana za ponovno podnošenje prijedloga i upozoriti stranke na pravne posljedice nepostupanja po nalogu suda.

(3) Smatrat će se da je prijedlog povučen ako ne bude podneseno izvješće o provedenu obveznom savjetovanju iz stavka 1. ovoga članka u određenom roku. Ako iznova bude podnesen prijedlog bez izvješća iz stavka 1. ovoga članka, prijedlog će se odbaciti.

Rješenje o promjeni prebivališta djeteta

Članak 484.

(1) Ako se jedan roditelj protivi promjeni mjesta stanovanja, odnosno prebivališta djeteta sukladno članku 100. ovoga Zakona, drugi roditelj može zahtijevati od suda da donese rješenje kojim se odobrava promjena prebivališta djeteta bez suglasnosti drugog roditelja.

(2) Sud će s obzirom na okolnosti slučaja pri donošenju rješenja iz stavka 1. ovoga članka uzeti u obzir:

1. dob i mišljenje djeteta
2. pravo djeteta da ostvaruje osobne odnose s drugim roditeljem
3. spremnost i volju roditelja da surađuju u ostvarivanju roditeljske skrbi
4. osobne prilike roditelja
5. udaljenost između prebivališta roditelja i mjesta u koje bi se dijete trebalo preseliti te prometnu povezanost i
6. pravo roditelja na slobodu kretanja.

(3) Sud će u rješenju kojim odobrava promjenu prebivališta djeteta na zahtjev stranaka odrediti i ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.

8. Postupak radi određivanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta

Mjere za zaštitu prava i dobrobiti djeteta

Članak 485.

(1) U postupku radi određivanja mjera za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta odlučuje se o:

1. privremenom povjeravanju djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji sukladno odredbama članka 150. do 153. ovoga Zakona
2. zabrani približavanja djetetu sukladno članku 154. ovoga Zakona
3. oduzimanju prava na stanovanje s djetetom i povjeravanje svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji, sukladno člancima 155. do 163. ovoga Zakona
4. povjeravanju djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji, sukladno odredbama članka 164. do 169. ovoga Zakona te
5. lišenju prava na roditeljsku skrb sukladno odredbama članka 170. do 177. ovoga Zakona.

(2) U postupku radi određivanja mjera za zaštitu imovinskih prava djeteta odlučuje se o:

1. lišenju prava roditelja ili druge osobe koja skrbi o djetetu na upravljanje djetetovom imovinom i zastupanja djeteta u imovinskim stvarima sukladno članku 178. stavku 2. i članku 179. ovoga Zakona te
2. osiguranju na imovini roditelja sukladno članku 178. stavku 2. i članku 179. ovoga Zakona.

(3) U obrazloženju rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud je dužan navesti razloge za primjenu najblaže mjere, sukladno članku 128. ovoga Zakona.

Stranke u postupku

Članak 486.

(1) U postupku radi izricanja mjere privremenog povjeravanja djeteta drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji stranke su dijete, roditelji ili druga osoba koja skrbi o djetetu, centar za socijalnu skrb te druga osoba, ustanova socijalne skrbi ili udomitelj kojima se dijete povjerava.

(2) U postupku radi izricanja mjere zabrane približavanja djetetu, stranke su dijete, roditelji ili druga osoba koja ostvaruje skrb o djetetu, centar za socijalnu skrb te baka ili djed, sestra ili brat, odnosno polusestra ili polubrat koji ne živi s djetetom.

(3) U postupku radi izricanja mjere oduzimanja prava na stanovanje s djetetom i povjeravanja svakodnevne skrbi o djetetu drugoj osobi, ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji stranke su dijete, roditelji ili druga osoba koja ostvaruje skrb o djetetu, centar za socijalnu skrb te druga osoba, ustanova socijalne skrbi ili udomitelj kojima se dijete povjerava.

(4) U postupku radi izricanja mjere povjeravanja djeteta s problemima u ponašanju radi pomoći u odgoju ustanovi socijalne skrbi ili udomiteljskoj obitelji stranke su dijete, roditelji ili druga osoba koja ostvaruje skrb o djetetu, centar za socijalnu skrb te ustanova socijalne skrbi ili udomitelj kojima se dijete povjerava, a državni odvjetnik za mladež ako je pokrenuo postupak.

(5) U postupku radi izricanja mjere lišenja prava na roditeljsku skrb stranke su dijete, roditelji ili druga osoba koja ostvaruje skrb o djetetu te centar za socijalnu skrb.

(6) U postupcima radi izricanja mjera za zaštitu imovinskih prava djeteta stranke su dijete, roditelj ili druga osoba koja ostvaruje skrb o djetetu i centar za socijalnu skrb.

Zastupanje djeteta

Članak 487.

U postupcima radi zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta iz članka 485. stavka 1. točaka 1., 3., 4. i 5. ovoga Zakona dijete zastupa posebni skrbnik kojeg imenuje sud. Roditelji djeteta nisu ovlašteni uz posebnog skrbnika poduzimati radnje u postupku u ime djeteta.

Mjesna nadležnost

Članak 488.

Za suđenje u postupcima radi izricanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta mjesno je nadležan sud koji je opće mjesno nadležan za dijete.

Žalba

Članak 489.

- (1) Protiv odluke o mjeri za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta stranke mogu podnijeti žalbu u roku od tri dana od dana uručenja, odnosno dostave prijepisa odluke.
- (2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka drugostupanjski sud mora donijeti i otpremiti odluku u roku od osam dana od dana primitka žalbe.
- (3) Žalba protiv odluka donesenih na temelju članka 485. stavka 1. točaka 1., 3. i 4. ovoga Zakona ne odgađa njihovu ovrhu.

9. Postupak radi zaštite obiteljskog doma

Predmet odlučivanja u postupcima radi zaštite obiteljskog doma

Članak 490.

U postupku radi zaštite obiteljskog doma odlučuje se o:

1. nadomještanju suglasnosti drugog bračnog druga, odnosno otkazu ugovora o najmu stana koji predstavlja obiteljski dom sukladno članku 32. stavku 4. ovoga Zakona i
2. pravu stanovanja djece i jednog roditelja u stanu ili drugoj nekretnini koja predstavlja obiteljski dom sukladno članku 46. ovoga Zakona.

Stranke u postupku

Članak 491.

- (1) Postupak iz članka 490. točke 1. ovoga Zakona pokreće se na prijedlog bračnog ili izvanbračnog druga.
- (2) Postupak iz članka 490. točke 2. ovoga Zakona pokreće se na prijedlog roditelja koji stanuje sa zajedničkim maloljetnim djetetom na temelju odluke suda.
- (3) Sud će na zahtjev stranke o pokretanju postupka obavijestiti i treće osobe s kojima su bračni, odnosno izvanbračni drugovi u pravnom odnosu u vezi s nekretninom.

Mjesna nadležnost

Članak 492.

Za suđenje u postupcima radi zaštite obiteljskog doma mjesno je nadležan, osim suda opće mjesne nadležnosti, sud koji je bio ili jest nadležan za rješavanje bračnog spora u prvom stupnju ili sud na području kojega se nalazi zajednička nekretnina koja predstavlja obiteljski dom ili sud na području kojega predlagatelj ima prebivalište, odnosno boravište.

10. Postupak radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta

Stranke u postupku

Članak 493.

- (1) Sud će u izvanparničnom postupku rješenjem nadomjestiti pristanak roditelja, odnosno skrbnika za posvojenje djeteta u slučajevima propisanim člankom 190. stavkom 1. ovoga Zakona i člankom 192. stavcima 2. i 3. ovoga Zakona.
- (2) Prijedlog za donošenje rješenja kojim se nadomješta pristanak roditelja podnijet će centar za socijalnu skrb prebivališta, odnosno boravišta roditelja.
- (3) Prijedlog za donošenje rješenja kojim se nadomješta pristanak skrbnika podnijet će centar za socijalnu skrb koji je imenovao skrbnika.
- (4) U postupku u povodu prijedloga iz stavka 1. ovoga članka sud će saslušati roditelja, odnosno skrbnika čiji se pristanak nadomješta, omogućiti djetetu da izrazi svoje mišljenje uz primjenu članka 360. ovoga Zakona i po potrebi saslušati druge osobe koje su bliske s djetetom.
- (5) Dijete u postupku zastupa posebni skrbnik kojeg imenuje sud. Roditelji djeteta nisu ovlašteni uz posebnog skrbnika poduzimati radnje u postupku u ime djeteta.

Mjesna nadležnost

Članak 494.

U postupcima radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta mjesno je nadležan sud na području kojeg je sjedište centra za socijalnu skrb koji je pokrenuo postupak.

Pravni lijek

Članak 495.

- (1) Protiv rješenja donesenog u postupku radi nadomještanja pristanka za posvojenje djeteta stranke mogu podnijeti žalbu u roku od tri dana od dana uručjenja, odnosno dostave prijepisa odluke.
- (2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka drugostupanjski sud mora donijeti i otpremiti odluku u roku od petnaest dana od dana primitka žalbe.
- (3) Protiv pravomoćnog rješenja suda kojim se nadomješta pristanak roditelja, odnosno skrbnika, nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi niti druga pravna sredstva.

11. Postupak radi lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti

Stranke u postupku

Članak 496.

- (1) Postupak radi lišenja poslovne sposobnosti može pokrenuti sud po službenoj dužnosti, centar za socijalnu skrb, bračni drug osobe prema kojoj se provodi postupak, njezini krvni srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi do drugog stupnja.
- (2) Postupak radi vraćanja poslovne sposobnosti može pokrenuti sud po službenoj dužnosti, osobe iz stavka 1. ovoga članka, skrbnik uz odobrenje centra za socijalnu skrb ili osoba prema kojoj će se voditi postupak vraćanja poslovne sposobnosti.

Mjesna nadležnost

Članak 497.

U postupcima radi lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti mjesno je nadležan sud koji je opće mjesno nadležan za osobu prema kojoj se provodi postupak.

Ročište

Članak 498.

- (1) Sud će pozvati na ročište predlagatelja, osobu prema kojoj se provodi postupak, njezina posebnog skrbnika i centar za socijalnu skrb.
- (2) Posebni skrbnik dužan je odazvati se pozivu suda te aktivno sudjelovati u postupku. Ostale osobe iz stavka 1. ovoga članka i centar za socijalnu skrb ovlaštene su u tijeku postupka sudjelovati pri izvođenju dokaza i raspravi o rezultatima cjelokupnog postupka.
- (3) Sud će saslušati osobu prema kojoj se provodi postupak. Ako se ta osoba nalazi u psihijatrijskoj ustanovi, ustanovi socijalne skrbi ili je zbog lišenja slobode unutar zatvorskog sustava, saslušat će se u pravilu u toj ustanovi, odnosno u okviru tog sustava.
- (4) Ako sud utvrdi da saslušanje osobe nije moguće s obzirom na njezino zdravstveno stanje, dužan je o tome sastaviti bilješku u spisu i navesti razloge nemogućnosti saslušanja.

Dokazni postupak

Članak 499.

- (1) Osobu prema kojoj se provodi postupak radi lišenja poslovne sposobnosti će po nalogu suda osobno i neposredno pregledati vještak, koji će o rezultatima pregleda dati pisani nalaz i mišljenje.
- (2) Sud može pozvati podnositelje prijedloga da podnesu pisani nalaz i mišljenje doktora medicine ili drugu ispravu koja upućuje da se osoba prema kojoj se postupak pokreće nije sposobna brinuti o svojim potrebama, pravima i interesima ili da ona ugrožava prava i interese drugih osoba.

Zastoj postupka

Članak 500.

- (1) Sud može zastati s postupkom lišenja poslovne sposobnosti i odgoditi donošenje odluke ako se osoba za koju je pokrenut postupak lišenja poslovne sposobnosti zbog zloupotrebe sredstava ovisnosti ili drugih razloga, podvrgnula liječenju u zdravstvenoj ustanovi.
- (2) Sud tijekom postupka lišenja poslovne sposobnosti mora upozoriti osobu za koju je pokrenut postupak lišenja poslovne sposobnosti na mogućnost odgađanja donošenja odluke ako se podvrgne liječenju u zdravstvenoj ustanovi.
- (3) Vrijeme na koje se odgađa donošenje odluke ne može biti kraće od šest mjeseci ni dulje od godinu dana, ali sud može opozvati svoju odluku, ako osoba koju ima lišiti poslovne sposobnosti svojevrijedno napusti ustanovu za liječenje ili bude iz nje otpuštena zbog narušavanja reda, ili na drugi način izbjegne liječenje.

(4) Pri donošenju odluke o prijedlogu za lišenje poslovne sposobnosti sud će uzeti u obzir i rezultate liječenja u zdravstvenoj ustanovi.

Dostava

Članak 501.

(1) Rješenje suda o lišenju poslovne sposobnosti dostavlja se predlagatelju, osobi koja se lišava poslovne sposobnosti, njezinu posebnom skrbniku i centru za socijalnu skrb.

(2) Sud će po službenoj dužnosti obavijestiti centar za socijalnu skrb o pravomoćnosti rješenja o lišenju poslovne sposobnosti, odnosno o pravnim učincima tog rješenja ako oni nastupaju prije pravomoćnosti.

Vraćanje poslovne sposobnosti

Članak 502.

(1) Ako prestanu razlozi iz članka 234. ovoga Zakona, sud će odlučiti o vraćanju poslovne sposobnosti osobi koja je prijašnjim rješenjem bila lišena poslovne sposobnosti.

(2) Sud može odlučiti da osoba koja je bila lišena poslovne sposobnosti bude lišena poslovne sposobnosti u manjem opsegu i sadržaju (djelomično vraćanje poslovne sposobnosti) ili da joj se poslovna sposobnost potpuno vrati.

Odbijanje prijedloga za vraćanje poslovne sposobnosti

Članak 503.

(1) Ako odbije prijedlog za potpuno ili djelomično vraćanje poslovne sposobnosti, sud može odlučiti da se prije isteka određenog roka, ali ne duljeg od godinu dana, ne može iznova tražiti vraćanje poslovne sposobnosti ako iz ishoda postupka s velikom vjerojatnošću proizlazi da se za određeno vrijeme ne treba očekivati izlječenje ili znatno poboljšanje psihičkog stanja ili drugih okolnosti zbog kojih je osoba lišena poslovne sposobnosti.

(2) Prijedlog za vraćanje poslovne sposobnosti koji je podnesen prije isteka roka iz stavka 1. ovoga članka sud će odbaciti.

(3) U postupku za djelomično ili potpuno vraćanje poslovne sposobnosti primjenjivat će se na odgovarajući način odredbe ovoga Zakona o postupku za lišenje poslovne sposobnosti.

(4) U postupku iz stavka 3. ovoga članka vještačenje se ne može povjeriti osobi koja je u postupku lišenja poslovne sposobnosti obavila vještačenje.

12. Postupak radi donošenja rješenja o zdravlju štićenika

Rješenja o zdravlju štićenika

Članak 504.

(1) U postupku radi donošenja rješenja o zdravlju štićenika odlučuje se o:

1. prekidu trudnoće
2. doniranju tkiva i organa
3. sterilizaciji
4. sudjelovanju u biomedicinskim istraživanjima
5. mjerama za održavanje na životu.

(2) Rješenja iz stavka 1. ovoga članka sud je dužan donijeti i otpremiti u roku od petnaest dana od dana pokretanja postupka.

Podnošenje prijedloga i izvođenje dokaza

Članak 505.

(1) Prijedlog za donošenje rješenja o zdravlju štićenika podnijet će štićenik ili skrbnik štićenika.

(2) U postupku u povodu prijedloga iz stavka 1. ovoga članka sud će saslušati štićenika, skrbnika i po potrebi druge osobe koje su bliske sa štićenikom.

(3) Ako se štićenik nalazi u psihijatrijskoj ili socijalnoj ustanovi ili je lišen slobode saslušat će se u pravilu u toj ustanovi, odnosno u okviru zatvorskog sustava.

(4) Ako sud utvrdi da saslušanje štićenika nije moguće s obzirom na njegovo zdravstveno stanje, dužan je o tome sastaviti bilješku u spisu i navesti razloge nemogućnosti saslušanja.

Nadležnost i sastav suda

Članak 506.

- (1) U postupku radi donošenja rješenja o zdravlju štíćenika u prvom stupnju sudi županijski sud u vijeću od tri suca.
- (2) O žalbi protiv rješenja o zdravlju štíćenika odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću od pet sudaca.

Mjesna nadležnost

Članak 507.

U postupcima radi donošenja rješenja o zdravlju štíćenika mjesno je nadležan sud koji je opće mjesno nadležan za štíćenika.

Pravni lijekovi

Članak 508.

- (1) Protiv rješenja o zdravlju štíćenika stranke mogu podnijeti žalbu u roku od tri dana od dana uručenja, odnosno dostave prijepisa rješenja.
- (2) U postupcima iz stavka 1. ovoga članka drugostupanjski sud mora donijeti i otpremiti odluku u roku od osam dana od dana primitka žalbe.
- (3) Sud može odrediti da pravni učinci rješenja o zdravlju štíćenika nastupaju prije pravomoćnosti ako je to potrebno radi zaštite štíćenika.
- (4) Protiv pravomoćnog rješenja kojim se prihvaća prijedlog za donošenje rješenja o zdravlju štíćenika nisu dopušteni izvanredni pravni lijekovi niti druga pravna sredstva.

IV. POSEBNI POSTUPCI OVRHE

Posebni postupci ovrhe

Članak 509.

Ovim Zakonom propisani su posebni postupci ovrhe radi:

1. predaje djeteta
2. ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom
3. uzdržavanja djeteta.

1. Opće odredbe

Pokretanje postupka

Članak 510.

Ako sud po službenoj dužnosti donese odluku prema odredbama ovoga Zakona, on može donijeti rješenje o ovrsi te odluke i provesti ovrhu.

Žalba

Članak 511.

Žalba protiv rješenja o ovrsi ne zadržava provođenje ovrhe niti poduzimanje ovršnih radnji kojima se ostvaruje tražbina zbog koje je određena ovrha.

2. Ovrha radi predaje djeteta

Mjesna nadležnost

Članak 512.

- (1) Za odlučivanje o prijedlogu za ovrhu radi predaje djeteta mjesno je nadležan, osim suda koji je opće mjesno nadležan za stranku protiv koje se provodi ovrha, i sud koji je opće mjesno nadležan za stranku koja zahtijeva ovrhu te sud na čijem se području dijete zatekne.
- (2) Provođenje ovrhe oduzimanjem djeteta poduzet će sud na području kojega se dijete zatekne, po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke.
- (3) Sud iz stavka 1. ovoga članka može odlučiti da se poduzimanje određenih ovršnih radnji radi predaje djeteta roditelju s kojim će dijete stanovati povjeri sudu koji nije nadležan za provođenje ovrhe.

Osnove za određivanje ovrhe i stranke u postupku

Članak 513.

(1) Ovrha radi predaje djeteta može se provesti na temelju:

1. plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi odobrenog od strane suda
2. odluke suda i privremene mjere o tome s kojim će roditeljem ili drugom osobom dijete stanovati, odnosno odluke o prebivalištu djeteta ili
3. odluke suda o mjerama za zaštitu osobnih prava i dobrobiti djeteta.

(2) Stranke u postupku ovrhe iz stavka 1. ovoga članka su roditelji, dijete, druga osoba s kojom će dijete na temelju odluke suda stanovati, i centar za socijalnu skrb.

Sredstva ovrhe

Članak 514.

(1) Sud će s obzirom na okolnosti slučaja odrediti ovrhu izricanjem i provođenjem:

1. novčane kazne do trideset tisuća kuna
2. zatvorske kazne u trajanju od jednog dana do šest mjeseci ili
3. prisilnog oduzimanja i predaje djeteta.

(2) Sredstva ovrhe iz stavka 1. ovoga članka mogu se odrediti i provesti protiv osobe koja protivno nalogu suda odbija predati dijete ili poduzima radnje s ciljem njegova skrivanja ili onemogućivanja provođenja odluke, protiv osobe kod koje se dijete nalazi i protiv osobe od čije volje ovisi predaja djeteta.

(3) Ako se svrha ovrhe nije mogla postići jednim od sredstava iz stavka 1. ovoga članka, sud može odrediti drugo sredstvo ovrhe iz tog stavka.

(4) U prijedlogu za ovrhu radi predaje djeteta ne mora biti označeno sredstvo ovrhe, a ako je označeno, sud nije vezan prijedlogom stranke.

Rješenje o ovrsi

Članak 515.

(1) Ako u odluci suda stranki protiv koje se provodi ovršni postupak nije naložena predaja djeteta, ovu naredbu izreći će sud u rješenju o ovrsi te odrediti rok za predaju, ili će naložiti da se dijete preda odmah.

(2) Rješenjem o ovrsi može se naložiti predaja djeteta osobi na koju se odnosi ovršna isprava, osobi o čijoj volji ovisi predaja djeteta i svakoj drugoj osobi kod koje se dijete nalazi u trenutku donošenja tog rješenja, odnosno kod koje se dijete zatekne u trenutku provođenja ovrhe.

Prisilno oduzimanje i predaja djeteta

Članak 516.

(1) Prisilno oduzimanje i predaju djeteta obavljaju u suradnji sud, centar za socijalnu skrb i policijski službenik za mladež na način da zaštite dijete u najvećoj mogućoj mjeri.

(2) Ministar nadležan za poslove pravosuđa propisat će pravilnikom protokol o postupanju i suradnji suca, stručnog radnika centra za socijalnu skrb i policijskog službenika za mladež prilikom prisilnog oduzimanja i predaje djeteta.

Saslušavanje stranaka i stručni razgovor s djetetom

Članak 517.

(1) Sud može prije određivanja sredstava ovrhe saslušati osobu protiv koje se ovrha provodi.

(2) Sud može, s obzirom na okolnosti slučaja tijekom postupka ovrhe, dijete uputiti na stručni razgovor.

Dostava rješenja o ovrsi

Članak 518.

(1) Kad je rješenjem suda naloženo da se dijete preda odmah, rješenje o ovrsi mora se uručiti stranki od koje treba oduzeti dijete prigodom poduzimanja prve ovršne radnje. Ako ta stranka ne bude nazočna oduzimanju djeteta, odluka će joj se dostaviti naknadno.

(2) Odsutnost osobe kojoj treba oduzeti dijete ne sprječava provođenje ovršnih radnji.

(3) Ako se ovrha provodi protiv osobe na koju se ne odnosi rješenje o ovrsi, toj osobi će se predati rješenje o ovrsi i zapisnik o oduzimanju djeteta.

(4) Ako se ovrha provodi protiv osobe iz stavka 3. ovoga članka ili protiv osobe koja nije nazočna ovršnim radnjama te će se radnje provesti u nazočnosti dviju punoljetnih osoba.

(5) O vremenu i mjestu poduzimanja ovršnih radnji radi oduzimanja djeteta sud će po pravilima o osobnoj dostavi obavijestiti roditelja ili drugu osobu kojoj treba predati dijete.

Odgoda ovrhe

Članak 519.

(1) Sud može odgoditi ovrhu ili ograničiti mjere ovrhe:

1. kad je u tijeku odlučivanje povodom žalbe protiv prvostupanjske odluke
2. kad je u tijeku postupak radi promjene odluke
3. kad se djetetu nalaže stručni razgovor.

(2) Sud može odgoditi ovrhu u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka samo ako se time bitno ne ugrožavaju osobni i drugi važni interesi djeteta.

3. Ovrha radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom

Mjesna nadležnost

Članak 520.

Za odlučivanje i provođenje ovrhe radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom mjesno je nadležan, osim suda koji je opće mjesno nadležan za stranku protiv koje se ovrha provodi, odnosno za dijete, i sud koji je opće mjesno nadležan za stranku koja zahtijeva ovrhu.

Osnove za određivanje ovrhe i stranke u postupku

Članak 521.

(1) Ovrha radi ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom može se provesti na temelju:

1. plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi ili drugog sporazuma o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom koji su odobreni od strane suda ili
2. odluke suda, odnosno privremene mjere o ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom.

(2) Stranke u postupku ovrhe iz stavka 1. ovoga članka su roditelji, dijete i druge osobe koje na temelju ovršne isprave imaju pravo na ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom.

Ročište

Članak 522.

(1) Sud će prije donošenja rješenja o ovrsi zakazati ročište na kojemu će osobno saslušati stranke kako bi utvrdio činjenice i procijenio sve okolnosti, a ako je to potrebno, razgovarat će i s djetetom koje je navršilo četrnaest godina, odnosno omogućiti djetetu mlađem od četrnaest godina da izrazi svoje mišljenje sukladno odredbi članka 360. ovoga Zakona.

(2) Sud može nakon što sasluša stranke i s obzirom na okolnosti slučaja odgoditi ovrhu za trideset dana te naložiti stručni razgovor s djetetom ili uputiti stranke da pristupe prvom sastanku obiteljske medijacije radi sporazumnog rješavanja spora, a ako je to potrebno može posebnom odlukom detaljnije precizirati ostvarivanje osobnih odnosa za vrijeme trajanja stručnog razgovora ili obiteljske medijacije.

(3) Sud neće postupiti u skladu sa stavkom 2. ovoga članka ako je obiteljska medijacija prethodno bila neuspješno pokušana ili ako je nužno žurno postupanje.

Sredstva ovrhe

Članak 523.

(1) Sud će s obzirom na okolnosti slučaja odrediti ovrhu izricanjem i provođenjem:

1. novčane kazne do trideset tisuća kuna ili
2. zatvorske kazne u trajanju od jednog dana do šest mjeseci.

(2) U prijedlogu za ovrhu ne mora biti označeno sredstvo ovrhe, a ako je označeno, sud nije vezan prijedlogom stranke.

Odgoda ovrhe

Članak 524.

(1) Sud može odgoditi ovrhu ili ograničiti mjere ovrhe:

1. kad je u tijeku odlučivanje povodom žalbe protiv prvostupanjske odluke
2. kad je u tijeku postupak radi promjene odluke

3. kad se djetetu nalaže stručni razgovor ili se provodi obiteljska medijacija.

(2) Sud može odgoditi ovrhu u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka samo ako se time bitno ne ugrožavaju osobni i drugi važni interesi djece.

Protivljenje djeteta

Članak 525.

(1) Sud može s obzirom na okolnosti slučaja tijekom postupka ovrhe dijete uputiti na stručni razgovor.

(2) Protivi li se dijete koje je navršilo četrnaest godina ostvarivanju osobnih odnosa s roditeljem i nakon razgovara sa stručnom osobom prema uputi suda, prijedlog za ovrhu će se odbiti.

4. Ovrha radi uzdržavanja djeteta

Mjesna nadležnost

Članak 526.

Za određivanje ovrhe i za provođenje ovrhe radi ostvarivanja uzdržavanja iz plaće ili drugih stalnih novčanih primanja ovršenika mjesno je nadležan, osim suda koji je opće mjesno nadležan za ovršenika, i sud koji je opće mjesno nadležan za poslodavca koji isplaćuje plaću, odnosno za isplatitelja drugih stalnih novčanih primanja te sud koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojem je donesena ovršna isprava.

Pokretanje postupka

Članak 527.

(1) Ovrha radi uzdržavanja određuje se i provodi na prijedlog djeteta.

(2) Centar za socijalnu skrb dužan je tražiti ovrhu uzdržavanja na temelju odluke o uzdržavanju djeteta donesene u postupku u kojem je zastupao dijete.

Predmet ovrhe

Članak 528.

Ovrha radi ostvarenja djetetove tražbine uzdržavanja provest će se na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima te na novčanim sredstvima po računu prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina neovisno o vremenu njihova nastanka.

V. POSEBNI POSTUPCI OSIGURANJA

Posebni postupci osiguranja

Članak 529.

(1) Ovim Zakonom propisani su posebni postupci osiguranja u kojima sud odlučuje o:

1. privremenoj mjeri s kojim će roditeljem dijete stanovati, prebivalištu djeteta i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom
2. privremenoj mjeri radi uzdržavanja.

(2) Privremene mjere iz stavka 1. ovoga članka mogu se odrediti prije pokretanja sudskih postupaka u kojima se odlučuje o odnosu koji se privremenom mjerom osigurava, kao i za njegova trajanja.

1. Opće odredbe

Mjesna nadležnost

Članak 530.

(1) Za donošenje privremene mjere iz članka 529. stavka 1. ovoga Zakona mjesno je nadležan sud koji je nadležan za odlučivanje o odnosu koji se privremenom mjerom osigurava.

(2) U žurnim slučajevima privremenu mjeru može donijeti i onaj sud na čijem je području nastala potreba za donošenje privremene mjere ili na čijem području se nalazi osoba, odnosno stvar na koju će se privremene mjere odnositi.

(3) Sud iz stavka 2. ovoga članka ustupit će predmet sudu koji je nadležan prema stavku 1. ovoga članka.

(4) Privremenu mjeru sud može po službenoj dužnosti odrediti u svakom postupku koji je u tijeku, a u kojem se prema odredbama ovoga Zakona odlučuje o pravima i dobrobiti djeteta.

Odlučivanje o privremenoj mjeri

Članak 531.

- (1) Sud može o privremenoj mjeri iz članka 529. stavka 1. ovoga Zakona odlučiti bez usmene rasprave.
- (2) Radnje koje su poduzete u postupku radi izricanja privremene mjere neće se ponovno provoditi u postupku u kojem se odlučuje o odnosu koji se privremenom mjerom osigurava, osim ako se ne očekuje utvrđivanje novih činjenica.

Opravdanje privremene mjere pokretanjem postupka

Članak 532.

- (1) Ako je izrečena privremena mjera prije pokretanja postupka u kojem se odlučuje o odnosu koji se osigurava, sud će uputiti stranku da u roku koji ne smije biti dulji od tri mjeseca opravda privremenu mjeru pokretanjem postupka.
- (2) Ako stranka u roku koji sud odredi ne pokrene postupak iz stavka 1. ovoga članka, sud će donijeti rješenje o ukidanju privremene mjere.

Ovršnost privremene mjere

Članak 533.

- (1) Sud može u slučajevima postojanja obiteljskog nasilja ili u slučaju drugih otežavajućih okolnosti dopustiti ovrhu privremene mjere i prije dostave odluke suprotnoj strani.
- (2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka odluka o privremenoj mjeri je ovršna danom donošenja.

Izmjena ili ukidanje privremene mjere

Članak 534.

- (1) Sud može privremenu mjeru izmijeniti ili ukinuti na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti ako ju je po službenoj dužnosti ovlašten odrediti.
- (2) Za izmjenu privremene mjere nadležan je sud koji je donio odluku, osim ako je predmet ustupljen drugom sudu.
- (3) Ako se predmet o privremenoj mjeri nalazi pred žalbenim sudom, tada nije dopuštena izmjena ili ukidanje pobijane odluke suda prvog stupnja.
- (4) Sud će donijeti rješenje o ukidanju privremene mjere:
  1. ako stranka u roku od tri mjeseca ne pokrene postupak o odnosu koji se privremenom mjerom osigurava
  2. ako se zahtjev za odlučivanje o odnosu koji se osigurava povuče ili odbaci
  3. kad je postupak o odnosu koji se mjerom osigurava pravomoćno okončan.

Pravo na žalbu

Članak 535.

Žalba protiv odluke o privremenoj mjeri ne zadržava provođenje ovrhe.

2. Privremena mjera s kojim će roditeljem dijete stanovati, o prebivalištu djeteta i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom

Odlučivanje o privremenoj mjeri

Članak 536.

- (1) Ako u stvarima u vezi s osobnim pravima djeteta, koje se odnose na prebivalište djeteta, odnosno mjesto stanovanja djeteta i ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom, nije moguće postići sporazum, sud može na zahtjev stranaka ili po službenoj dužnosti o tome izreći privremenu mjeru.
- (2) Sud će, uzimajući u obzir okolnosti slučaja, izreći po službenoj dužnosti privremenu mjeru iz stavka 1. ovoga članka ili privremenu mjeru zabrane ostvarivanja osobnih odnosa s djetetom:
  1. kad stranke uputi da pristupe prvom sastanku obiteljske medijacije ili
  2. kad naloži izradu stručne procjene i mišljenja, odnosno vještačenje.
- (3) U postupcima iz stavaka 1. i 2. ovoga članka sud je dužan omogućiti djetetu izražavanje mišljenja sukladno odredbi članka 360. ovoga Zakona te utvrditi mišljenje stranaka i centra za socijalnu skrb.

3. Privremena mjera radi uzdržavanja djeteta

Pokretanje postupka

Članak 537.

- (1) Privremenu mjeru radi uzdržavanja djeteta sud će, ako za to postoji potreba, odrediti po službenoj dužnosti.
- (2) Centar za socijalnu skrb može podnijeti prijedlog za donošenje privremene mjere radi uzdržavanja kad je prema odredbama ovoga Zakona ovlašten podnijeti prijedlog za ovrhu.

Pretpostavke za određivanje privremene mjere

Članak 538.

- (1) Smatra se da postoji opasnost za osobne ili druge važne interese predlagatelja osiguranja ako se mjere osiguranja uzdržavanja određuju u korist djeteta, osim ako se tražbina odnosi na dio uzdržavanja u povećanom iznosu u skladu s povećanim mogućnostima pojedinog roditelja.
- (2) Kad se privremena mjera radi uzdržavanja određuje u parnici radi utvrđivanja očinstva, predlagatelj osiguranja treba učiniti vjerojatnim da je osoba protiv koje se mjera određuje roditelj djeteta.

Određivanje privremene mjere

Članak 539.

- (1) U postupcima u kojima se odlučuje o uzdržavanju djeteta sud je dužan već na pripremnom ročištu ili prvom ročištu za glavnu raspravu, nakon što strankama omogući da se o tome izjasne, odnosno, ako to okolnosti slučaja zahtijevaju, i prije toga, neovisno o tome je li se tuženik o tome mogao izjasniti, rješenjem o privremenoj mjeri naložiti tuženiku da plaća zakonski minimum uzdržavanja za dijete.
- (2) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka dopuštena je posebna žalba. Žalba ne odgađa ovrhu.

Izmjena i ukidanje privremene mjere

Članak 540.

- (1) Rješenje o privremenoj mjeri radi uzdržavanja djeteta sud može ukinuti ili izmijeniti tijekom prvostupanjskog postupka ako se izmijene okolnosti na temelju kojih je privremena mjera donesena.
- (2) U prvostupanjskoj presudi kojom će prihvatiti zahtjev za uzdržavanje sud može odlučiti da žalba protiv te presude u cijelosti ili djelomice ne zadržava provođenje ovrhe i u tom slučaju ukinuti rješenje o privremenoj mjeri, odnosno može odlučiti da rješenje o privremenoj mjeri ostane na snazi do njezine pravomoćnosti.

Privremene mjere u postupku radi prestanka uzdržavanja

Članak 541.

- (1) U parnici radi prestanka uzdržavanja sud može na prijedlog tužitelja donijeti privremenu mjeru o zabrani naplate uzdržavanja na temelju ovršne isprave kojom je ono određeno do pravomoćnog okončanja spora.
- (2) Zabrana iz stavka 1. ovoga članka može se odnositi samo na prisilne naplate pojedinih tražbina za uzdržavanje nastalih nakon dana podnošenja tužbe, s tim da sud kao dan na koji se odnosi zabrana može odrediti i koji drugi dan nakon dana podnošenja tužbe.
- (3) Na temelju privremene mjere iz stavka 1. ovoga članka sud koji provodi ovrhu određenu radi naplate tražbine za uzdržavanje na temelju ovršne isprave odgodit će na prijedlog tužitelja ovrhu do pravomoćnog dovršetka parničnog postupka pokrenutog tužbom radi prestanka uzdržavanja, odnosno do ukidanja privremene mjere prije toga, i to samo radi naplate pojedinih tražbina na koje se zabrana iz privremene mjere odnosi.

Privremene mjere u postupku radi smanjenja uzdržavanja

Članak 542.

- (1) U parnici radi smanjenja uzdržavanja sud može na prijedlog tužitelja donijeti privremenu mjeru o zabrani naplate određenog dijela uzdržavanja na temelju ovršne isprave kojom je ono određeno do pravomoćnog okončanja spora.
- (2) Zabrana iz stavka 1. ovoga članka može se odnositi samo na prisilne naplate pojedinih tražbina za uzdržavanje nastalih nakon dana podnošenja tužbe, s tim da sud kao dan na koji se odnosi zabrana može odrediti i koji drugi dan nakon dana podnošenja tužbe.
- (3) Na temelju privremene mjere iz stavka 1. ovoga članka sud koji provodi ovrhu određenu radi naplate tražbine za uzdržavanje na temelju ovršne isprave odgodit će djelomično na prijedlog tužitelja ovrhu do pravomoćnog dovršetka parničnog postupka pokrenutog tužbom radi smanjenja uzdržavanja, odnosno do ukidanja privremene mjere prije toga, i to samo radi naplate dijelova pojedinih tražbina na koje se zabrana iz privremene mjere odnosi.

Privremene mjere u postupku radi povećanja uzdržavanja

Članak 543.

U parnici radi povećanja uzdržavanja sud može na zahtjev tužitelja donijeti privremenu mjeru radi plaćanja povećanog iznosa uzdržavanja.

Deveti dio CENTAR ZA POSEBNO SKRBNIŠTVO

Članak 544.

- (1) Centar za posebno skrbništvo je javna ustanova i upisuje se u sudski registar.
- (2) Centar za posebno skrbništvo osniva Republika Hrvatska rješenjem ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi.
- (3) Centar za posebno skrbništvo se osniva za područje Republike Hrvatske.
- (4) Centar za posebno skrbništvo ima statut kojim se propisuje ustrojstvo, ovlasti i način odlučivanja tijela Centra za posebno skrbništvo te uređuju druga pitanja važna za obavljanje djelatnosti i poslovanje.
- (5) Centar za posebno skrbništvo ima i druge opće akte sukladno zakonu, aktu o osnivanju i statutu.
- (6) Na Centar za posebno skrbništvo na odgovarajući način se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje djelovanje ustanova, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Financiranje

Članak 545.

Sredstva za financiranje djelatnosti Centra za posebno skrbništvo osiguravaju se u državnom proračunu.

Upis u sudski registar

Članak 546.

Centar za posebno skrbništvo započinje s radom upisom u sudski registar.

Djelatnost Centra za posebno skrbništvo

Članak 547.

Centar za posebno skrbništvo u obavljanju javnih ovlasti:

- zastupa djecu u postupcima pred sudovima i drugim tijelima sukladno članku 240. ovoga Zakona
- zastupa osobe iz članka 241. ovoga Zakona.

Upravno vijeće Centra za posebno skrbništvo

Članak 548.

- (1) Centrom za posebno skrbništvo upravlja upravno vijeće koje se imenuje na mandat od četiri godine. Upravno vijeće obavlja poslove sukladno odredbama statuta i zakona kojim se uređuje djelovanje ustanova.
- (2) Upravno vijeće ima tri člana, a čine ga dva predstavnika osnivača i jedan predstavnik radnika Centra za posebno skrbništvo.
- (3) Predstavnike osnivača u upravno vijeće imenuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi. Predstavnik radnika imenuje radničko vijeće, a ako ono nije utemeljeno, biraju ga radnici tajnim glasovanjem, sukladno posebnom propisu.

Ravnatelj

Članak 549.

- (1) Centar za posebno skrbništvo vodi ravnatelj.
- (2) Za ravnatelja može biti imenovan hrvatski državljanin koji ima završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij prava i najmanje pet godina radnog staža na stručnim poslovima u propisanom akademskom zvanju i akademskom stupnju, položen pravosudni ispit i
  - koji nije pravomoćno osuđen za neko od kaznenih djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (glava IX.), kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda (glava XI.), kaznenih djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja (glava XII.), kaznenih djela protiv osobne slobode (glava XIII.), kaznenih djela protiv časti i ugleda (glava XV.), kaznenih djela protiv spolne slobode (glava XVI.), kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), kaznenih djela protiv zdravlja ljudi (glava XIX.), kaznenih djela protiv imovine (glava XXIII.), kaznenih djela

protiv gospodarstva (glava XXIV.), kaznenih djela krivotvorenja (glava XXVI.), kaznenih djela protiv službene dužnosti (glava XXVIII.), kaznenih djela protiv javnog reda (glava XXX.), odnosno kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (glava XXXII.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 125/11. i 144/12.)

– koji nije pravomoćno osuđen za neko od kaznenih djela protiv života i tijela (glava X.), kaznenih djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina (glava XI.), kaznenih djela protiv Republike Hrvatske (glava XII.), kaznenih djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom (glava XIII.), kaznenih djela protiv spolne slobode i spolnog čudoređa (glava XIV.), kaznenih djela protiv časti i ugleda (glava XV.), kaznenih djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), kaznenih djela protiv imovine (glava XVII.), kaznenih djela protiv zdravlja ljudi (glava XVIII.), kaznenih djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja (glava XXI.), kaznenih djela protiv vjerodostojnosti isprava (glava XXIII.), kaznenih djela protiv javnog reda (glava XXIV.), kaznenih djela protiv službene dužnosti (glava XXV.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.)

– kojem nije pravomoćno izrečena prekršajnoppravna sankcija za nasilje u obitelji

– protiv kojeg se ne vodi postupak pred nadležnim sudom za kazneno djelo spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.

(3) Ravnatelj Centra za posebno skrbništvo imenuje upravno vijeće na temelju javnog natječaja, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za poslove socijalne skrbi.

(4) Osoba imenovana za ravnatelja Centra za posebno skrbništvo sklapa s upravnim vijećem ugovor o radu u punom radnom vremenu na vrijeme od četiri godine.

(5) Ako osoba imenovana za ravnatelja ima ugovor o radu u Centru za posebno skrbništvo na neodređeno vrijeme, na njezin zahtjev prava i obveze iz radnog odnosa mirovat će do prestanka mandata, a najdulje za vrijeme trajanja dvaju uzastopnih mandata.

(6) Osoba iz stavka 5. ovoga članka dužna se, nakon isteka mandata, vratiti na poslove koje je prethodno radila u Centru za posebno skrbništvo, u protivnom joj prestaje radni odnos.

(7) Ravnatelj Centra za posebno skrbništvo u slučaju spriječenosti u obavljanju ravnateljskih poslova zamjenjuje stručni radnik Centra za posebno skrbništvo kojega on odredi.

(8) Stručni radnik iz stavka 7. ovoga članka ima pravo i dužnost obavljati neodgodive poslove.

(9) Upravno vijeće dužno je razriješiti ravnatelja Centra za posebno skrbništvo i prije isteka mandata za koji je izabran ako:

– ravnatelj to osobno zahtijeva

– nastane neki od razloga koji po posebnim propisima ili propisima kojima se uređuju radni odnosi dovode do prestanka ugovora o radu

– je nastupila zapreka iz stavka 2. ovoga članka

– ravnatelj bez opravdanog razloga ne provodi program rada koji je donijelo upravno vijeće

– ravnatelj u svojem radu krši propise i opće akte Centra za posebno skrbništvo, neopravdano ne izvršava odluke upravnog vijeća ili postupa u suprotnosti s njima

– ravnatelj nesavjesnim ili nepravilnim radom prouzroči Centru za posebno skrbništvo veću štetu, zanemaruje ili nemarno obavlja svoju dužnost tako da su nastale ili mogu nastati veće smetnje u obavljanju djelatnosti

– je nadzorom ustanovljena teža povreda propisa i općih akata centra za posebno skrbništvo ili su utvrđene veće nepravilnosti u radu ravnatelja.

Nadzor

Članak 550.

Nadzor nad radom Centra za posebno skrbništvo provodi ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

Deseti dio PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 551.

- (1) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se i na obiteljske odnose koji su nastali do dana stupanja na snagu ovoga Zakona, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona ne mijenjaju se prava i dužnosti stečena prema prijašnjim propisima.

Članak 552.

- (1) Postupci pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se primjenom odredbi Obiteljskog zakona (»Narodne novine«, br. 116/03., 17/04., 136/04., 107/07., 57/11., 61/11. i 25/13.).
- (2) Ako nakon dana stupanja na snagu ovoga Zakona bude poništena ili ukinuta prvostupanjska odluka iz stavka 1. ovoga članka, na daljnji postupak primjenjuju se odredbe Obiteljskog zakona (»Narodne novine«, br. 116/03., 17/04., 136/04., 107/07., 57/11., 61/11. i 25/13.).

Članak 553.

Postupci o imovinskim odnosima bračnih i izvanbračnih drugova pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama zakona po kojem su pokrenuti.

Članak 554.

- (1) Na utvrđivanje majčinstva djeteta rođenog do dana stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjuju se odredbe članka 71., članka 72. stavka 1. i članka 73. i 74. Obiteljskog zakona (»Narodne novine«, br. 116/03., 17/04., 136/04., 107/07., 57/11., 61/11. i 25/13.) u dijelu u kojem se odnose na utvrđivanje majčinstva.
- (2) Na majčinstvo djeteta iz stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se odredba članka 59. ovoga Zakona.

Članak 555.

Iznimno od članka 552. stavka 1. ovoga Zakona, u izvanparničnim postupcima u kojima do dana stupanja na snagu ovoga Zakona nije donesena prvostupanjska odluka suda primjenjivat će se odredbe članaka 447. i 448. ovoga Zakona kojima se uređuje revizija i prijedlog za preinaku odluke.

Članak 556.

Iznimno od članka 552. stavka 1. ovoga Zakona postupci radi lišenja i vraćanja poslovne sposobnosti pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama članaka od 496. do 503. ovoga Zakona.

Članak 557.

- (1) Odluke o lišenju poslovne sposobnosti donesene prema prijašnjim propisima preispitat će se u izvanparničnom postupku radi vraćanja poslovne sposobnosti iz članka 502. i 503. ovoga Zakona u razdoblju od 1. siječnja 2015. do 1. siječnja 2020.
- (2) Centar za socijalnu skrb prebivališta štićenika dužan je po službenoj dužnosti pokrenuti postupak iz stavka 1. ovoga članka. Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi propisat će naputkom rokove za pokretanje postupaka centara za socijalnu skrb.
- (3) Sredstva za troškove postupka iz stavka 1. ovoga članka osiguravaju se u državnom proračunu.

Članak 558.

U slučaju kada osoba lišena poslovne sposobnosti u potpunosti ili djelomično do dana stupanja na snagu ovoga Zakona pokrene postupak iz članka 557. ovoga Zakona, sama snosi troškove postupka.

Članak 559.

- (1) Iznimno od članka 552. stavka 1. ovoga Zakona, postupci radi posvojenja pokrenuti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama članaka od 180. do 217. te članka od 493. do 495. ovoga Zakona. Na davanje pristanka roditelja, odnosno skrbnika u postupcima radi posvojenja pokrenutih prije dana stupanja na snagu ovoga Zakona, primjenjuju se odredbe ovoga Zakona.
- (2) Iznimno od članka 552. stavka 1. ovoga Zakona, postupci radi imenovanja ili promjene skrbnika pokrenuti prije dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama članaka od 218. do 280. ovoga Zakona.
- (3) Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi osnovat će Centar za posebno skrbništvo iz članka 544. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (4) Poslove posebnog skrbnika za osobu za koju je pokrenut postupak lišenja poslovne sposobnosti iz članka 236. ovoga Zakona, posebnog skrbnika za dijete iz članka 240. ovoga Zakona i posebnog skrbnika za odrasle osobe iz članka 241. ovoga Zakona do trenutka osnivanja Centra za posebno skrbništvo iz članka 544. ovoga Zakona obavljat će centar za socijalnu skrb.

Članak 560.

(1) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će provedbeni propis iz članka 516. stavka 2. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi donijet će provedbene propise iz članka 94. stavka 7., članka 107. stavka 3., članka 125. stavka 5., članka 131. stavka 3., članka 204. stavka 4., članka 205. stavka 3., članka 217. stavka 6., članka 238. stavka 5., članka 264. stavka 2., članka 280., članka 318. stavka 2., članka 324. stavka 4., članka 344., članka 360. stavka 6. te članka 557. stavka 2. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Ministar nadležan za poslove uprave donijet će provedbene propise iz članka 18. stavka 4. i članka 20. stavka 6. ovoga Zakona u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 561.

Do donošenja provedbenih propisa iz članka 560. ovoga Zakona, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona, ostaju na snazi:

- Pravilnik o sadržaju i obliku potvrde za sklapanje braka (»Narodne novine«, br. 202/03. i 138/08.)
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima suda u području braka i odnosa u braku (»Narodne novine«, br. 77/04.)
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima suda u području prava i dužnosti u odnosima roditelja i djece (»Narodne novine«, br. 77/04.)
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika o osobama lišenih prava na roditeljsku skrb (»Narodne novine«, br. 77/04.)
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području braka i odnosa u braku (»Narodne novine«, br. 32/05.)
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta o posvojenju (»Narodne novine«, br. 32/05.)
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta osoba pod skrbništvom, načinu popisa i opisa njihove imovine te podnošenja izvješća i polaganja računa skrbnika (»Narodne novine«, br. 32/05.)
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika sudskih odluka o uzdržavanju i nagodba sklopljenih u Centru za socijalnu skrb (»Narodne novine«, br. 32/05.)
- Pravilnik o osnovnim elementima koje mora sadržavati stručno mišljenje u postupku posredovanja prije razvoda braka (»Narodne novine«, br. 32/05.)
- Pravilnik o visini iznosa i načinu isplate naknade za provođenje nadzora nad roditeljskom skrbi (»Narodne novine«, br. 32/05., 115/13. i 157/13.)
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području primjene Obiteljskog zakona o roditeljima i djeci (»Narodne novine«, br. 155/05. i 81/06.)
- Pravilnik o uvjetima koje mora ispunjavati pravna ili fizička osoba za pružanje stručne pomoći u postupku posredovanja (»Narodne novine«, br. 1/06.)
- Pravilnik o metodama utvrđivanja podobnosti za posvojenje, načinu izrade mišljenja o podobnosti za posvojenje i vođenju središnjeg očevidnika o potencijalnim posvojiteljima i posvojenjima (»Narodne novine«, br. 79/08.)
- Pravilnik o mjerilima za određivanje iznosa naknade za sklapanje braka izvan službene prostorije (»Narodne novine«, br. 44/12.)
- Pravilnik o visini iznosa i načinu isplate naknade za skrbnika (»Narodne novine«, br. 5/14.)

Članak 562. (NN [83/14](#))

Obiteljski zakon (»Narodne novine«, br. 116/03., 17/04., 136/04., 107/07., 57/11., 61/11. i 25/13.) prestaje važiti 1. rujna 2014.

Članak 563. (NN [83/14](#))

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, osim članaka 1. do 53., članka 54. stavaka 1. i 2., članaka 55. do 319., članka 320. stavaka 1. i 2., članaka 321. do 324., članka 325. stavka 1. točaka 1. do 5. te točke 7., članaka 326. do 378., članka 379. stavaka 1. i 3., članaka 380. do 543., članaka 551. do 558., članka 559. stavaka 1., 2. i 4., članka 560. i članka 561. ovoga Zakona koji stupaju na snagu 1. rujna 2014., te članka 54. stavka 3. do 5., članka 320. stavka 3., članka 325. stavka 1. točke 6. i članka 379. stavaka 2. i 4. ovoga Zakona koji stupaju na snagu 1. siječnja 2015.

Klasa: 022-03/13-01/293

Zagreb, 6. lipnja 2014.

PODZAKONSKI PROPISI

- Pravilnik o sadržaju i obliku potvrde za sklapanje braka (NN [202/03](#), [138/08](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima suda u području braka i odnosa u braku (NN [77/04](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima suda u području prava i dužnosti u odnosima roditelja i djece (NN [77/04](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika o osobama lišenih prava na roditeljsku skrb (NN [77/04](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima centra za socijalnu skrb u području braka i odnosa u braku (NN [32/05](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta o posvojenju (NN [32/05](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta osoba pod skrbništvom, načinu popisa i opisa njihove imovine te podnošenja izvješća i polaganja računa skrbnika (NN [32/05](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika sudskih odluka o uzdržavanju i nagodba sklopljenih u Centru za socijalnu skrb (NN [32/05](#))
- Pravilnik o osnovnim elementima koje mora sadržavati stručno mišljenje u postupku posredovanja prije razvoda braka (NN [32/05](#))
- Pravilnik o visini iznosa i načinu isplate naknade za provođenje nadzora nad roditeljskom skrbi (NN [32/05](#), [115/13](#), [157/13](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i dokumentacije u svezi s poslovima Centra za socijalnu skrb u području primjene Obiteljskog zakona o roditeljima i djeci (NN [155/05](#), [81/06](#))
- Pravilnik o uvjetima koje mora ispunjavati pravna ili fizička osoba za pružanje stručne pomoći u postupku posredovanja (NN [01/06](#))
- Pravilnik o metodama utvrđivanja podobnosti za posvojenje, načinu izrade mišljenja o podobnosti za posvojenje i vođenju središnjeg očevidnika o potencijalnim posvojiteljima i posvojenjima (NN [79/08](#))
- Pravilnik o mjerilima za određivanje iznosa naknade za sklapanje braka izvan službene prostorije (NN [44/12](#))
- Odluka o visini naknade za sklapanje braka u službenim i izvan službenih prostorija izvan redovnog radnog vremena (NN [51/12](#))
- Pravilnik o visini iznosa i načinu isplate naknade za skrbnika (NN [05/14](#))
- Minimalni novčani iznosi potrebni za mjesečno uzdržavanje djeteta (NN [35/14](#))
- Odluka o tablici o prosječnim potrebama maloljetnog djeteta (NN [106/14](#))
- Pravilnik o elementima koji se odnose na podobnost i prikladnost za posvojenje, sadržaju stručnog mišljenja o podobnosti i prikladnosti za posvojenje, metodama utvrđivanja podobnosti i prikladnosti, sadržaju izvješća o djetetu, vođenju registra o potencijalnim posvojiteljima te načinu vođenja registra o posvojenjima (NN [106/14](#))
- Pravilnik o mjerama zaštite osobnih prava i dobrobiti djeteta (NN [106/14](#))
- Pravilnik o načinu utvrđivanja mišljenja djeteta (NN [106/14](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta o posvojenju te sadržaju izvješća o prilagodbi djeteta u posvojiteljskoj obitelji (NN [106/14](#))
- Pravilnik o načinu vođenja očevidnika i spisa predmeta osoba pod skrbništvom, načinu popisa i opisa njihove imovine, podnošenju izvješća i polaganju računa skrbnika te sadržaju i obliku punomoći i anticipiranih naredbi (NN [106/14](#))
- Pravilnik o obiteljskoj medijaciji (NN [106/14](#))
- Pravilnik o obveznom sadržaju obrasca plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi (NN [106/14](#))
- Pravilnik o obveznom savjetovanju (NN [106/14](#))
- Pravilnik o provođenju nadzora nad ostvarivanjem osobnih odnosa djeteta i roditelja (NN [106/14](#))

Pravilnik o sadržaju obrasca mišljenja obiteljskog doktora medicine osobe lišene poslovne sposobnosti o stanju zdravlja štíćenika s obzirom na razlog lišenja poslovne sposobnosti (NN [106/14](#))

Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati organizacije civilnog društva za provođenje programa stručne pripreme za posvojitelje, obveznom sadržaju i načinu provedbe programa stručne pripreme potencijalnih posvojitelja te uvjetima stručne osposobljenosti radnika kao i načinu vođenja dokumentacije u vezi s provedbom stručne pripreme potencijalnih posvojitelja (NN [106/14](#))